UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ DIN CHIȘINĂU”

STELA GÎNJU

TEORII ȘI METODOLOGII AVANSATE ÎN EDUCAȚIE TIMPURIE (EDUCAȚIE PENTRU MEDIU)

Suport de curs

Chișinău, 2026

Aprobat pentru editare la ședința din 17.12.2025 a Senatului Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, proces-verbal nr. 5

Autor: Stela Gînju, dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Recenzenți:

Angela Bejan, dr., conf. univ., Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Efrosinia Haheu, dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Redactor: Alexandru Burlacu, dr. hab., prof. univ.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Gînju, Stela.

Teorii şi metodologii avansate în educaţie timpurie: (educaţie pentru mediu) : Suport de curs / Stela Gînju; Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chişinău. – Chişinău: [S. n.], 2026 (CEP UPSC). – 98 p. : fig. color, tab.

Bibliogr. la începutul temelor. – [100] ex.

ISBN 978-9975-48-384-1.
Text : nemediat.
373.2.091:504(075.8)
G 57

Tipărit la Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, str. Ion Creangă, nr. 1, MD-2069

CUVÂNT ÎNAINTE

Dragi masteranzi,

Prezentul suport de curs intitulat *„Teorii și metodologii avansate în educație timpurie (Educație pentru mediu)"* este elaborat în sprijinul formării Dumneavoastră ca specialiști în domeniul educației timpurii.

Menirea acestui material este de a vă oferi o bază științifică solidă și un set de instrumente metodologice necesare pentru formarea unei culturi ecologice timpurii la copii. În calitate de viitori mentori, metodiști sau manageri ai educației, veți avea responsabilitatea de a genera practici educaționale inovatoare și relevante, care să reflecte un echilibru între exigențele curriculare și nevoile autentice ale copiilor.

Studierea acestei discipline este esențială într-un context educațional modern, unde abordările integrative, ecopedagogia și învățarea prin explorare devin imperative pentru formarea unei generații responsabile față de mediu. Cursul vă provoacă să depășiți limitele pedagogiei tradiționale, orientându-vă spre strategii didactice active, participative și reflexive, precum: metoda semnelor-reper, proiectele ecologice, utilizarea terariuluiului, aplicarea aparatelor optice și alte mijloace exploratorii moderne.

Suportul de curs este structurat riguros, cuprinzând:

- Unități de conținut tematice, prezentate sub formă de cursuri, seminare și activități de laborator;
- Obiective ale lecției, care vor conduce spre atingerea rezultatelor învățării;
- Discurs didactic detaliat și exemple metodologice;
- Sarcini pentru lecțiile de seminar și laborator, menite să vă dezvolte capacitatea de aplicare a cunoștințelor în practică;
- Sarcini pentru reflecție, pentru dezvoltarea gândirii critice și autonomiei profesionale.

Acest material este conceput nu doar ca un instrument informativ, ci și ca o sursă de inspirație pentru activitatea voastră profesională viitoare. Sperăm că îl veți valorifica cu interes și responsabilitate, contribuind astfel la dezvoltarea unei educații timpurii de calitate, fundamentată pe respectul față de natură și față de copil.

Vă doresc succes în parcurgerea acestui curs și împliniri profesionale pe măsura vocației alese!

Titular de curs doctor, conferențiar universitar Stela Gînju

CUPRINS:

TEMA 1. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A EDUCAȚIEI
PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0-7 ANI. CURS 7

TEMA 2. PROBLEME TEORETICE DIFICILE ÎN EDUCAȚIA PENTRU MEDIU
A COPIILOR DE 0-7 ANI. SOLUȚII METODOLOGICE. CURS..... 16

TEMA 3. DEPISTAREA PROBLEMELOR TEORETICE DIFICILE
ÎN EDUCAȚIA PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0-7 ANI.
SOLUȚII METODOLOGICE. SEMINAR..... 23

TEMA 4. METODOLOGIA DIAGNOSTICĂRII NIVELULUI EDUCAȚIEI
PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0-7 ANI. CURS 25

TEMA 5. DIAGNOSTICAREA NIVELULUI EDUCAȚIEI PENTRU MEDIU
A COPIILOR DE 0-7 ANI. LABORATOR. 37

TEMA 6. EDUCAȚIA PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0-7 ANI PRIN
ACTIVITĂȚI INTEGRATE. CURS..... 39

TEMA 7. REALIZAREA EDUCAȚIEI PENTRU MEDIU A COPIILOR
DE 0-7 ANI PRIN ACTIVITĂȚI INTEGRATE. SEMINAR..... 50

TEMA 8. TEORIA ȘI METODOLOGIA EXPLORĂRII
DIRECTE A MEDIULUI. CURS 51

TEMA 9. APLICAREA METODELOR EXPLORĂRII DIRECTE
A MEDIULUI CU COPIII DE VÂRSTĂ TIMPURIE. SEMINAR 60

TEMA 10. SIMULAREA ACTIVITĂȚILOR PRACTICE
DE CUNOAȘTERE A MEDIULUI ÎN TIMPUL PLIMBĂRILOR
ȘI EXCURSIILOR ÎN NATURĂ. SEMINAR..... 61

TEMA 11. EFICIENTIZAREA EDUCAȚIEI PENTRU MEDIU
PRIN INTERMEDIUL SEMNELOR -REPER. CURS 63

TEMA 12. APLICAREA SEMNELOR REPER ÎN EDUCAȚIA
PENTRU MEDIU A COPIILOR DE VÂRSTĂ TIMURIE. LABORATOR..... 71

TEMA 13. METODOLOGIA ELABORĂRII PROIECTELOR
ECOLOGICE ÎN INSTITUȚIILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE. CURS..... 72

TEMA 14. VALORIFICAREA PROIECTELOR ECOLOGICE
ÎN INSTITUȚIILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE. SEMINAR. 79

TEMA 15. ANALIZA AMENAJĂRII TERENUL GRĂDINIȚEI DE COPII
ȘI UNGHERAȘUL NATURII ÎN VEDEREA REALIZĂRII EDUCAȚIEI
PENTRU MEDIU A COPIILOR DE VÂRSTĂ TIMPURIE. LABORATOR. 80

TEMA 16. METODOLOGIA ORGANIZĂRII UNUI TERARIULUI.
LABORATOR. 86

TEMA 17. VALORIFICAREA USTENSILELOR SPECIFICE DE CUNOȘATERE
A MEDIULUI CU COPIII DE VÂRSTĂ TIMPURIE. LABORATOR..... 91

Unitatea de învățare 1.

Aspecte conceptuale ale educației pentru mediu a copiilor de vârstă timpurie

În această Unitate de învățare vei studia:

- Concepția didactică a educației pentru mediu a copiilor de 0–7 ani
- Probleme teoretice dificile în educația pentru mediu a copiilor de 0–7 ani. Soluții metodologice
- Metodologia diagnosticării nivelului educației pentru mediu a copiilor de 0–7 ani

TEMA 1. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A EDUCAȚIEI PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0-7 ANI. CURS

PLANUL LECȚIEI:

1. Paradigmele de bază ale educației timpurii
2. Cadrul teleologic al Curriculumului pentru educația timpurie
3. Educația pentru mediu în cadrul Curriculumului pentru educația timpurie

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să descrie paradigmele educației timpurii în baza informației oferite

O2. Să definească noțiunile: competență; unitate de competență în baza cunoștințelor acumulate

O3. Să ierarhizeze competențele, realizând un organizator grafic

O4. Să demonstreze realizarea integrată a educației pentru mediu în baza documentelor curriculare

BIBLIOGRAFIE:

1. Cadrul de referință al curriculumului național, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 432 din 29 mai 2017. 2. Cadrul de referință al educației timpurii, aprobat la CNC, 25 octombrie 2018, MECC, Chișinău, 2018.
2. Curriculum pentru educația timpurie, MEC, 2018
3. Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani, aprobate de către CNC, 25 octombrie 2018.

DISCURS DIDACTIC:

1. Paradigmele de bază ale educației timpurii

Educația timpurie în sistemul de învățământ din Republica Moldova se bazează pe două paradigme principale: *abordarea holistică a dezvoltării copilului* și *abordarea centrată pe copil* în procesul educațional. De aceea, dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă și a limbajului în copilărie constituie aspecte decisive pentru viitorul adult.

„Termenul „holism" provine din cuvântul grecesc ὅλος („holos"), care înseamnă „întreg", iar pe baza acestuia a fost creat ulterior adjectivul „holistic". Acest termen poate fi întâlnit în mai multe domenii: economie, medicină; psihologie, ecologice, filosofie, etc.

Holismul sugerează că oamenii sunt mai mult decât simpla sumă a părților lor. Ca abordare a sistemelor de înțelegere, holismul este folosit în psihologie, precum și în alte domenii, inclusiv medicină, filosofie, ecologie și economie.

Termenul "holistic" se referă la ideea că lucrurile ar trebui studiate ca un întreg și nu doar ca o sumă a părților lor. Un exemplu de holistică este îngrijirea sănătății care se concentrează pe sănătatea întregului corp și a minții și nu doar pe părți ale corpului.

O abordare holistică înseamnă a oferi sprijin care privește întreaga persoană, nu doar nevoile sale separate. Sprijinul ar trebui să ia în considerare și bunăstarea lor fizică, emoțională, socială și spirituală. O frază cheie care rezumă ideea cheie din spatele abordării holistice este că „întregul este mai mult decât suma părților sale".

În contextul educației timpurii, *dezvoltarea holistică* se axează pe abordarea conform căreia toate domeniile de dezvoltare ale copilului – fizic, cognitiv, socio-emoțional și lingvistic – sunt legate între ele, intercorelate și interdependente. Nici unul dintre aspectele dezvoltării nu se manifestă de sine stătător, iar toate deprinderile, oricât de simple sau complexe ar fi, reflectă intercorelarea abilităților. Dezvoltarea într-un domeniu condiționează dezvoltarea în celelalte domenii.

Există numeroase modalități de clasificare a domeniilor dezvoltării. Cea mai răspândită clasificare (după B. Bloom) cuprinde 3 domenii: fizic, cognitiv și socio-emoțional. Aceste domenii contribuie la concentrarea asupra unor elemente ale dezvoltării firești a copilului și sunt utilizate pentru a descrie evoluția copilului de-a lungul procesului continuu al dezvoltării.

Înțelegerea fiecărui domeniu al dezvoltării contribuie la formularea „portretului" copilului, care este util pentru evaluarea caracteristicilor imediate și permanente legate de abilitățile copilului și comportamentului lui. Progresul personal al copilului poate fi diferit în diverse domenii: un copil poate să învețe să meargă devreme, dar să vorbească – mai târziu. Dezvoltarea în fiecare dintre aceste domenii depinde de stimulentele existente și de posibilitățile de a învăța oferite de mediul înconjurător.

Starea de bine a copilului, atât de necesară pentru o dezvoltare echilibrată a acestuia, este condiționată de calitatea indispensabilă a sănătății, nutriției, educației, a sprijinului parental, protecției sociale, de prevenirea unor riscuri în procesul de formare a viitorului adult. Prin urmare, starea de bine a copilului în dezvoltare este desemnată de necesitatea funcționării eficiente a cadrului normativ-legal (politici), a programelor și serviciilor, a mediului familial

Abordarea holistică în cadrul procesului educațional reprezintă asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea integrată a copilului prin prisma domeniilor de dezvoltare a lui – fizi-

că, socio-emoțională, cognitivă, lingvistică. Aceasta presupune orientarea familiei și personalului IET spre promovarea practicilor educației timpurii la nivel creativ și holistic.

Abordarea holistică a procesului educațional este o necesitate rezultată din nevoia firească a copilului mic de a explora mediul înconjurător, fizic și social, de a-l cunoaște și a-l stăpâni. Or, modul natural al copiilor de a învăța despre ceea ce îi înconjoară nu este acumularea de cunoștințe pe domenii ale științei, ci, dimpotrivă, integrarea informațiilor, priceperilor, deprinderilor diverse în jurul unor teme care le-au stârnit interesul. Studierea integrată a realității îi permite copilului explorarea, în mod global, a mai multor domenii de cunoaștere, subordonate unor aspecte particulare ale realității înconjurătoare, asigurându-i achiziția unor concepte și legități fundamentale, a unor proceduri de lucru și instrumente de cunoaștere a realității. De asemenea, abordarea holistică/integrată permite luarea în considerare a necesităților de cunoaștere a copiilor mici și abordarea unor subiecte de interes pentru aceștia eventual, în cadrul unor teme-proiecte mai cuprinzătoare, sugerate de documentele curriculare, de educatori, părinți, de înșiși copiii.

Cunoștințele, deprinderile, capacitățile dezvoltate prin fiecare domeniu de activitate se află în strânsă corelare și ele devin mai temeinice atunci când activitățile de învățare sunt realizate prin conținuturi/teme interdisciplinare/studii și proiecte tematice, când prin activități de învățare se realizează conexiunea dintre cunoștințe, deprinderi, capacități din domenii diferite de dezvoltare.

Cea de a doua paradigmă, centrarea pe copil, poate fi privită drept o cale de abordare a procesului educațional ce are ca finalitate valorificarea optimă a acestuia ca subiect al învățării. Centrarea pe copil este o abordare complexă, ce necesită construirea în timp real a unei experiențe de învățare pozitivă și semnificativă, într-o relație democratică.

La modul dezirabil, o activitate educațională este centrată pe copil dacă:

- se bazează pe cunoașterea de către educator a caracteristicilor tuturor copiilor din grupă și a potențialului real al acestora;
- valorifică superior acest potențial;
- pornește de la nevoile și interesele specifice ale copilului;
- vizează dezvoltarea de competențe și asimilarea de conținuturi specifice;
- implică activ copilul în planificarea, realizarea și evaluarea activităților;
- reprezintă o experiență de învățare pozitivă;
- permite transferul la alte situații educaționale formale sau nonformale.

2. Cadrul teleologic al Curriculumului pentru educația timpurie

Curriculum pentru educația timpurie, 2018 este conceput printr-o nouă perspectivă – *Curriculum* ***axat pe competențe***.

Competența copilului vizează un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, achiziționate, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații.

Competențe-cheie transversale au cel mai înalt grad de generalitate, se definesc pe întreaga durată a educației timpurii și școlarității și se formează prin intermediul tuturor activităților și disciplinelor de învățământ. În procesul educațional, educatorii vor crea modalități de valorificare a competențelor transversale în cadrul educației timpurii:

Competențe- cheie transversale

1. Competențe de comunicare;
2. Competențe civice, sociale, morale;
3. Competențe interpersonale, acțional strategice;
4. Competențe culturale, interculturale, artistice;
5. Competențe antreprenoriale;
6. Competențe digitale;
7. Competența de a învăța să înveți pe parcursul întregii vieți;
8. Competențele de bază/specifice din cadrul domeniilor de activitate.

Competențele generale au un grad înalt de generalitate și complexitate, se definesc și se formează pe întreaga perioadă a educației timpurii (antepreșcolară 1,5–3 ani și preșcolară 3–7 ani). Competențele generale aferente educației timpurii corelează cu competențele transversale și contribuie la formarea acestora:

Competențele generale:

1. Manifestarea autonomiei și respectului față de sine și ceilalți în diferite contexte;
2. Deschiderea spre învățare continuă, manifestând activism, creativitate și responsabilitate;
3. Orientarea în sistemul de valori (binele versus răul etc.) în calitate de mic cetățean;
4. Manifestarea premiselor necesare la intrare în școala primară: comportament psihosocial, emoțional, autocontrol, abilități cognitive, psihomotorii și de comunicare.

Competențele specifice formate pe domenii de activitate, de regulă, sunt comune pentru etapele educației timpurii (antepreșcolară și preșcolară), în cadrul cărora se abordează integrat activitățile. Ele derivă din competențele generale și se proiectează pe baza taxonomiilor. Competențele specifice reprezintă sisteme integrate de cunoștințe, abilități, valori și atitudini, pe care fiecare domeniu de activitate le creează și le dezvoltă pe întreaga perioadă a educației timpurii.

Competențele specifice ale dimensiunii Educație pentru mediu

1. Recunoașterea și descrierea componentelor, fenomenelor, proceselor, relațiilor din mediul înconjurător, demonstrând corectitudine în folosirea terminologiei specifice.
2. Aplicarea metodelor și instrumentelor de explorare-investigare a mediului înconjurător, demonstrând interes și curiozitate în colectarea rezultatelor.
3. Adoptarea unui comportament adecvat în mediul înconjurător, manifestând responsabilitate și atitudine pozitivă față de acesta.

Unitățile de competență (preachiziții) sunt părți constituente ale competențelor. Ele facilitează formarea competențelor specifice, reprezentând etape în achiziționarea acestora. Unitățile de competență sunt structurate pe parcursul celor 3 perioade de vârstă: 1,5–3 ani; 3–5 ani; 5–7 ani. În comparație cu toate competențele specifice, ele sunt sisteme specifice (analitice), integrând cunoștințe, abilități și atitudini/valori. Prin gradul lor de concretitudine, sunt sugestive pentru selectarea conținuturilor învățării pe diferite domenii de activitate.

Exemple de unități de competență sunt prezentate mai jos:

4.3.2. EDUCAȚIA PENTRU MEDIU

Unități de învățare (vârsta 1,5 - 3 ani)

Unități de competențe	Exemple de activități de învățare	Indicatori din SÎDC
Competența specifică 1. Recunoașterea și descrierea componentelor, fenomenelor, proceselor, relațiilor din mediul înconjurător, demonstrând corectitudine în folosirea terminologiei specifice		
1.1. Recunoașterea principalelor stări ale vremii. **1.3.** Explicarea relației cauză-efect în interacțiune cu obiecte, fenomene. **1.4.** Recunoașterea și descrierea a 2-3 animale/ plante. **1.5.** Denumirea în baza imaginilor a corpurilor cerești (soarele, luna, stelele). **1.6.** Denumirea unor părți ale corpului uman.	▪ Activități de denumire a stării vremii: *soare, vânt, ploaie, etc.* ▪ Activități de determinare a stării vremii prin completarea calendarul naturii. ▪ Jocuri prin care sunt descoperite fenomenele naturii (ploaie, ninsoare, vânt ș.a.) utilizând simțurile, imagini, softuri educaționale, filme etc. (*„Pic-pic, poc-poc, vâj-vâj", „Cum este vremea?", „Cald sau frig?").* ▪ Activități de explicare pe bază de cauzalitate anumite schimbări ale fenomenelor (*dacă e înnorat – va ploua, dacă plouă trebuie să iau umbrela etc.)* ▪ Activități de descriere a vestimentației specifice fetelor și băieților în dependență de anotimp. ▪ Jocuri și exerciții de diferențiere a corpurilor vii și nerte (*corpuri vii* – omul, animalele, plantele; *corpuri nevii* - jucării, obiecte de uz casnic, piatra, apa etc.) ▪ Activități de recunoaștere a părților corpului uman în bază de imagini. ▪ Activități bazate pe conversație (*Spune care sunt părțile componente ale corpului uman? Prin ce se deosebește omul de alte ființe?ș.a.)* ▪ Activități bazate pe jucării interactive. ▪ Etc.	**DC** *Standard 10.* Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicele naturii vii și nerte. *Indicatorii*: 654, 655, 656, 657, 658. **DPES** *Standard 1.* Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică cu caracteristici specifice. *Indicatorii:* 172. **DLC** *Standard 1.* Copilul va fi capabil să asculte și să înțeleagă semnificația mesajului vorbit. *Indicatorii*: 372. *Standard 2.* Copilul va fi capabil să-și extindă progresiv vocabularul. *Indicatorii*: 393, 394, 395.

3. Educația pentru mediu în cadrul Curriculumului pentru educația timpurie

Educația pentru mediu a preșcolarilor se realizează integrat, prin toate domeniile și dimensiunile curriculare, dar în mod specific prin dimensiunea Educație pentru mediu, care face parte din Domeniul de activitate Științe și tehnologii.

Domeniile de activitate reprezintă activități de învățare dirijate ce permit organizarea experiențelor de învățare, pornind de la nevoile identificate la nivelul grupei de copii. Domeniile caracteristice Educației Timpurii sunt: *Sănătate și motricitate, Eu, familia și societatea, Limbaj și comunicare, Științe și tehnologii, Arte* în cadrul Curriculumului de educație timpurie.

Domeniile de activitate din curriculum sunt corelate cu domeniile de dezvoltare din Standardele de învățare și dezvoltare a copiilor de la naștere până la 7 ani.

Domeniile de dezvoltare urmăresc evoluția copilului în funcție de creștere și de maturizare a sistemului nervos corelat cu procesul de achiziții în plan psihologic. Ele sunt *intercondiționate* (fizic, socio-emoțional, cognitiv și lingvistic) și nu se produc dispersat, ceea ce înseamnă, că dezvoltarea unui domeniu condiționează dezvoltarea copilului într-un alt domeniu, iar experiențele de învățare sunt cu atât mai semnificative pentru progresul copilului, cu cât ele se adresează *simultan tuturor domeniilor dezvoltării*. Copiii învață holistic, astfel încât fiecare domeniu le influențează pe celelalte și nici unul nu operează independent.

Domenii de activitate	Domenii de dezvoltare
1. Sănătate și motricitate	1. Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății
2. Eu, familia și societatea	2. Dezvoltare personală, emoțională și socială
3. Limbaj și comunicare	3. Dezvoltarea limbajului, comunicării și
4. Științe și tehnologii	4. premiselor citit-scrisului
5. Arte	5. Dezvoltarea cognitivă

În preșcolaritate, copiii vor cunoaște componenta vie și nevie a naturii. Din componenta vie se vor familiariza cu plantele, animalele, corpul uman; iar din componenta nevie cu anotimpurile, fenomenele naturii; apă, aer, sol, corpuri cerești, etc. În tabelul ce urmează detalizez pe grupe de vârstă aspectele teleologice prin care se va realiza educația pentru mediu a preșcolarilor:

Repartizarea unităților de competență pe vârstă,
Dimensiunea Educația pentru mediu

1,5–3 ani	3–4 ani	4–5 ani	5–6 ani	6–7ani
Recunoașterea principalelor stări ale vremii (afară e frig sau cald, e vânt sau plouă)	Evidențierea semnelor caracteristice fiecărui anotimp (câte 1–2 semne esențiale: toamna – frunze galbene; iarna – zăpadă) Notarea în Calendarul naturii în ce anotimp ne aflăm la moment.	Evidențierea semnelor caracteristice fiecărui anotimp (pot fi identificate și descrise 3–4 semne specifice anotimpului * Aprecierea stării vremii utilizând semnele convenționale. Notarea în Calendarul Naturii starea vremii	Distingerea și descrierea fenomenelor naturii specifice celor patru anotimpuri. * Aprecierea stării vremii prin completarea fișei de observare, calendarului naturii. (copiii vor indica anotimpul, luna si starea în ziua respectivă)	Descrierea comparativă a celor patru anotimpuri * Aprecierea stării vremii prin completarea fișei de observare, calendarului naturii. (copiii vor completa Calendarul Naturii în fiecare zi, educatorul va lăsa spatii pentru desenarea semnelor convenționale de către copii)

Explicarea relației cauză efect în interacțiune cu obiecte, fenomene (dacă e soare e cald; dacă e înnourat va ploua)	Explicarea acțiuni factorilor mediului asupra organismelor (ce se întâmplă cu plantele, animalele, omul în diverse anotimpuri)	Explicarea acțiuni factorilor mediului asupra organismelor (ce se întâmplă cu plantele, animalele, omul în diverse anotimpuri, sub influența diferitor stări ale vremii: bate vântul-cad frunzele; plouacresc plantele)	Explicarea relațiilor dintre plante, animale și mediile lor de viață. (de ce pestele poate trăi doar în apă, etc)	Explicarea relațiilor dintre plante, animale și mediile lor de viață. (de ce cactusul supraviețuiește în deserturi) etc)
Recunoașterea și descrierea a 2-3 animale/ plante.	Identificarea a 3-4 plante și animale de pădure, de lac, etc. diversității plantelor, animalelor în raport cu mediul lor de trai. Clasificarea animalelor domestice/ sălbatice/ călătoare/ sedentare; fructe/ legume * Distingerea părților componente vizibile ale plantelor/ animalelor. (la plante: frunză, floare; fruct) la animale: cap, trunchi, membre	Identificarea a 4-5 plante și animale de pădure, de lac, etc. diversității plantelor, animalelor în raport cu mediul lor de trai * Clasificarea animalelor domestice/sălbatice/ exotice; plante de grădină, de cameră * Distingerea tuturor părților componente ale plantelor/ animalelor (la plante: rădăcină, tulpină, frunză, floare; fruct, semințe) La animale: cap, trunchi, membre: Pe cap: ochi, nas.....	Identificarea plantelor și animalelor (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere) și a părților componente ale acestora. * Recunoașterea a 3-4 plante și animale rare în baza imaginilor * Clasificarea corpurile din natură după diferite criterii. (viu-neviu, din ce este confecționat, formă, miros, gust * Recunoașterea diferitor forme de relief (câmpie, munte) și bazine acvatice. (lac, mare, ocean)	Identificarea și descrierea plantelor și animalelor (insecte, pești, amfibii, păsări, mamifere) și a părților componente ale acestora. * Recunoașterea a 4-5 plante și animale rare în baza imaginilor * Clasificarea corpurile din natură după diferite criterii. (viu/neviu; plantă/animal; arbore/arbust; stare de agregare, formă, miros, gust, mediul de viață, mod de deplasare) * Recunoașterea diferitor forme de relief (câmpie, munte, dea) și bazine acvatice. (ape stătătoare, curgătoare: lac, mare, ocean, râu)

Denumirea în baza imaginilor a corpurilor cereşti (soarele, luna, stelele).	Recunoaşterea unor corpuri cereşti (soarele, luna, stelele) în mediul natural	Recunoaşterea şi descrierea unor corpuri cereşti (soarele, luna, stelele) în mediul natural	Identificarea şi descrierea corpurilor cereşti (planetele, stelele, sateliţi - luna) în mediul natural şi in imagini	Identificarea şi descrierea corpurilor cereşti (planetele, stelele, sateliţi - luna) în mediul natural şi în imagini
Denumirea unor părţi ale corpului uman (ochi, nas, gură, mână, picior) le arată şi le denumeşte)	Recunoaşterea şi descrierea părţilor componente ale corpului uman.	Recunoaşterea şi descrierea părţilor componente ale corpului uman şi funcţiile acestora	Determinarea rolului organelor de simţ în cunoaşterea lumii înconjurătoare	Identificarea unor organe interne şi funcţiile acestora.
Recunoaşterea obiectelor, fenomenelor, fiinţelor în baza observărilor.	Observarea diferitor componente ale mediului, procese, fenomene, relaţii. (observări dirijate de către educator, de scurtă durată, de regulă asupra unui animal)	Determinarea şi explicarea relaţiilor/ interacţiunilor, care cauzează anumite efecte. (observări dirijate de către educator, de scurtă şi de lungă durată)	Explicarea şi generalizarea rezultatelor unor observaţii, investigaţii ghidati de educator Consemnarea rezultatelor	Explicarea şi generalizarea rezultatelor unor observaţii, investigaţii independent Consemnarea rezultatelor
Distingerea asemănărilor şi deosebirilor a obiectelor cu ajutorul organelor de simţ.	Utilizarea instrumentelor specifice (lupa) şi a simţurilor în explorarea componentelor, fenomenelor ale naturii	Utilizarea instrumentelor specifice (lupa, rigla ş.a.) şi a simţurilor în explorarea componentelor, fenomenelor ale naturii	Utilizarea metodelor şi instrumentelor de investigare a mediului înconjurător pentru colectarea informaţiei despre lumea înconjurătoare.	Utilizarea metodelor şi instrumentelor de investigare a mediului înconjurător pentru colectarea informaţiei despre lumea înconjurătoare
Formularea întrebărilor despre lumea înconjurătoare	Realizarea experienţelor simple în scopul înţelegerii mediului înconjurător. (experimente demonstrative, copiii consemnează rezultatele)	Realizarea experienţelor simple în scopul înţelegerii mediului înconjurător. (pot efectua în centre experienţele ghidaţi de educator)	Realizarea experienţelor simple în scopul înţelegerii mediului înconjurător (pot efectua în centre experienţele ghidaţi de educator şi individual)	Realizarea experienţelor simple în scopul înţelegerii mediului înconjurător. (pot efectua în centre experienţele ghidaţi de educator şi individual)
Recunoaşterea regulilor de protecţie a mediului înconjurător în baza imaginilor.	Modelarea corpurilor din diferite materiale.	Modelarea corpurilor din diferite materiale.	Modelarea corpurilor, fenomenele naturii din diverse materiale reciclabile	Modelarea corpurilor, fenomenele naturii din diverse materiale reciclabile

Participă cu ajutor la menținerea ordinii în mediului înconjurător.	Recunoașterea nevoilor de bază ale ființei umane (apă, aer, hrană, adăpost, lumină).	Recunoașterea nevoilor de bază ale ființei umane (apă, aer, hrană, adăpost, lumină).	Distingerea condițiilor specifice vieții umane.	Distingerea și descrierea condițiilor specifice vieții umane.
Manifestarea atitudinii pozitive față de plante, animale.	Determinarea rolului anumitor părți ale plantelor, animalelor în viața omului. (fructele se utilizează în alimentație)	Determinarea rolului plantelor, animalelor în viața omului.	Identificarea rolului omului în menținerea unui mediul ecologic.	Identificarea și argumentare rolul omului în menținerea unui mediul ecologic
	Identificarea și descrierea activităților omului în natură (activități agricole, gospodărești etc.).	Identificarea și descrierea activităților omului în natură (activități agricole, gospodărești etc.).specificate pe anotimpuri	Participarea activă la îngrijirea și protecția mediului înconjurător la îndemnul educatorului	Participarea activă la îngrijirea și protecția mediului înconjurător din propria inițiativă
	Identificarea regulilor de îngrijire a mediului ambiant.	Aplicarea regulilor de îngrijire a mediului ambiant	Explicarea în cuvinte proprii a rolului plantelor, animalelor, fenomenelor naturii în mediul înconjurător.	Explicarea în cuvinte proprii a rolului plantelor, animalelor, fenomenelor naturii în mediul înconjurător.
	Menținerea unui mediu curat prin aplicarea unor reguli de îngrijire	Menținerea unui mediu curat prin aplicarea unor reguli de îngrijire		

SARCINI PENTRU REFLECȚIE:

1. Identificați cele trei elemente ale competențelor (cunoștințe; abilități; valori/atitudini în competențele specifice ale dimensiunii Educație pentru mediu.
2. Formulați cel puțin 4 obiective operaționale în baza unităților de competență pentru o temă a zilei concertă (Tema, vârsta, domeniile integrate la decizia masterandului)

TEMA 2. PROBLEME TEORETICE DIFICILE ÎN EDUCAȚIA PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0-7 ANI. SOLUȚII METODOLOGICE. CURS

PLANUL LECȚIEI:

1. Principiile didactice ce stau la baza educației pentru mediu a preșcolarilor. Transpunerea didactică.
2. Exemple de erori științifice din domeniul educației pentru mediu. Soluții metodologice

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să enumere principiile didactice ce stau la baza educației pentru mediu a preșcolarilor în baza informației prezentate

O2. Să definească conceptul de transpunere didactică, în baza cunoștințelor acumulate

O3. Să identifice erorile științifice comise, în baza experienței proprii

O4. Să propună soluții metodologice de combatere a erorilor științifice comise, manifestând responsabilitate

BIBLIOGRAFIE:

1. Begu A. Lumea vegetală a Moldovei. Ciuperci, Chișinău: Știința, 2005
2. Cozari, T. Usatîi, M. Lumea animală a Moldovei. V. II, Chișinău: Știința, 2007
3. Curriculum pentru educația timpurie, MEC, 2018
4. Munteanu A. Lumea animală a Moldovei. V. I, Chișinău: Știința, 2007
5. Munteanu A. Lumea animală a Moldovei. V. III, Chișinău: Știința, 2006
6. Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani, aprobate de către CNC, 25 octombrie 2018.

DISCURS DIDACTIC:

1. Principiile didactice ce stau la baza educației pentru mediu a preșcolarilor. Transpunerea didactică.

Procesul de familiarizare a preșcolarilor cu natura, educația pentru mediu este unul destul de important dar și dificil. În cadrul familiarizării acestui contingent de copii cu natura, se pun bazele înțelegerii proceselor din mediul ambiant, se dezvăluie cele mai elementare și simple legături între anumite fenomene ale mediului, se formează valori, atitudini față de natură.

Conceptul fundamental al familiarizării preșcolarilor cu natura este prezentarea acesteia într-un mod științific, dar adaptat vârstei.

La baza familiarizării preșcolarilor cu natura stau următoarele principii pedagogice:

- *principiului științific*, care stă la baza înțelegerii fenomenelor naturii, dezvăluie cele mai elementare și simple legături între anumite fenomene ale naturii;
- *principiul accesibilității*, care presupune expunerea cunoștințelor gradat, trecând de la fapte concrete la generalizări, de la generalizări mai simple la generalizări complexe;
- *principiul sistemic*, care presupune conectarea cunoștințelor noi cu cele anterioare, în vederea lărgirii și aprofundării continue a cunoștințelor;
- *principiul etnografiei regionale*, care orientează cadrul didactic la cunoașterea copiilor cu obiectele și fenomenele naturii din localitatea dată, apoi din cele mai îndepărtate;
- *principiul sezonier*, care permite studierea conținuturilor prin explorarea directă cu anotimpul respectiv;
- *principiul ecologic*, care presupune orientarea către un comportament ecoresponsabil.

Conceptul de **transpunere didactică** exprimă transformarea informației și cunoașterii științifice sau savante în cunoștințe oferite spre asimilare copiilor. În pedagogie, conceptul este valorizat din perspectiva accesibilizării și organizării cunoașterii specifice experților pentru uzul copiilor. „*De ce este necesară transpoziția didactică? Pentru că procesul didactic al cunoașterii este diferit de procesul cunoașterii savante; pentru că există două modalități de cunoaștere aflate în interdeterminare dar totuși distincte. Transpoziția didactică are loc când elementele cunoașterii se transformă în cunoștințe școlare*". În procesul transpunerii didactice, „*conținuturile sunt structurate, simplificate, traduse în forme susceptibile de a stimula interesul și de a facilita înțelegerea*"

2. Exemple de erori științifice din domeniul educației pentru mediu. Soluții metodologice.

I. „Animale și păsări”

Deseori educatorii utilizează greșit combinația „animale și păsări”, însă de fapt păsările reprezintă un grup care tot face parte din Regnul Animalelor. Regnul Animalelor se caracterizează prin organisme pluricelulare (mai multe celule), mobile, heterotrofe (utilizează hrană gata: plante, alte animale). Din Regnul Animalelor fac parte: viermi; insecte, arahnide (păianjeni), crustacee (raci), moluște (melci, scoici), pești, amfibii, reptile, păsări, mamifere.

Atunci când cadrele didactice utilizează „animale și păsări”, cel mai mult probabil au în vedere „mamifere și păsări”, motivând că copiii nu vor memoriza cuvântul „mamifer”. Dar, Curriculum-ul pentru educația timpurie, prevede familiarizarea cu termenul de „mamifer”, care provine de la cuvântul „mamă”, căci mamiferele nasc pui vii, își hrănesc puii cu lapte, iar corpul este acoperit cu blană.

Pentru a explica copiilor apartenența sistematică a organismelor, putem propune tehnica „Umbrela” (Figura 1). Tehnica constă în desenarea unei umbrele. Pe cupola umbrelei se va scrie „Animale”, iar sub umbrelă se vor regăsi grupurile de animale existente. De asemenea se poate utiliza metoda grafică „Păianjenul”, scriind pe picioruşele lui grupurile existente de animale (Figura 2).

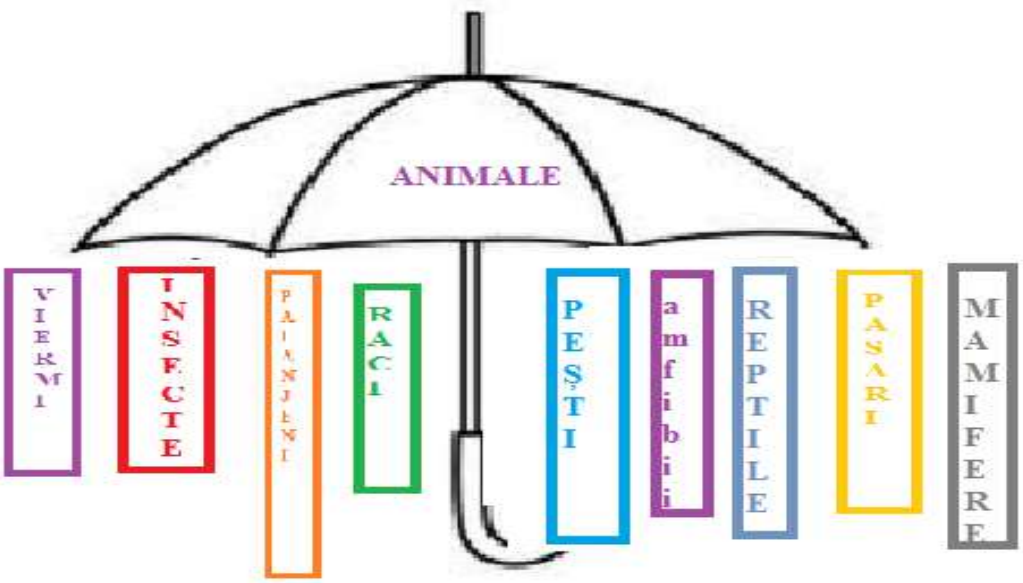

Figura 1. Tehnica ”Umbrela”

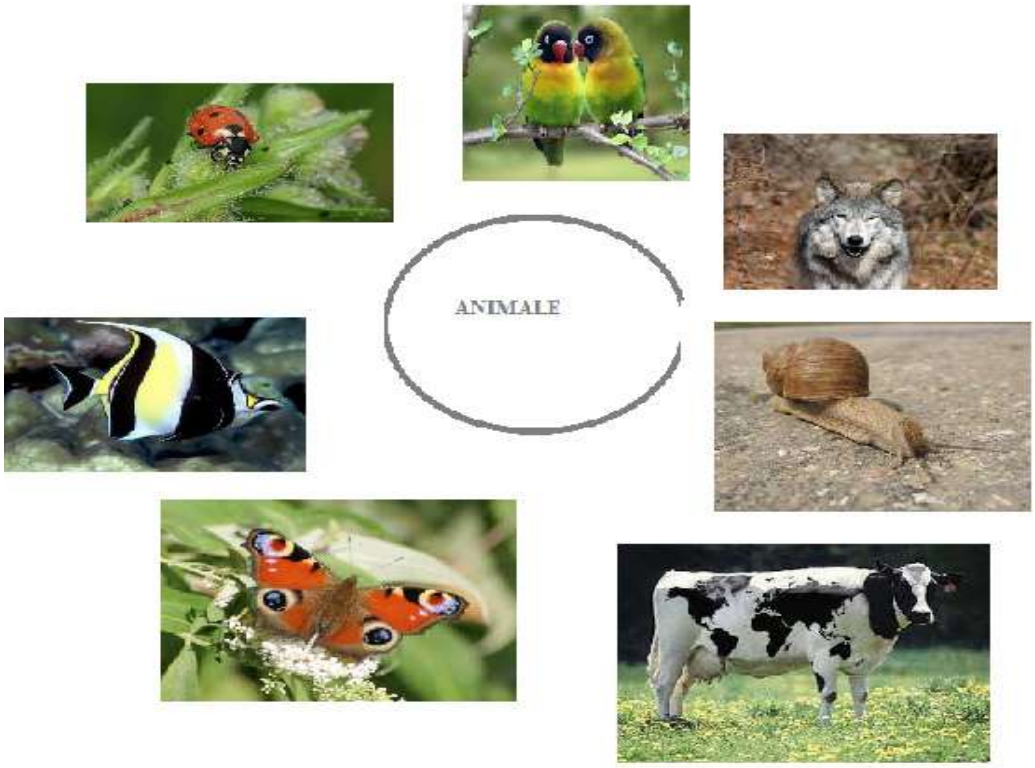

Figura 2. Tehnica "Păianjenul"

II. „Udăm florile" – o altă expresie greșită și înrădăcinată în vocabularul nostru. De fapt, floarea este un organ al plantei, care are o anumită culoare, are funcția de atracție a insectelor, de apărare a organelor generative, de formare a fructelor. Corect este a spune: „udăm plantele". Pentru a facilita înțelegerea acestei noțiuni, putem propune copiilor să deseneze o plantă, indicând toate organele ei (Figura 3). Utilizarea metodei demonstrarea pe plante naturale sau ierbarizate de asemenea poate fi eficientă în situația dată.

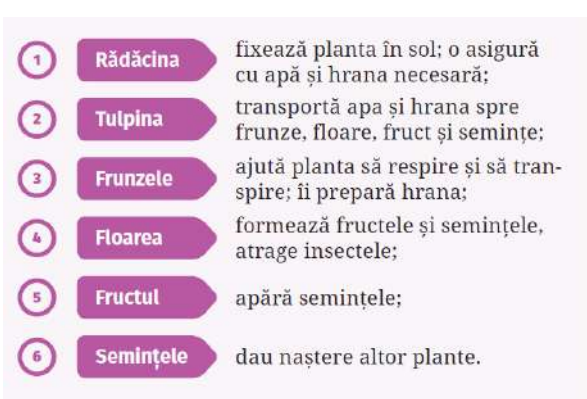

Figura 3. Structura unei plante ierboase

III. „Molidul și bradul"

În majoritatea cazurilor cadrele didactice, studenții nu deosebesc molidul de brad. Bineînțeles, că au asemănări foarte multe, căci ambele specii sunt copaci conifere, cu coroana conică, posedă frunze aciculare, persistente (nu cad toate odată) și conuri cu semințe golașe. În pofida acestor asemănări, acești doi copaci au un șir de deosebiri. În primul rând este important de știut că bradul se întâlnește extrem de rar în Moldova. Acea gimnospermă, care crește peste tot în Moldova: grădinițe, școli, margine de străzi este molidul și nu bradul. Bradul se găsește în câteva exemplare în Grădina Botanică; Dendrariu. Putem observa brazi, în ajun de Crăciun și Revelion, puși în vânzare din Ucraina, România, crescuți în pepinierele din Moldova. Și atunci, când spunem „împodobim bradul de Crăciun „ de cele mai dese ori „împodobim molidul de Crăciun".

Deci, cum să deosebim bradul de molid:

Denumirea copacului	**Aranjarea frunzelor pe ram**	**Forma frunzei**	**Secțiunea transversală a frunzei**	**Partea inferioară a frunzei**	**Poziția conurilor pe ram și persistența solzilor**
Brad	Frunzele sunt aranjate doar din două părți a ramului, formând un plan	Aciculară, fără muchii	ovală	are două dungi albe de ceară	Conurile sunt poziționate cu vârful în sus; la maturitate solzii se scutură și rămâne doar axul. Nu putem păstra conuri de brad un timp îndelungat
Molid	Frunzele sunt aranjate pe ram în verticil (sunt dispuse circular, în jurul ramului)	Aciculară, cu muchii	romboidală	Nu are dungi de ceară. La unele specii de molid, toate frunzele pot fi acoperite cu ceară, ceea ce le conferă o nuanță albăstruie molizilor.	Conurile sunt poziționate cu vârful în jos; la maturitate solzii nu se scutură . putem păstra conuri de molid o anumită perioadă.

Cea mai bună metodă de identificare a molidului de brad este observarea și compararea acestor copaci conifere în cadrul excursiilor și plimbărilor în natură (Figura 4). Se recomandă utilizarea Diagramei Wenn pentru comparare și utilizarea semnelor reper.

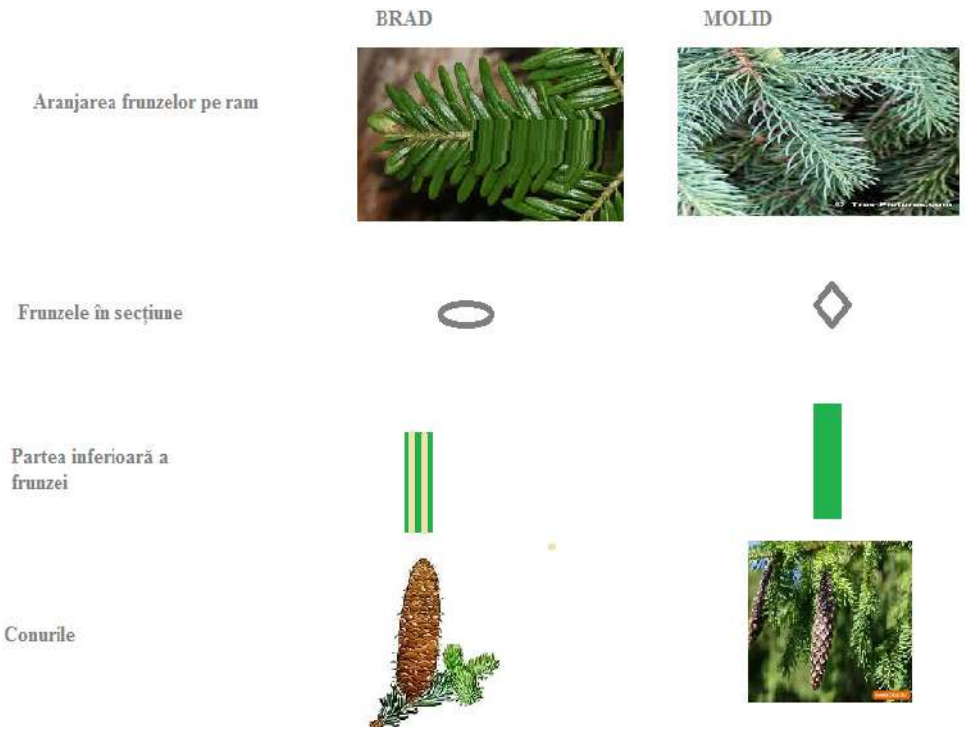

Figura 4. Deosebiri dintre molid și brad

IV. „Ciupercile sunt plante?"

Cu mai multe zeci de ani în urmă această afirmație putea fi considerată adevărată, căci ciupercile într-adevăr erau considerate plante, deoarece erau imobile, aveau anumite asemănări în structura celulei, absorbeau apa și sărurile minerale din sol ca și plantele. Dar, un șir de savanți au demonstrat mai multe asemănări ale ciupercilor cu animalele: lipsa clorofilei și, respectiv a procesului de fotosinteză, caracteristic doar plantelor; prezența aceleiași substanțe de rezervă ca și la animale (glicogenul); prezența în structura celulei a unei substanțe (chitina), prezentă și la insecte. Pentru a împăca aceste două lagăre de savanți, s-a decis să se clasifice ciupercile într-un grup separat Regnul Ciupercilor, neatribuindu-le nici plantelor, nici animalelor.

În cazul de față cea mai bună metodă ar fi explicația științifică corectă din partea cadrului didactic. Ciupercilor să li se spună ciuperci și nu legume, fructe sau plante.

V. „O caracteristică a fructelor este utilizarea lor în alimentație" este o afirmație greșită, pentru că nu toate fructele se utilizează în alimentație. Fructul este un organ generativ a tuturor plantelor cu flori. Fructul apare din ovarul florii în urma fecundării duble. După consistența sa, fructele pot fi suculente (la roșii, caise, cireșe, castraveți) și uscate (la fasole, grâu, arțar, frasin). Unele fructe sunt utilizate în alimentație de către oameni (roșii, caise, castraveți), altele sunt utilizate în alimentație de către animale (scorușul). Un șir de fructe sunt chiar otrăvitoare, cum ar fi: ciumăfaia; mătrăguna; fructele cartofului, fructele de lăcrămioară.

Cea mai eficientă metoda în familiarizarea copiilor cu fructele este observarea etapelor de dezvoltare a fructelor din floare. Copiii, în timpul plimbărilor de primăvară vor observa cum din floarea de cais, peste o perioadă oarecare apare fructul de cais, etc. O condiție obligatorie a observărilor este notarea acestora în Calendarul observărilor fenologice.

De asemenea putem propune copiilor să colecteze diverse fructe, astfel copiii vor învăța să recunoască varietatea de fructe și tipurile lor.

Sunt binevenite jocurile didactice de familiarizare a preșcolarilor cu natura. În cadrul jocului "Albinuța și florile", copiii conștientizează rolul insectelor în polenizare și formare a fructelor. Jocul " Fructul crește", copiii vor aranja imaginile sau fructele naturale în dependență de faza dezvoltării sale.

Fișă de observație asupra dezvoltării unui fruct

Data	**Desenul**
….	….

VI. "Plantele nu sunt organisme vii" confirmă copiii, dar și cadrele didactice, ceea ce este o greșeală științifică gravă. La prima vedere, la plante nu se observă atât de vădit însușirile lor vitale. Nu observăm atât de rapid ca și la animale, că planta se mișcă, transpiră, respiră, mănâncă.

Pentru a demonstra însușirile vitale ale plantelor putem recurge la un experiment. Pentru aceasta învelim ermetic o plantă decorativă de odaie cu un săculeț de polietilenă. Peste o perioadă de timp pe pereții săculețului vor apărea picături de apă, care se iau din transpirația plantei. Simultan, propunem copiilor să sufle pe o sticlă sau oglindă, observând asudarea ei. Deci, concluzia ar fi că și plantele ca și omul sunt organisme vii.

SARCINI PENTRU REFLECȚIE:

1. De ce este important să utilizăm în preșcolaritate transpunerea didactică?
2. Identificați erorile științifice comise de Dra sau colegele Dra în procesul familiarizării preșcolarilor cu natura.

TEMA 3. DEPISTAREA PROBLEMELOR TEORETICE DIFICILE ÎN EDUCAȚIA PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0-7 ANI. SOLUȚII METODOLOGICE. SEMINAR

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să explice problemele științifice dificile identificate în procesul familiarizării preșcolarilor cu natura, transpunându-le la vârsta preșcolară

O2. Să propună soluții metodologice de ameliorare a problemelor științifice dificile, manifestând interes

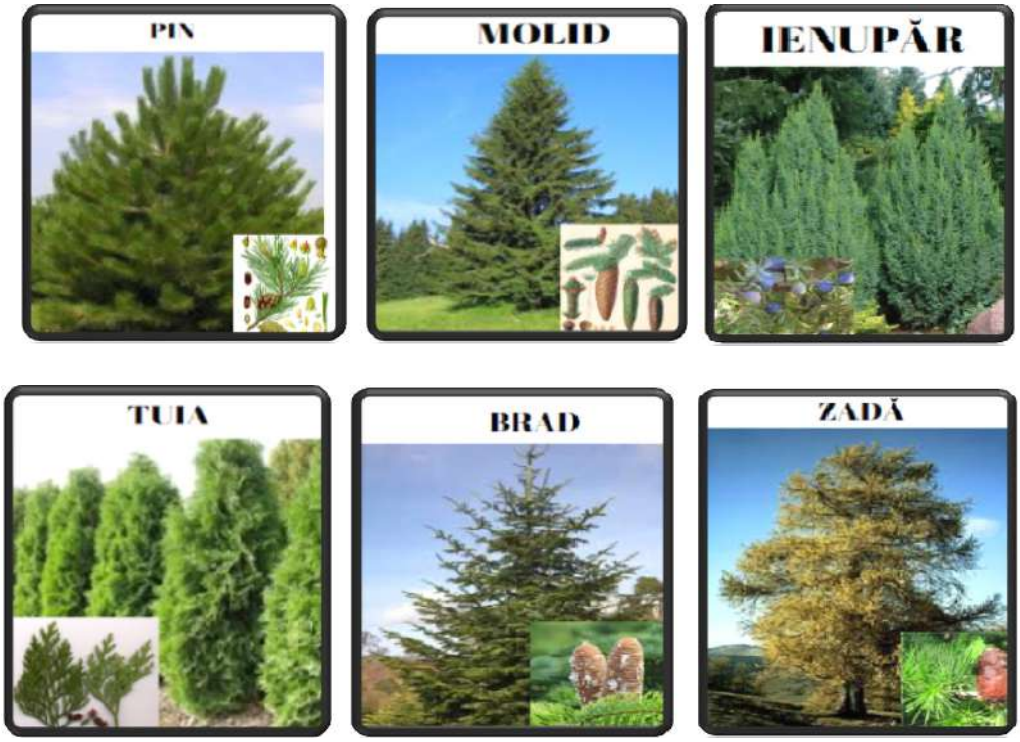
SARCINI PENTRU ÎNVĂȚARE

1. Realizați corelarea:

Principiul didactic	Descrierea principiului
1. principiului științific	a. presupune expunerea cunoștințelor gradat, trecând de la fapte concrete la generalizări, de la generalizări mai simple la generalizări complexe
2. principiul accesibilității	b. presupune conectarea cunoștințelor noi cu cele anterioare, în vederea lărgirii și aprofundării continue a cunoștințelor
3. principiul sistemic	c. orientează cadrul didactic la cunoașterea copiilor cu obiectele și fenomenele naturii din localitatea dată, apoi din cele mai îndepărtate
4. principiul ecologic	d. permite studierea conținuturilor prin explorarea directă cu anotimpul respectiv
5. principiul sezonier	e. stă la bazele înțelegerii fenomenelor naturii, dezvăluie cele mai elementare și simple legături între anumite fenomene ale naturii;
6. principiul etnografiei regionale	f. presupune orientarea către un comportament ecoresponsabil

2. Identificați cu ajutorul aplicației telefonice LENS, plantele de pe teritoriul universității/terenului grădiniței, sălii de clasă/grupei. Scrieți denumirile. Selectați informații despre aceste plante, transpusă pentru vârsta preșcolară. Simulați o plimbare cu colegii de grupă, prezentând aceste plante. Realizați o prezentare.

3. Studiați plantele din imagine. Propuneți o metodă care ar facilita memorarea acestora de către preșcolari

4. Propuneți activități experimentale pentru a explica copiilor:

a) Că plantele sunt organisme vii

b) Cum se formează ploaia

c) Că aerul este mai ușor ca apa

TEMA 4. METODOLOGIA DIAGNOSTICĂRII NIVELULUI EDUCAȚIEI PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0-7 ANI. CURS

PLANUL LECȚIEI:

1. Repere teoretice despre evaluare și diagnosticare
2. Metodologia diagnosticării nivelului educației pentru mediu a preșcolarilor

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să explice conceptele de evaluare, diagnosticare în baza informației din suport

O2. Să identifice operațiile principale ale evaluării preșcolarilor, utilizând un organizator grafic

O3. Să descrie metodologia diagnosticării educației pentru mediu a preșcolarilor, manifestând interes și responsabilitate

BIBLIOGRAFIE:

1. Curriculum pentru educația timpurie, MEC, 2018
2. Metodologia de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului (vârsta 1,5 – 7 ani) Ghid pentru cadrele didactice din educația timpurie. Chișinău, 2018
3. Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani, aprobate de către CNC, 25 octombrie 2018.
4. Гончарова, Е.В., Теория и Методика Экологического Образования Детей Дошкольного Возраста, Издательство Нижневартовского государственного гуманитарного университета,2008.
5. Саморукова, П.Г., Мир природы и ребенок / Под ред. Л.М. Маневцовой,. – СПб., 1998.

DISCURS DIDACTIC:

1. Repere teoretice despre evaluare și diagnosticare

Evaluarea reprezintă actul didactic complex, integrat procesului de învățământ, ce urmărește măsurarea cantității cunoștințelor dobândite, valoarea, performanțele și eficiența acestora la un moment dat, oferind soluții de perfecționare a actului didactic.

A evalua înseamnă a determina măsura în care obiectivele propuse au fost atinse, eficiența metodelor de predare – învățare; pe baza informațiilor obținute activitatea fiind ameliorată la timp.

Evaluarea reprezintă, în sens foarte larg, procesul de ”adunare de informație cu scopul de a lua decizii” (McLean, 1996). Pentru grădiniță, evaluarea are drept scop urmărirea progresului fiecărui copil pentru a putea facilita, optimiza sau dezvolta anumite abilități ori pentru a interveni în cazul unor comportamente atipice. Așa dar, informația obținută în urma evaluării servește la: evidențierea competențelor actuale ale unui copil și ale aspectelor care mai trebuie formate/dezvoltate; optimizarea/valorificarea maximală a potențialului copilului; recomandarea/planificarea intervenției. Evaluarea este un proces didactic complex, integrat structural și funcțional în procesul educațional din instituție ce constă în cunoașterea copilului și urmărirea progresului acestuia în raport cu el însuși.

Evaluarea, însă, nu vizează doar preșcolarul, ci și educatoarea. Pentru educatoare, aceasta reprezintă un feed-back asupra eficienței activității didactice desfășurate; îi arată cât de eficient își dozează materialul, cât de bine comunică cu preșcolarii, cât de utile au fost metodele folosite în timpul predării.

Deși toate cadrele didactice se încred în onestitatea lor în ceea ce privește evaluarea, după cum observa G. de Landsheere, un profesor trebuie mereu să știe ce succes a avut actul didactic pe care îl organizează.

Astfel, prin intermediul evaluării, educatoarea poate afla ce au acumulat preșcolarii, ce lacune există în pregătirea acestora, care sunt posibilitățile și ritmurile proprii de învățare, interesele copiilor.

Sintetizând aceste note definitorii, profesorul I. T. Radu definește evaluarea ca fiind un proces ce are menirea să măsoare și să aprecieze valoarea rezultatelor sistemului de educație sau a unei părți a acestuia, eficacitatea resurselor, a condițiilor și a operațiilor folosite în desfășurarea activităților, prin compararea rezultatelor cu obiectivele propuse, în vederea luării deciziilor privind ameliorarea în etapele următoare.

În concluzie, evaluarea nu realizează doar o simplă constatare a rezultatelor, ci și analizează procesul care le-a produs.

R. W. Tyler apreciază că procesul evaluării, indiferent de forma pe care o îmbracă, parcurge anumite etape:

1. definirea și cunoașterea prealabilă a obiectivelor procesului de învățământ,

2. crearea situațiilor de învățare pentru a permite copiilor să realizeze comportamentul pe care îl presupun aceste obiective,

3. desfășurarea procesului de înregistrare și măsurare,

4. evaluarea și analiza datelor culese,

5. concluzii și aprecieri diagnostice pe baza datelor obținute.

Evaluarea include trei operații principale: **măsurarea**, **aprecierea și decizia**.

Măsurarea constă în aplicarea unor tehnici sau probe prin care educatoarea cunoaște rezultatele actului educațional.

Măsurarea este primul pas în evaluare, aceasta fiind înțeleasă ca o operație prin care lucrurile sunt observate și diferențiate. Exactitatea acesteia depinde de calitatea instrumentelor utilizate și de modul în care educatoarea le îmbină. Procedeele de măsurare furnizează atât date cantitative, cât și calitative asupra performanțelor preșcolarilor.

Aprecierea presupune emiterea unor judecăți de valoare asupra rezultatelor obținute în urma măsurării. Aceste date / rezultate se raportează la un sistem de referință, la un sistem de valori sau criterii. Calitatea unei aprecieri este dependentă de experiența și de trăsăturile personalității evaluatorului.

Trebuie de avut în vedere faptul că măsurarea și aprecierea sunt două procese complementare pe care educatoarea trebuie să le armonizeze.

Aprecierea rezultatelor preșcolarilor se poate realiza în funcție de anumite criterii: obiectivele stabilite la începutul programului educativ, obiective raportate la cerințele programei, prin raportare la grup, la nivelul atins de populația preșcolară evaluată, progresul sau regresul înregistrat față de ultima evaluare, nivelul anterior de pregătire, potențialul psihologic și social al copilului.

A treia operație, **decizia**, se exprimă prin concluziile desprinse în urma interpretării / aprecierii datelor și prin măsurile introduse de educatoare pentru îmbunătățirea activității în etapa următoare a procesului educativ.

În concluzie, procesele evaluative susțin și stimulează activitatea de predare – învățare, evaluarea fiind concepută ca o cale de perfecționare continuă a activității formativ – educative desfășurată în grădiniță.

Cunoașterea rezultatelor obținute și aprecierea obiectivă a acestora permit evaluării să orienteze și să corecteze procesele educative.

Reglarea procesului didactic nu presupune, deci, numai cunoașterea rezultatelor, ci și explicarea acestora și predicția rezultatelor probabile în secvențele următoare ale activității.

Impactul pe care îl are evaluarea asupra proiectării și realizării procesului de învățământ ar putea fi comparat cu cel produs de introducerea calculatorului în grădinițe și școli, fapt ce a dus la expresia „învățare asistată de calculator". Astfel, importanța și necesitatea unei evaluări care să ghideze activitatea educativă au devenit atât de necesare, încât se utilizează expresia „învățare asistată de evaluare". O componentă importantă în evaluarea cunoștințelor, abilităților și atitudinilor ecologice a unui preșcolar o constituie **diagnosticarea**, care stabilește trăsăturile individuale a personalității preșcolarului și care are ca scop aprecierea acestora și prognozarea unor dezvoltări ulterioare. Procesul de diagnosticare a nivelului educației ecologice a preșcolarilor constă dintr-un șir de metode și mijloace care trebuie să fie selectate în așa mod ca să fie efective, variate și să poată oferi maximul informației despre cunoștințele, deprinderile și atitudinea ecologică a fiecărui copil investigat.

În Republica Moldova, în ajutorul educatorului vine Metodologia de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului (vârsta 1,5–7 ani).

Metodologia conține:

- Noțiuni de monitorizare și evaluare în cadrul educației timpurii;
- Descrierea metodelor de bază recomandate în procesul de monitorizare și evaluare a copilului: observarea, proba practică, interviul;
- formele și metodele de măsurare și apreciere a rezultatelor copiilor în baza SÎDC.

- Instrumentele de monitorizare și evaluare a copilului în baza SÎDC pe vârste (1,5-3, 3- 5 și 5-7 ani) și metodologia de aplicare a acestora;
- Raport-tip privind dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă, a limbajului și comunicării, precum și a dezvoltării capacităților și atitudinilor de învățare la finele grupei pregătitoare

În Metodologia susnumită, nivelul educației pentru mediu a preșcolarilor poate fi evaluată în cadrul Domeniului D. Dezvoltarea cognitivă, prin următoarele Standarde:

Standard 1: Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni

Standard 2: Copilul va fi capabil să observe, să compare și să evalueze acțiuni, evenimente și experiențe

Standard 3: Copilul va fi capabil să valorifice experiențele acumulate în diverse contexte

Standard 4: Copilul va fi capabil să genereze soluții la diverse întrebări, situații, probleme

Fiecare Standard are indicatori, care sunt corelați cu Standardele de învățare și dezvoltarea a preșcolarilor de la naștere până la 7 ani.

Copiii vor fi apreciați prin: *„Nerealizat”*; *„În curs de realizare”*; *„Realizat”*

D. DOMENIUL: DEZVOLTAREA COGNITIVĂ				
INDICATOR	***NEREALIZAT***	***ÎN CURS DE REALIZARE***	***REALIZAT***	***METODE DE MONITORIZARE/ EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI***
Standard 1: ***Copilul va fi capabil să identifice relația cauză-efect în urma unor interacțiuni cu obiecte, fenomene, oameni***				
35. Identifică obiecte care influențează sau au efect asupra altor obiecte (555).	Nu identifică obiecte care influențează sau au efect asupra altor obiecte.	Uneori identifică obiecte care influențează sau au efect asupra altor obiecte în cadrul unor experimente simple cu ajutorul adultului.	Identifică independent obiecte care influențează sau au efect asupra altor obiecte.	Probă practică: ✓ Exerciții-experimente simple de identificare a efectelor unor acțiuni, ex. ”Amestecă zahărul cu apă. Ce se întâmplă? Dacă ud florea prea mult, aceasta se usucă”, etc. Interviul cu copilul: ✓ Discutați cu copilul în diferite contexte, solicitându-i să explice relații simple de cauzalitate, de exemplu despre fenomene ale naturii: - *Ce se va întâmpla dacă afară va ploua*

2. Metodologia evaluării/diagnosticării nivelului educației pentru mediu a preșcolarilor

Pentru a evalua nivelul educației pentru mediu a preșcolarilor sunt mai multe modalități și pot fi utilizate un șir de metode:

1) observarea copilului în timpul diferitelor activități și momente din programul zilnic, consemnarea rezultatelor în protocoale individuale sau fișe;

2) dialogul/conversația/interviul cu copilul și cu părinții pentru cunoașterea dezvoltării psiho-fizice, a nivelului de cunoaștere, a deprinderilor preșcolarilor;

3) proba practică.

Metoda observației facilitează obținerea unei părți însemnate de date despre copil prin urmărirea comportamentului acestuia în condiții obișnuite (uneori și provocate, în condiții anume create pentru a se edifica asupra unor aspecte ambigue). Educatoarea nu se va limita la observația spontană, ci va realiza și observația planificată, stabilindu-și obiectivele de urmărit, mijloace și activități programate, dispunând de metode de înregistrare, ordonare, prelucrare narativă sau codificată. Elementul/secvența de comportament supus observării va fi circumscris și descris prin indicatori semnificativi. Se vor evita definițiile vagi și se va nota frecvența, periodicitatea sau durata comportamentului observat, folosind grile, coduri pentru o înregistrare rapidă. Pot fi folosite și mijloace tehnice de înregistrare a manifestărilor: dictafon, aparat de fotografiat, înregistrare video etc. Rezultatele sunt evaluate cu ajutorul unor scale ce diferențiază calități ale comportamentului observat. Se ține seama și de factorii de distorsiune, perturbatori, ce țin de subiectul analizat (oboseala, dezinteresul, refuzul de face ceva), de observator (subiectivism, tendința de a evita extremele) și de caracteristicile evaluate. Observația constă în înregistrarea unui eveniment sau a unui comportament, care se realizează pe baza grilelor/fișelor de observație.

Pe lângă descrierea cât mai completă și concretă a comportamentului, există câteva dimensiuni importante ale comportamentului, care adaugă un plus la acuratețea observației:

frecvența – este foarte relevant să notăm de câte ori apare un anumit comportament – nu e la fel dacă un copil se desparte cu dificultate de mama sa în două dimineți ale unei luni sau dacă o face în fiecare dimineață pe parcursul acelei luni;

durata – este bine să notăm cât timp persistă un comportament, de exemplu: este supărat 10 minute pentru că i s-a luat jucăria sau stă retras 5 ore pentru același motiv;

intensitatea – și aceasta este utilă pentru a putea analiza comportamentul ulterior, de exemplu: nu își așteaptă rândul în joc sau nu își așteaptă rândul și îi lovește pe copiii al căror rând este în joc; contextul în care apare comportamentul, care include: – dacă apare spontan sau doar în anumite situații activatoare – de ex., mânuirea cărților ca activitate aleasă de copil sau doar în activitățile impuse; – unde apare comportamentul – de ex., se ceartă cu colegul X doar în sala de mese, doar în timpul activităților de desen; – antecedentele comportamentului – dacă apare spontan, dacă se pot identifica anumite cauze care îl declanșează – de ex., lovește ca răspuns la lovitura altui copil; desenează doar dacă există cadru adecvat; – dacă există și alte persoane implicate direct în apariția comportamentului – de ex., separarea de părinți, atitudinea față de anumiți copii – e util de specificat și comportamentul acestora (un copil poate să aibă un răspuns agresiv "justificat" – vezi exemplul de la punctul anterior); – consecințele comportamentului – care sunt urmările – de ex., un copil poate să lovească alți copii pentru că știe că în acest fel este în centrul atenției și realizează acest comportament doar pentru această consecință.

Ca și orice altă metodă de evaluare, observarea are atât avantaje, cât și dezavantaje. Le vom enumera pe rând atât pentru a prezenta contribuțiile acesteia la o evaluare eficientă, cât și pentru a semnaliza precauțiile necesare atunci când o utilizăm și mai apoi când facem inferențe/concluzii despre cele observate.

Printre avantaje se numără:

– este o metoda mai puțin intruzivă;

– oferă informații precise și detaliate;

– precizează clar antecedentele și consecințele unui comportament;

– are caracter flexibil, permiţând o nouă perspectivă asupra unor fenomene studiate anterior;

– furnizează date bogate într-o perioada scurtă de timp;

– are o mare validitate

– datele sunt luate din viaţa reală, nu sunt schimbate cu nimic.

Dezavantajele ar consta în:

– uneori consumă mult timp, atât pentru organizarea unui cadru adecvat, cât şi pentru observaţia propriu-zisă;

– este limitată la evaluarea comportamentelor direct observabile;

– daca prima veriga a procesului de cercetare (De ce se realizează observaţia?) nu este bine formulata ea poate duce la urmărirea unor aspecte irelevante sau chiar greşite;

– calitatea rezultatelor obţinute prin metoda observării depinde de experienţa şi abilitatea observatorului.

Proba practică reprezintă un instrument de observare în condiţii provocate, atunci când comportamentul nu se manifestă, constând în urmărirea intenţionată şi înregistrarea exactă a capacităţii copilului de a satisface indicatorii prevăzuţi în cadrul grupelor de indicatori. Spre deosebire de observarea directă, proba practică implică solicitarea copilului de a desfăşura activitatea necesară de monitorizat/evaluat şi organizarea prealabilă a acesteia prin crearea condiţiilor specifice. În acest caz observarea devine tehnică secundară de cunoaştere a comportamentului copilului. Proba practică constă în rezolvarea de către copil a unei sarcini, care se prezintă sub formă de joc, fişă individuală, adresare de întrebări pe baza unui material concret, sarcină propusă de către educatoare şi înregistrarea exactă a capacităţii copilului de a îndeplini sau nu sarcina, pentru a putea lua decizia asupra realizării/nerealizării indicatorilor din grupele de indicatori stabilite. Proba practică se aplică în condiţii de siguranţă pentru copii, în condiţii obişnuite de joacă şi activitate ai acestora. Astfel, probele practice se vor aplica în contexte cunoscute copiilor, cu materiale cu care sunt familiarizaţi, prin tipuri de activităţi/jocuri adecvate vârstei. În lista probelor practice se vor înscrie: – jocuri (de toate tipurile) şi simulări; – exerciţii practice, sarcini de lucru, studii de caz; – experimente – atât organizate de către adulţi, cât şi de către copii; – lectura operelor literare şi discuţii în baza lor, dramatizări; – activităţi fizice, de autoservire, casnice; – manipulare şi explorare de obiecte, etc.

Interviul cu copilul/conversaţia este o metodă de comunicare care are la bază dialogul dintre copil şi adult, unde copilului i se adresează un şir de întrebări la care urmează să răspundă. Mai des va avea forma unor convorbiri/conversaţii lejere, în contextul unor acţiuni sau activităţi cunoscute de copil, cum ar fi: vizualizarea unui tablou, a timpului de afară, la întâlnirea de dimineaţă, în timpul plimbărilor sau în timpul jocului, etc. Desfăşurarea probei practice şi a interviului/conversaţiei cu copilul/copiii implică din partea educatorului îndeplinirea a câtorva cerinţe:

– păstrarea unei expresii calme şi plăcute a feţei pe parcursul desfăşurării probei/interviului;

– folosirea unui ton prietenos cu copilul/copiii, voce blândă cu tonalităţi echilibrate şi naturale;

– menținerea unei atitudini calme, sportive față de copil/copii;

– încurajarea copilului ori de câte ori este necesar prin zâmbet și cuvinte, laude, fără a face comentarii privind corectitudinea răspunsurilor sale;

– este important ca întrebarea să fie înțeleasă de către copil; dacă este cazul, puteți improviza într-o oarecare măsură, dar trebuie să fiți sigur/ă că nu ați schimbat esența întrebării;

– oferirea timpului suficient de răspuns pentru copil.

Dacă revenim la cele trei elemente de bază ale educației pentru mediu: cunoștințe, abilități practice și atitudini, vom putea utiliza metodele descrise mai sus precum urmează:

Cunoștințe ecologice – probe practice; interviul cu copilul/conversația;

Abilități ecologice- probe practice; observația;

Atitudini ecologice- probe practice; observația; interviul/conversația.

În literatură găsim un șir de metodologii de diagnosticare a nivelului educației pentru mediu a preșcolarilor. Le vom descrie mai jos:

Savantul N. F. Vinogradova atrage atenția la 2 momente esențiale:

1) nivelul educației pentru mediu a unei persoane nu este determinat de faptul că persoana cunoaște regulile de comportare în natură, ci de felul cum le respectă;

2) luând în considerație specificul trăsăturilor de caracter a preșcolarilor, pentru ei sunt mai actuale trăirile emoționale ce țin de procesul de cunoaștere propriu-zisă cu obiectul din natura, decât informația pe care i-a oferit-o maturul (educatorul). Reieșind din aceasta trebuie de accentuat importanța organizării unor condiții necesare dezvoltării relațiilor emoționale între copil și natură (atitudine-comportament). În lucrarea sa «Теория и Методика Экологического Образования Детей Дошкольного Возраста», E.V. Gonciarova oferă o amplă descriere a metodologiei diagnosticării nivelului educației ecologice a preșcolarilor. De asemenea ea propune un șir de metode de diagnosticare a nivelului educației ecologice la preșcolari pe categorii de vârstă pentru cele trei sfere principale ale educației ecologice: cunoștințe, abilități practice, atitudini.

Model de diagnosticare a nivelului educației ecologice a preșcolarilor propus de Gonciarova:

Diagnosticarea cunoștințelor ecologice:

Gonciarova se bazează pe aceleași principii după care P.G. Samorukova stabilește indicatorii ce pot fi folosiți în determinarea nivelurilor de **cunoștințe ecologice** și criteriile de apreciere ale acestora (gradul și nivelul de manifestare a unor indicatori de cunoștințe) la preșcolari:

Completitudinea răspunsurilor(c): caracterizează volumul (cantitatea) de cunoștințe a copiilor, adică în ce măsură corespund cunoștințele copilului cu etaloanele stabilite de documentele preșcolare (Curriculum, Standarde de dezvoltare):

1 punct – lipsa de cunoștințe;

2 puncte – 1/3 din volumul necesar;

3 puncte – până la jumătate din volumul necesar;

4 puncte – în conformitate cu necesarul, cu 1–2 erori;

5 puncte – deplin, în conformitate cu standardul;

Generalizarea(g): caracterizează capacitatea preșcolarilor de a face generalizări. De asemenea oferă posibilitatea de a descoperi la copii capacitatea de a efectua operații de analiză, sinteză, clasificări, comparații, ș.a.

1 punct – nu poate;

2 puncte – operează cu simple noțiuni concrete;

3 puncte – o slabă generalizare de tip „gen-specie";

4 puncte – o bună generalizare de tip „gen-specie", în cazuri izolate de un nivel mai ridicat;

5 puncte – o generalizare la nivel de concepte despre natură vie și nevie;

Dovezi și argumente(d/a): caracterizează gradul de însemnătate și înțelegere a celor învățate, precum și capacitatea de a lua decizii motivate.

1 punct – lipsa de argumente;

2 puncte – argumentele neesențiale. Schimbă direcția de analiză, nu poate stabili relații de cauză-efect;

3 puncte – argument consistente dar în fond ne-esențiale, stabilirea întâmplătoare a relației cauză-efect;

4 puncte – argumente neesențiale. Stabilirea concretă a relației cauză-efect, cu 1–2 erori;

5 puncte – argument fondate. Stabilirea concretă și completă a relației cauză-efect.

Flexibilitate(f): Descrie capacitatea copilului de a opera cu cunoștințele într-un mediu nou, capacitatea de a-și schimba punctul de vedere, asocierile obișnuite. În combinație cu generalizarea, flexibilitatea oferă posibilitatea de a găsi noi modalități de soluționare a unor probleme, capacitatea de a trece de la o metodă la alta, folosind concepte, metode și tehnici utilizate în alte domenii de activitate.

1 punct – nu poate;

2 puncte – o flexibilitate „ușoară" în limita unor noțiuni concrete cu unele erori;

3 puncte – o flexibilitate „ușoară" în cadrul unei specii cu trecere de la concret la concret;

4 puncte – o bună flexibilitate, trecerea cu ușurință de la concret la general;

5 puncte – flexibilitate bună, capacitatea de a trece de la cunoștințe teoretice la acțiuni practice.

Capacitatea de a stabili **relația cauză-efect(c/e):**

1 punct – nu poate;

2 puncte – stabilește relații directe; nu poate determina cauza și efectul;

3 puncte – nu mai mult de un set de relații intermediare; nu determină cauza și efectul;

4 puncte – stabilește conexiuni intermediare nu mai mult de două; face erori în determinarea cauzelor și consecințelor;

5 puncte – 4–5 seturi de verigi intermediare. Determină cauza, efectul și poate realiza o schemă.

În limita a 4 însărcinări/întrebări, nivelul cunoștințelor în puncte este: înalt – 70–100; mediu – 40–69; scăzut – 20–39.

Punctajul acumulat de fiecare copil se introduce într-un tabel/formular

Formular pentru înregistrarea rezultatelor evaluării copiilor

Numele, prenumele copilului	Numărul de itemi, criterii de apreciere, puncte acumulate										Total	Nivel
	1					n...						
	C	g	d/a	f	c/e	C	G	d/a	F	c/e		

Diagnosticarea abilităților practice:

Pentru stabilirea capacității preșcolarului de a îngriji plante, animale, ș.a. ființe vii, E.V. Gonciarova propune un formular în care se introduc datele referitoare la comportamentul copilului în timpul activității practice, aprecierile adultului despre cantitatea și calitatea îndeplinirii însărcinării:

Formular pentru aprecierea capacității preșcolarului de a îngriji o plantă

Numărul însărcinării	Conținutul însărcinării	Aprecierea acțiunilor copiilor	Evaluarea activității copiilor în timpul îndeplinirii însărcinării			
			Gradul de independență		Calitatea lucrului îndeplinit	Cultura muncii
			În planificarea acțiunilor	În timpul îndeplinirii însărcinării		

De asemenea E. V. Gonciarova stabilește următoarele niveluri de dezvoltare a deprinderilor practice de îngrijire a obiectelor vii la preșcolari:

Inferior: Copilul nu acceptă obiectivul stabilit de educator care presupune muncă fără motivație de joacă; demonstrează o slabă atracție pentru muncă și de sine stătător nu-și propune asemenea obiective. Nu poate stabili obiectul muncii de unul singur. Nu poate alege de instrumentarul necesar și necesită ajutor pentru a îndeplini o însărcinare. Nu-și poate planifica acțiunile, astfel urmărind și copiind acțiunile adultului. Cantitatea și calitatea lucrului îndeplinit este foarte joasă.

Mediu: Copilul acceptă obiectivul de a munci cu condiția unei motivații practice sau de joacă, dar de sine stătător nu-și stabilește asemenea obiective. Descoperă obiectul muncii independent. Stabilește instrumentele necesare și menirea acestora independent, rareori necesitând ajutorul adultului. Îndeplinește unele operații individual, dar necalitativ; alte operații le îndeplinește cu ajutorul adultului și mai calitativ. Își programează acțiunile, uneori fiind ajutat de educator. Este independent în stabilirea succesiunii acțiunilor sale.

Superior: independent stabilește obiective practice, acceptă activitatea practică nu doar din motive practice sau de joacă ci și motive cognitive. Independent descoperă obiectul muncii, descrie unele aspecte ale obiectului (semne distinctive de viață). Este independent în selectarea instrumentarului necesar, știind menirea acestuia. Îndeplinește însărcinarea singur și calitativ. Stabilește rezultatele activității sale și le atribuie scopului propus inițial. Acțiunile sale sunt bine gândite și organizate.

Diagnosticarea atitudinii ecologice:

E.V. Gonciarova stabilește următoarele criterii de evaluare a atitudinii ecologice a preșcolarilor:

Conștientizarea, demonstrată prin aprecierea și explicarea propriilor acțiuni și acțiunilor altuia în/și față de mediul înconjurător; înțelegerea și anticiparea urmărilor unor fapte pozitive și negative.

Activismul, exprimat prin abilitatea copilului de a observa starea plantelor și animalelor, oamenilor din jur, dorința de a asigura ajutorul necesar, starea adecvată a obiectului, prin dorința de a participa la acțiuni de protejare a mediului, sau alte acțiuni ce au ca scop menținerea ordinii în mediul înconjurător.

Orientarea personală, ce se manifestă prin dorința de a cunoaște; prin tendința de a percepe frumusețea mediului înconjurător și capacitatea personală de a reda această

frumusețe prin lucrări artistice; prin tendința de a respecta standardele și normele din mediul social care au scopul de a proteja mediul natural.

Rezultatele copilului sunt apreciate după un barem de 3 puncte.

Spre deosebire de E.V. Gonciarova, care folosește, în mare parte, metoda chestionarului, pentru diagnosticarea nivelului de cunoștințe ecologice, alți cercetători propun metoda testării. Spre deosebire de prima metoda, metoda testelor nu oferă date la fel de vaste despre comportamentul copiilor în timpul realizării însărcinărilor, iar educatorul nu poate interveni cu întrebări adiționale pentru a dezvolta răspunsurile copiilor. E.V. Gonciarova de asemenea oferă o amplă descriere a criteriilor de apreciere a răspunsurilor copiilor, bazându-se atât pe observarea comportamentului copilului pe perioada conversației, cât și pe completitudinea răspunsurilor, termenii folosiți, timpul necesar de a răspunde etc.

După metoda testelor, copiilor li se propun un număr de fișe/itemi pe care copiii le îndeplinesc. Fiecare item având punctajul său de apreciere. Rezultatele copiilor sunt înscrise în centralizatoare:

Centralizatorul fișelor de lucru individual al copiilor

Numele, prenumele copilului	Numărul de itemi/ punctajul maximal		Total puncte acumulate
	Item 1 / număr puncte	Item 2/ număr puncte	

Se sumează punctajele itemilor pentru a se stabili punctajul maximal pe care îl poate acumula un copil. În dependența de punctajul maximal, pe care pot să-l acumuleze copiii se realizează corelarea punctajului acumulat cu nivelul cognitiv. Spre exemplu atunci când punctajul maximal este 50 corelarea poate fi realizată în modul următor

Corelarea punctajului acumulat la realizarea fișelor de lucru individual

Nivel cognitive	Inferior	Mediu	Superior
Punctaj	0-15 puncte	16-30 puncte	31-50 puncte

Pentru determinarea nivelului de deprinderi practice a preșcolarilor poate fi utilizată metoda observării însoțită de întrebări ajutătoare și indicatorii de apreciere a activității și comportamentului copilului în timpul realizării însărcinării. Prezența sau absența acestor indicatori se marchează cu „+” și respectiv „–”:

Fișa de înregistrare a activității practice de îngrijire a unei plante

Numele, Prenumele Copilului	Dorește să execute îngrijirea plantei	Explică corect necesitatea efectuării îngrijirii plantei	Alege corect planta care necesită îngrijire, dar nu explică de ce a ales-o	Alege corect planta care necesită îngrijire, și explică de ce a ales-o	Descrie corect acțiunile de îngrijire a plantei	Găsește corect instrumentele pentru îngrijirea plantei	Execută corect acțiunile de îngrijire a plantei	Total

În baza celor 7 indicatori se stabilește și punctajul maximal pe care îl poate acumula un copil la proba dată. În dependență de punctaj se realizează și corelarea acestuia cu nivelul deprinderilor de a îngriji o plantă:

Corelarea punctajului acumulat la proba practică de îngrijire a plantei

Punctaj	7-6 puncte	5-2 puncte	1-0 puncte
Nivel	Superior	Mediu	Inferior

Pentru stabilirea tipului de atitudine a copilului față de plante și animale în condiții naturale precum și special create, propunem alți indicatori decât cei propuși de E. V. Gonciarova:

Fișa de înregistrare a observării asupra atitudinii copiilor față de mediu

Numele, prenumele copilului	Atitudine agresivă față de plante, animale	Atitudine pozitivă selectivă (doar față de plantele, animalele proprii, sau doar unele plante și animale)	Atitudine pozitivă
.....			

SARCINI PENTRU REFLECȚIE:

1. Reprezentați grafic cele trei operații ale evaluării
2. Executați corelarea dintre cele trei operații ale evaluării cu Instrumentul de monitorizare prin descriptori comportamentali

TEMA 5. DIAGNOSTICAREA NIVELULUI EDUCAȚIEI PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0–7 ANI. LABORATOR.

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să elaboreze diverse instrumente de observare și înregistrare a cunoștințelor, abilităților și atitudinilor ecologice, respectând metodologia descrisă

O2. Să realizeze diagnosticarea nivelului educației pentru mediu a preșcolarilor, manifestând corectitudine și responsabilitate

SARCINI PENTRU ÎNVĂȚARE:

Realizați în instituția timpurie în care activați evaluarea/diagnosticarea nivelului educației pentru mediu a 5 preșcolari. Prezentați:

- Probele de evaluare a cunoștințelor, abilităților și atitudinilor ecologice
- Dovezi prin imagini și probe rezolvate de către copii
- Analiza rezultatelor
- Descrierea nivelului ecologic la care au fost plasați copiii
- Concluzii
- Elaborați o prezentare Power Point, prin care ați demonstra colegilor diagnosticarea efectuată

Unitatea de învățare 2.

Strategii didactice avansate în educația pentru mediu a copiilor de vârstă timpurie

În această Unitate de învățare vei studia:

- Educația pentru mediu a copiilor de 0–7 ani prin activități integrate.
- Teoria și metodologia explorării directe a mediului.
- Metodologia realizării observărilor în natură cu copiii de 0–7 ani
- Eficientizarea educației pentru mediu prin intermediul semnelor – reper.
- Metodologia elaborării proiectelor ecologice în instituțiile de educație timpurie
- Organizarea activităților practice de cunoaștere a mediului în timpul plimbărilor și excursiilor în natură
- Aspecte de amenajare a Terenul grădiniței de copii și Ungherașul naturii în vederea realizării educației pentru mediu a copiilor de vârstă timpurie
- Metodologia organizării unui terariu.
- Valorificarea ustensilelor specifice de cunoaștere a mediului cu copiii de vârstă timpurie

TEMA 6. EDUCAȚIA PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0–7 ANI PRIN ACTIVITĂȚI INTEGRATE. CURS

PLANUL LECȚIEI:

1. Modalități de realizare a educației pentru mediu a preșcolarilor
2. Avantajele realizării integrate a educației pentru mediu a preșcolarilor
3. Exemple de bune practici în realizarea educației pentru mediu a preșcolarilor prin activități integrate

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să relateze despre modalitățile de realizare a educației pentru mediu a preșcolarilor în baza informației

O2. Să identifice avantajele realizării integrate a educației pentru mediu a preșcolarilor în baza unui organizator grafic

O3. Să descrie strategii didactice de realizare a educației pentru mediu în diverse centre de interes, adaptându-le vârstei

BIBLIOGRAFIE:

1. Curriculum pentru educația timpurie, MEC, 2018
2. Gînju S. Cartea Roșie pentru cei mici, părinți și bunici. Chișinău: UPSC, 2020
3. Metodologia de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului (vârsta 1,5 – 7 ani) Ghid pentru cadrele didactice din educația timpurie. Chișinău, 2018
4. Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani, aprobate de către CNC, 25 octombrie 2018.
5. Standarde minime de dotare a instituției de educație timpurie, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 253 din 11.10.2017
6. Managementul educației ecologice. Ghid ECO pentru pici, părinți și bunici / Zalău, Sălaj, România, 2012
7. https://www.facebook.com/Cantinho-Pedag%C3%B3gico-da-Sil-159496934213514/photos_stream

DISCURS DIDACTIC

1. Modalități de realizare a educației pentru mediu a preșcolarilor în Moldova și peste hotare

Educația pentru mediu acționează asupra unui număr de patru nivele:

– nivelul cunoașterii;

– nivelul priceperilor/deprinderilor;

– nivelul sentimentelor;

– nivelul comportamentului.

1. CUNOAȘTEREA poate fi realizată prin însumarea tuturor acumulărilor cognitive privitoare la acțiunile din lumea vie și interrelațiile umane cu mediul.

2. PRICEPERILE/DEPRINDERILE pot fi formate prin intermediul abilităților cognitive, afective și psihomotorii acumulate.

3. SENTIMENTELE pot fi influențate de trăirile și dispozițiile emoționale potențiale sau câștigate în urma conștientizării și confruntării cu viața de zi cu zi a cunoștințelor acumulate.

4. COMPORTAMENTUL se poate cizela prin intermediul unor activități ce determină menținerea sau/și îmbunătățirea calității mediului.

Educația pentru mediu vizavi de formele educației poate fi:

1. Educația pentru mediu formală

Problemele mediului nu vor putea fi rezolvate decât de persoanele care vor fi capabile să facă judecățile de valoare astfel încât să se depășească limitele înguste ale intereselor umane. Astfel de persoane nu vor fi foarte multe, decât prin aplicarea unor programe de educație ecologică ferme, coerente și generalizate, adaptate nivelelor vârstelor cărora le sunt adresate, precum și diferitelor grade de pregătire.

Problemele legate de mediu trebuie studiate de la cele mai fragede vârste și acest lucru poate fi realizat cu o mare eficiență în cadrul unităților de învățământ. Este foarte adevărat faptul că nu trebuie să uităm de educația celor „7 ani de acasă" prin care unui copil i se pot transmite cele mai elementare norme de comportament care să constituie fundamentul acțiunilor unui cetățean preocupat de mediul în care trăiește. Dar pentru că nu toți părinții pot realiza acest lucru, fie din neștiință, din ignoranță sau poate numai din lipsă de timp, activitățile ce se desfășoară prin intermediul unităților de învățământ au o foarte mare importanță. Pe de o parte, în mod teoretic, instituția preșcolară reprezintă un veritabil mijloc de acțiune în formarea generațiilor viitoare adresându-se unui segment larg al opiniei publice (copiii școlarizați și prin intermediul acestora, părinții lor), iar pe de altă parte, în mod practic, procesele instructiv educative fiind dependente de calitatea cadrelor didactice, dar și de cea a copiilor, grădinița are un rol hotărâtor în crearea unei societăți care să nu fie indiferentă față de mediul său, societate care ar putea deveni distructivă și autodistructivă.

2. Educația pentru mediu non-formală

Educația non-formală (extracurriculară) reprezintă educația urmărită în afara sistemului școlar, într-o manieră regulată sau intermitentă. Acest tip de educație presupune orice activitate organizată în mod sistematic, creată în afara sistemului formal și care oferă tipuri selectate de învățare a subgrupurilor specifice populației (atât adulți, cât și copii).

Realizarea educației în mod competent presupune întotdeauna prezența și acțiunea unui personal anume pregătit – personalul didactic. Perfecționarea pregătirii profesionale poate fi realizată în cadrul unor activități de educație non-formală. Deoarece profesorii sunt o cheie importantă pentru aplicarea cu succes a unui curriculum de educație ecologică, este foarte important ca ei înșiși să se pregătească pentru a avea cunoștințele, abilitățile cognitive și calitățile afective pe care urmăresc să le dezvolte la discipolii lor. Un viitor educator nu trebuie doar să achiziționeze aceste atribute, ci și să procedeze astfel încât să le transfere copiilor.

Hungerford și Peyton (1986) au prezentat un set de calități necesare unui viitor cadru didactic ce aplică programe de educație pentru mediu:

1. să-și centreze activitățile pe copil și să reflecte caracterul interdisciplinar al educației pentru mediu.

2. Cadrele didactice trebuie să aibă capacitatea de a avea și de a aplica cunoștințele, deprinderile/priceperile și sentimentele importante în educația ecologică. Această pregătire trebuie să conțină minim următoarele:

a. experiențe în teren și/sau de laborator;

b. cunoașterea problemelor de mediu, precum și a celor legate de managementul resurselor;

c. competențe în identificarea problemelor de mediu, analizarea acestor aspecte, investigarea lor, precum și pentru evaluarea acestor probleme și de a acționa ca cetățean;

d. abilități de a-și dezvolta atitudinile necesare – clarificarea priceperilor și cunoștințelor necesare – pentru a aprecia rolul atitudinilor umane în problemele mediului.

2. să demonstreze pregătirea și experiența legată de multidisciplinaritate, precum și activitățile instrucționale și metode similare acelora ce pot fi folosite în propriile lor grupe de copii.

3. să manifeste pregătirea filozofică și cea legată de obiectivele educației ecologice, precum și natura interdisciplinară și multidisciplinară a curricumului de educație pentru mediu.

4. să manifeste disponibilitatea pentru a-și dezvolta acele deprinderi necesare în identificarea, inventarierea și evaluarea resurselor locale folosirii lor în educația pentru mediu.

3. Educația pentru mediu informală

Educația informală (difuză) constituie un proces continuu de achiziționare a cunoștințelor și conceptelor care nu se situează în nici unul din cadrele instituționale. Cu alte cuvinte, putem spune că reprezintă un proces ce durează o viață, prin care fiecare persoană dobândește cunoștințe, aptitudini și deprinderi din experiențele zilnice. Edu-

cația informală provine din trăirea unor experiențe spontane, experiențe acumulate din viața de zi cu zi. La o analiză superficială, educația informală pare o educație neformativă fiind spontană, lipsită de formalizare. De fapt, acest tip de educație reprezintă întreaga achiziție autonomă a persoanei, achiziție dobândită într-o manieră întâmplătoare, dar în condiții numeroase și variate, așa cum le determină condițiile existenței umane ca atare. Prin urmare ea precede și depășește ca durată, conținut și modalități educația formală. Precedența sa este explicată de natura inițierilor fiecărui individ ce au loc în afara cadrelor instituționalizate, iar extinderea peste limitele educației formale este atestată de prezența ei de-a lungul vieții. Poate fi realizată în special prin intermediul mijloacelor de comunicare. Un mare număr de canale TV, computerizarea informației, casetele audio-video etc., constituie forme preponderente pe care le are la dispoziție educația informală. Acțiunile desfășurate de ONG-uri sau cele inițiate și dezvoltate de comunitate ca și educația „celor 7 ani de acasă" sau cea dobândită pe stradă constituie la rândul lor forme ale educației informale. Educația informală poate fi realizată și prin intermediul/de către muzee, grădini botanice și zoologice, biblioteci, parcuri naturale sau centre de informare și educare a vizitatorilor din ariile protejate.

Implementarea educației pentru mediu în instituțiile preșcolare poate avea loc în prin următoarele metode:

Metoda infuziei încorporează conținuturile educației pentru mediu în cadrul activităților prevăzute de curriculum. Educația pentru mediu poate fi inclusă la toate etape unei zile în grădinița de copii, cât și la orice centru de interes, cât și la activitățile de educația fizică și educația muzicală.

Metoda în bloc constă în adăugarea, introducerea unor ore speciale axate pe probleme legate de științele mediului, activități de mediu. Copiilor li se pot oferi activități speciale de științe ale mediului în prima fază, care să-i pregătească în domeniul științelor biologice și a altor științe ale naturii dintr-o perspectivă ecologică.

*Alte modalități:

- Cluburi în zile de odihnă, pe probleme de mediu, de științele naturii sau de servicii comunitare;
- Săptămâna sau luna mediului: materiale de educație pentru mediu pot fi introduse cu ocazia unor sărbători, evenimente, cum ar fi Ziua Pământului (23 Aprilie), Ziua Mondială a Apei (22 Martie), Ziua Biodiversității (22 Mai), Ziua Mediului (5 Iunie);
- Activități curente: vizite la Grădina Zoologică, la muzee, la Grădina Botanică.

2. Avantajele realizării integrate a educației ecologice a preșcolarilor

În educația timpurie, abordarea interdisciplinară a conținuturilor este o necesitate dată de nevoia firească a copilului mic de a explora mediul înconjurător, fizic și social, de a-l cunoaște și a-l stăpâni, preocupare ce este pe deplin întâmpinată în condițiile structurării interdisciplinare a curriculum-ului.

Studierea integrată a realității îi permite copilului explorarea în mod global a mai multor domenii de cunoaștere, subordonate unor aspecte particulare ale realității înconjurătoare, asigurându-i achiziția unor concepte și legități fundamentale, a unor proceduri de lucru și instrumente de cunoaștere a realului. Aceasta, deoarece modul natural al copiilor de a învăța despre ceea ce îi înconjoară nu este acumularea de cunoștințe pe domenii

ale științei, ci, dimpotrivă, integrarea informațiilor, priceperilor, deprinderilor diverse în jurul unor teme care le-au stârnit interesul sau a unor elemente de viață reală.

De asemenea, abordarea interdisciplinară a conținuturilor educației timpurii permite luarea în considerare a necesităților de cunoaștere a copiilor mici și abordarea unor subiecte de interes pentru aceștia eventual, în cadrul unor teme-proiecte mai cuprinzătoare, sugerate de documentele curriculare.

De aici se pot delimita două funcții ale abordării interdisciplinare a conținuturilor: funcția de organizare a cunoașterii – de integrare a cunoștințelor într-un ansamblu informațional, ceea ce asigură o asimilare mai temeinică, datorită conexiunilor logice favorizate de această abordare; funcția formativă, dată de achiziția unor competențe de obținere a cunoștințelor și de utilizare creatoare a informației, capacități ce vor fi integrate ulterior într-un stil personal de cunoaștere.

Curriculum-ul integrat este expresia modului în care privim dezvoltarea copilului și gândim învățarea lui.

Toate domeniile de dezvoltare sunt intercorelate și interdependente. Dezvoltarea într-un domeniu condiționează dezvoltarea în celelalte domenii. Curriculum-ul, deși structurat pe domenii de activitate, prin competențe specifice și unități de competență, pe care le cuprinde, vizează dezvoltarea copilului în ansamblul său, unitățile de competență ale domeniilor de activitate fiind corelate între ele și cu domeniile de dezvoltare din Standardele de învățare și dezvoltare a copiilor de la naștere până la 7 ani.

Cunoștințele, deprinderile, capacitățile dezvoltate prin fiecare domeniu de activitate se află în strânsă corelație și ele devin mai temeinice atunci când activitățile de învățare sunt realizate prin conținuturi/teme interdisciplinare, când prin activități se realizează conexiunea între cunoștințe, deprinderi, capacități din domenii diferite de dezvoltare.

Studiile tematice și proiectele sunt practici de integrare a ceea ce copiii învață în procesului educațional. În cadrul lor copiii sunt solicitați să învețe în mod semnificativ.

3. Exemple de bune practici în realizarea educației pentru mediu a preșcolarilor prin activități integrate

Educația pentru mediu poate fi organizată prin diverse centre de interes. Termenul de centru de activitate desemnează spațiul destinat unor activități de un anumit profil din perspectiva materialelor și a stimulilor pe care îi conține, deservind un anumit domeniu de cunoștințe, deprinderi și abilități. Termenul este similar cu cel de arii de stimulare, centre ludice, centre de interes, colțuri. În continuare vom prezenta diverse activități ecologice, ce pot fi realizate la diverse centre:

Centrul ȘTIINȚE

În Centrul ȘTIINȚE copiii pot experimenta, explora, descoperi adevăruri; pot cunoaște însușiri, caracteristici, particularități ale obiectelor, fenomenelor, lucrurilor, precum și modalități de utilizare a lor.

Joc didactic „Ce lipsește”

Obiective:

1. Familiarizarea copiilor cu corpurile naturii vii și nevii

2. Identificarea corpurilor naturii vii și nevii de către copii

Ustensile: foaie A 0, marcher, corpuri ale naturii vii sau nevii (în dependență de tema zilei)

Etapa de pregătire și de desfășurare a jocului:

Educatorul va trasa pe coala de hârtie o grilă (numărul de casete din grilă depinde de grupa de vârstă a copiilor). În fiecare casetă a grilei se vor instala diverse corpuri din natura vie sau nevie. De exemplu, la tema zilei: „Fructele" se pot plasa fructe, la tema zilei „Copacii de pe terenul grădiniței" se pot plasa frunze și fructe ale copacilor observați în cadrul plimbării. Educatoarea va numi corpurile, și atunci când se va asigura că copiii au memorizat denumirile, va solicita de la copii să se întoarcă cu spatele. În acest timp, cât copiii stau cu spatele, educatoarea va elimina corpurile (pentru grupele mai mari ca o variantă alternativă este de a schimba corpurile cu locurile). Copiii trebuie să ghicească ce lipsește sau ce a fost schimbat cu locurile (Figura 5).

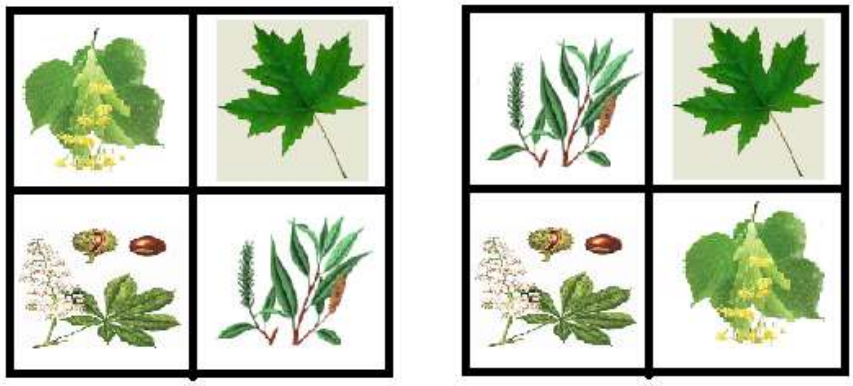

Figura 5. Grila pentru jocul „Ce lipsește?"

Observare-modelare „Cum se formează ploaia?

Obiective:

1. Familiarizarea copiilor cu fenomenul de cădere a precipitațiilor
2. Observarea fenomenului de evaporare și de condensare
3. Modelarea "circuitului apei" în natură

Ustensile: o folie de polietilenă, apă colorată în albastru, cariocă

Etapa de pregătire și de desfășurare a observării-modelării:

Copiii toarnă atent în folie apă colorată în albastru și o fixează de un geam însorit. Copiii vor observa, cum pe pereții sacoșei, în curând, vor apărea picături de apă, care se vor scurge pe pereții sacoșei în jos. Observând aceasta, copiii vor marca cu cariocă pe sacoșă săgeți în sus, în jos, soare și nori.

Tot la această temă, copiilor repartizați la central Științe, le putem propune să modeleze pe foaie circuitul apei în natură desenând și aplicând diverse materiale. De exemplu, norii le pot face din bumbac, soarele poate fi aplicat din hârtie colorată, iar săgețile desenate (Figura 6).

Figura 6. Modelarea „Circuitului apei" în natură

Metoda „Floare de lotus"

Metoda „Floare de lotus" în descrierea de mai jos este utilizată la tema zilei "Animale domestice".

Obiective:

1. Familiarizarea copiilor cu importanța animalelor domestice

Ustensile: o „floare de lotus", imagini cu animale domestic și cu „foloase" ale animalelor domestice

Etapa de pregătire și de desfășurare a observării-modelării:

Copiilor din Centru Științe li se propune o "floare de lotus", în central căreia este imaginea animalului domestic-vaca. Pe masă sunt plasate diverse imagini, care reprezintă "foloase" aduse de vacă, dar și de alte animale. Sarcina copiilor este să plaseze pe petalele florii doar acele imagini, care reprezintă "foloasele aduse de vacă" (Figura 7).

Figura 7. Metoda „Floare de lotos„

Joc didactic „Hrana iepurașului”

Obiective:

1.Familiarizarea copiilor cu hrana iepurașului

2.Selectarea hranei iepurelui din mulțimea de alimente prezentate

Ustensile: un model „fața iepurașului” (regiunea gurii este înlocuită cu o gaură”), un set de modele/mulaje, care reprezenta hrana iepurelui, dar și altor animale.

Etapa de pregătire și de desfășurare a jocului didactic:

În Centrul Științe se plasează modelul „fața iepurașului” și un set de modele/mulaje, care reprezenta hrana iepurelui, dar și altor animale. modele/mulaje, care reprezenta hrana iepurelui, dar și altor animale. Sarcina copiilor este să „hrănească iepurașul” doar cu alimentele potrivite. (Figura 7).

Figura 7. Joc ” Hrana iepurașului”

CENTRUL ALFABETIZARE

Centrul Alfabetizare oferă copiilor posibilitatea copiilor să privească cărțile sau pot asculta lectura educatoarei sau a unui părinte, își pot citi unul altuia. Lectura trebuie să fie o activitate zilnică și copiii vor fi îndemnați să-și creeze propriile cărți, să le citească celorlalți, să inventeze istorioare, să le pună în scenă și să asculte o varietate mare de povești.

Poveștile ecologice

Povestea ecologică reprezintă un text literar cu elemente de fantastică și totodată cu elemente științifice, din care copiii pot afla noutăți despre plante, animale, fenomene ale naturii. La etapa frontală a activității sau în perioada activităților liber alese, educatorul poate să citească sau să povestească copiilor o poveste ecologică, ar la lucrul pe centre copiii pot să ilustreze povestea și să execute o carte sau singuri să compună o altă poveste.

Exemplu de poveste ecologică:

Lăcrămița

Erau odată două surori: Lăcrimioara și Lăcrămița. Semănau foarte mult: aceleași culoare a părului, a ochilor, aceleași zâmbet. Nu numai că erau surori, ci erau cele mai bune prietene. Erau permanent împreună: și la bine, și la rău. Într-o z, însă Vifor-Negru a năvălit asupra satului unde trăiau cele două surori și a înhățat-o pe sora cea mică Lăcrămița, ducând-o departe-departe, undeva de asupra pădurii. Lăcrămioara imediat a pornit în căutarea surorii sale, dar așa și nu a găsit-o. Surorile plâng și azi de dorul unei alteia. Din lacrimile Lăcrămioarei apar plantele de Lăcrămioară, iar din lacrimile Lăcrămiței răsar plantele de Lăcrămiță, atât de asemănătoare una cu alta.

Lăcrămița este o plantă ierboasă, ce se întâlnește în pădurile de stejar cu carpen. Înflorește în luna mai. În perioada fără flori pe tulpină apare doar o singură frunză, iar în perioada de înflorire mai apar 2-3 frunze. Florile sunt mici, de culoare albă, foarte mirositoare. Fructele sunt sferice, roșii, sunt mâncate de păsări. Trecând prin tractul digestiv al acestora își păstrează capacitatea de încolțire. Distrugerea locurilor de creștere, tăierea copacilor a dus la dispariția acestor plante. Cum credeți, se vor regăsi vreo dată Lăcrămița cu Lăcrimioara? Eu cred că da, dacă noi, oamenii nu le vom distruge.

Lăcrimioara

Lăcrămița

Joc didactic: Asociază (Figura 8)

Obiective:

1.Identificarea sunetului cu care începe cuvântul

2. Enumerarea fructelor și legumelor

Ustensile: recipient de plastic, pe care sunt lipite litere (A, B, C etc.) un set de imagini cu fructe, legume (pot fi animale, plante, etc.)

Etapa de pregătire și de desfășurare a jocului didactic:

În central Alfabetizare sunt plasate recipientele și imaginile. Sarcina copiilor este să plaseze în recipient imaginea care începe cu litera prezentată pe el.

Joc didactic „Asamblează cutiuța" (Figura 9)

Obiective:

1.Identificarea fructelor și legumelor după semnele grafice

Ustensile: cutiuțe de sub chibrituri, imagini cu fructe, legume (pot fi și plante, animale, etc., în dependență de temă)

Etapa de pregătire și de desfășurare a jocului didactic:

În prealabil educatoarea lipește pe suprafața cutiuțelor imaginile fructelor, legumelor, iar în interiorul cutiuțelor sunt scrise cu litere de tipar denumirile lor. Sarcina copiilor este să asambleze corect cutiuțele, astfel ca imaginea de pe suprafața cutiuțelor să corespundă cu denumirea scrisă în interior.

Figura 8. Jocul didactic "Asociază"

Figura 9. Jocul didactic "Asamblează cutiuța"

CENTRUL CONSTRUCȚII presupune crearea de structuri imaginare, cum ar fi orașe, clădiri, ferme și grădini zoologice, trenuri, depozite etc. Construind, copiii își dezvoltă aptitudini matematice, se dezvoltă gândirea și crește capacitatea de a soluționa probleme. Se face apel la creativitate și astfel, crește capacitatea de concentrare. Pe măsură ce construiesc împreună, copiii rezolvă probleme de viață și învață să coopereze și să respecte munca altora.

Modelare „Căsuța ursului polar"(Figura 10)

Obiective:

1.Familiarizarea copiilor cu locul de trai a ursului polar

2. Modelarea bârlogului ursului polar

Ustensile: farfurie adâncă de o singură folosință, farfurie plată de o singură folosință, bumbac, lipici

Etapa de pregătire și de desfășurare a modelării:

Educatoarea va povesti copiilor despre locul de trai al ursului polar, va prezenta pe imagini, zona deșerturilor polare. Copiii de la Centrul Construcții vor asambla bârlogul ursului polar: vor tăia o porțiune din farfuria adâncă (educatorul poate marca porțiunea care trebuie tăiată în prealabil) , vor lipi farfuria adâncă de farfuria plată, iar de asupra vor plasa bucățele de bumbac, care ar prezenta zăpada.

Modelare " Plante care înfloresc primăvara"(Figura 11)

Obiective:

1. Familiarizarea copiilor cu plantele care înfloresc primăvara
2. Enumerarea părților unei plante

Ustensile: păhărușe de sub iaurt, acuarele, hârtie colorată, paie de plastic

Etapa de pregătire și de desfășurare a modelării:

Educatoarea va prezenta copiilor lalele (fie pe imagini, fie plante vii). Vor examina varietate de culori, structura lor. La centrul Construcții (poate fi și la Arte) copiii vor asambla din păhărușe de sub iaurt lalele conform imaginii de mai jos.

Figura 10. Modelare „Bârlogul ursului polar"

Figura 11. Modelare „Lalele"

SARCINI PENTRU REFLECȚIE:

1. Prezentați un exemplu de realizare integrată a educației pentru mediu
2. Identificați avantajele și dezavantajele realizării integrate a educației pentru mediu a preșcolarilor, aplicând metoda Graficul „T"

TEMA 7. REALIZAREA EDUCAȚIEI PENTRU MEDIU A COPIILOR DE 0-7 ANI PRIN ACTIVITĂȚI INTEGRATE. SEMINAR

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să prezinte exemple de realizare a educației pentru mediu, urmând diverse modalități

O2. Să aplice strategii de educație pentru mediu a preșcolarilor în activități integrate, manifestând interes și responsabilitate

SARCINI DE ÎNVĂȚARE

1. Prezentați câte un exemplu de realizare a educației pentru mediu a preșcolarilor, urmând modalitățile:
   a) Formal
   b) Nonformal
   c) Informal
2. Descrieți și simulați activități de educație pentru mediu a preșcolarilor pentru 3 centre de interes. Urmați algoritmul:
   a) *Tema proiectului; Tema zilei; Domenii/Dimensiuni integrate*
   b) *Centre deschise; Unități de competență; Obiective operaționale*
3. Descrieți și simulați activități de educație pentru mediu a preșcolarilor pentru etapa activităților comune
   a) *Tema proiectului; Tema zilei; Domenii/Dimensiuni integrate*
   b) *Centre deschise; Unități de competență; Obiective operaționale*
4. Descrieți și simulați activități de educație pentru mediu a preșcolarilor pentru plimbările zilnice, urmând algoritmul:
   a) *Tema plimbării*
   b) *Unități de competență*
   c) *Obiective*
   d) *Forma de activitate a copiilor*
   e) *Etapa plimbării*

TEMA 8. TEORIA ȘI METODOLOGIA EXPLORĂRII DIRECTE A MEDIULUI. CURS

PLANUL LECȚIEI:

1. Repere teoretice ale explorării
2. Aspecte curriculare referitoare la competența de explorare a copiilor
3. Rolul cadrelor didactice în formarea/evaluarea competenței de explorare la copii
4. Contribuția metodiștilor în formarea competenței de explorare la copii

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. să definească termenul de explorare în baza unui brainstorming

O2. să enumere activitățile de explorare în baza suportului de curs

O3. să descrie activitățile de explorare ale copiilor, asociindu-le cu vârsta acestora

O4. să coreleze unitățile de competențe cu competența specifică de explorare în baza curriculumului

O5. să selecteze indicatorii referitori la formarea competenței de explorare a copiilor, utilizând SÎDC și SNP

O6. să analizeze activitatea cadrelor didactice și a metodiștilor cu referință la formarea competenței de explorare a copiilor, utilizând diverse documente curriculare și de politici educaționale

BIBLIOGRAFIE:

1. Cadrul de Referință a Educației Timpurii, Chișinău: Ed. Lyceum, 2018
2. Curriculum pentru educație timpurie, Chișinău: Ed. Lyceum, 2019
3. Standarde de învățare și dezvoltare a copiilor de la naștere până la 7 ani din RM, Chișinău: ed. Lyceum, 2018
4. Standarde profesionale naționale pentru cadrele didactice din instituțiile de educație timpurie, Chișinău: ed. Cartier, 2008
5. Ghid de implementare a Curriculumului pentru educația timpurie, Chișinău: ed. Lyceum, 2019
6. Metodologia de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului (vârsta 1,5–7 ani), Chișinău, 2018
7. Gînju S., Carabet N. Haheu E. Activități investigațional -practice de cunoaștere a naturii. Chișinău: Goromond-Studio, 2013

DISCURS DIDACTIC:

1. Repere teoretice ale explorării

Chiar de la naștere, copiii sunt mici exploratori. La baza comportamentului de explorare/investigare stă reflexul necondiționat de orientare-cercetare. Încă de la vârsta de 3–4 săptămâni copiii sunt înzestrați cu instinctul „curiozității" sau instinctul „ce se întâmplă?" Copilul întoarce ochii, apoi capul, în direcția din care se aude vocea mamei sale sau de unde acționează excitanți mai puternici: zgomotul, lumina. După vârsta de două luni, copilul va acorda din ce în ce mai multă atenție lumii din jurul său. La șase luni va folosi mâinile pentru a apuca și a-si apropia obiectele și pentru a le „explora" cu minuțiozitate. După un an copilul deja umblă în picioare și își va folosi aparatul locomotor în vederea explorării spațiului. La 3–5 ani copilul va putea folosi limbajul verbal ca mijloc de comunicare, nevoia de cunoaștere va dobândi noi forme de exprimare. Este perioada în care copilul își satisface aceasta trebuința adresând întrebări adulților (vârsta decelușilor).

Astfel, activitatea de explorare a mediului se apreciază ca accesibilă și necesară din primele zile ale aflării copilului la grădiniță, deoarece se bazează pe premise fiziologice și psihologice specifice vârstei și condiționează formarea continuă, progresivă și dezvoltatoare a personalității copilului. A explora înseamnă: a identifica, a măsura, a observa, a clasifica, a experimenta, a cerceta, a analiza, etc.

Piaget a demonstrat rolul activ al copilului în explorarea oamenilor și a lucrurilor, mediului astfel progresând în dezvoltarea sa *cognitivă și morală*. Conform teoriei lui Piaget, copilul interacționează cu forțele externe mai degrabă activ, decât pasiv: el desfășoară o activitate mintală extrem de intensă, în timp ce se străduiește să găsească explicație evenimentelor și lumii din jurul său.

John Dewey menționează, că experiența personală acumulată prin explorare este o componentă vitală în prima fază de dezvoltare a conceptelor.

Bazându-ne pe teoriile renumiților savanți, educatorii sau părinții care participă direct la creșterea și educarea copiilor devin conștiente de importanța impactului pe care îl are activitatea de explorare în devenirea copilului și trebuie să-i creeze condiții optime și sigure pentru cercetare și explorare.

J. Henderson (1994) relatează despre tipologia acțiunilor de explorare , după modul de formulare a întrebărilor:

De tipul „care?" (Care este cea mai..?)	De tipul „ce?"/„de ce?" (Ce se întâmplă dacă? De ce plouă?)	De tipul „ce?"/„de ce?" (Ce se întâmplă dacă? De ce plouă?)

G. Goldsworthy (1998), clasifică explorările după acțiunea executată:

Acțiunea de explorare	**Descrierea**
Observarea	Studierea/cercetarea prin intermediul simțurilor, a unor situații, procese, obiecte, ființe.
Investigație constatativă	investigație realizată în baza relațiilor dintre variabile și factori

Acțiunea de explorare	**Descrierea**
Investigație de clasificare și identificare	investigație ce implică gruparea obiectelor sau evenimentelor, după unul sau mai multe criterii, sau clasificarea unor grupuri de obiecte, ființe, fenomene după anumite criterii
Investigație sistemică	investigație ce include observarea și înregistrarea fenomenelor naturale sau colectarea datelor într-un mod repetitiv, în compararea cu datele anterioare
Experimentare	modelarea unui proces sau fenomen cu scopul de a-l explica
Crearea modelelor	investigație în care copiii aplică cunoștințele în practică prin creare de modele de diverse tipuri

Funcțiile asumate de către activitățile de explorarea/investigare sunt determinate, de fiecare dată, de caracterul obiectivelor urmărite, de orientarea pe care acestea o impun actului instructiv. Între funcțiile posibil a fi deținute de către aceste metode figurează:

a) Funcția cognitivă. Metodele de explorare/investigare devin pentru copil un mod de a afla, de a cerceta, de a descoperi adevăruri, facilitează nașterea unor noi cunoștințe în mintea preșcolarilor.

b) Formativ-educativă. Explicit sau implicit, toate activitățile de explorare/investigare au și caracterul formativ și educativ pe care trebuie să-1 aibă orice tip de instruire. Toate aceste activități dispun de o anumită capacitate de influențare asupra altor laturi a personalității. Astfel, concomitent cu dezvăluirea unor conținuturi, activitățile menționate supun solicitării, exersării și dezvoltării diversele funcții psihice și motorii. De asemenea, acestea influențează formarea unor atitudini față de cele învățate, trezesc anumite trăiri emoționale, cultivă anumite sentimente și interese.

c) Motivațională. În măsura în care reușește să facă mai atractivă activitatea de învățare, să suscite curiozitatea epistemică și mai mult interes față de ceea ce învață, activitățile de explorare/investigare devin implicit și un factor motivațional foarte util de potențare a eforturilor copilului, de mobilizare a energiilor sale psihice.

d) Instrumentală** sau **operațională. Activitățile de explorare/investigare se situează drept element intermediar dintre între obiective și rezultate. Astfel, în mâna educatorului sau a copilului, aceste activități servesc drept instrumente sau unelte de lucru, mijloace de obținere a rezultatelor. Utilizarea acestui instrumentar apare ca un demers chibzuit, programat, premeditat, menținut în atenția educatorului.

e) Normativă** sau **de optimizare a acțiunii. Activitățile de explorare/investigare se afirmă ca element de optimizare a organizării acțiunii instructive exercitând o funcție normativă, întrucât arată cum anume trebuie să se procedeze, cum să se predea și cum să se învețe, cum să învățăm pe alții să învețe.

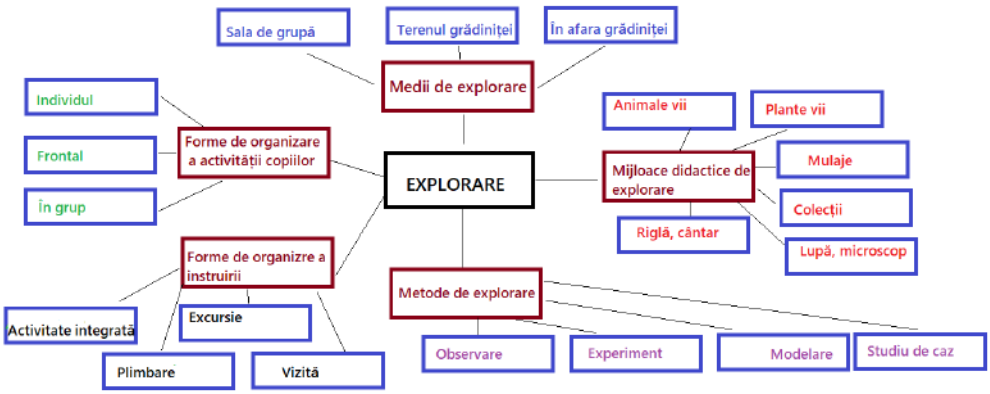
2. Aspecte curriculare referitoare la competența de explorare a copiilor

În Curriculumul pentru educația timpurie din Republica Moldova, posibilitatea de formare a competenței de explorare/investigare este reflectată în competența specifică: CS 2. *Aplicarea metodelor și instrumentelor de explorare/investigare a mediului înconjurător, demonstrând interes și curiozitate în colectarea rezultatelor*, dar și într-un șir de unități de competențe

Dinamica unităților de competență în vederea realizării activităților de explorare

1,5–3 ani	3–5 ani	5–7 ani
– Recunoașterea obiectelor, fenomenelor, ființelor în baza observărilor. – Distingerea asemănărilor și deosebirilor dintre obiecte cu ajutorul organelor de simț.	– Observarea diferitor procese, fenomene, relații, componente ale mediului înconjurător. – Utilizarea instrumentelor specifice (lupa, rigla ș.a.) și a simțurilor în explorarea componentelor, fenomenelor naturii. – Realizarea experiențelor simple în scopul înțelegerii mediului înconjurător.	– Utilizarea metodelor și instrumentelor de investigare a mediului înconjurător pentru colectarea informației despre lumea înconjurătoare. – Explicarea și generalizarea rezultatelor unor observații, investigații. – Modelarea corpurilor, fenomenele naturii din diverse materiale reciclabile

Activitățile de explorare cu preșcolarii pot să se desfășoare în diverse medii de învățare: atât în grupă, cât și la aer liber, în Ungheraşul naturii sau pe Terenul grădiniței de copii; Copiii pot explora individual, frontal sau în grup, utilizând diverse mijloace didactice prin valorificarea diverselor metode didactice și forme de organizare a instruirii.

Explorarea directă a mediului, preșcolarul o poate efectua cu minimum de dirijare din partea educatorului sau dirijat de către educator, prin următoarele metode: observarea, experimentul, experiența, modelarea, pe care le-am studiat în ciclul I. Copiii preșcolari pot observa starea vremii, diverse procese și fenomene naturale, structura, aspectul exterior și comportamentul organismelor vii. De exemplu, preșcolarii pot explora starea vremii, anume prezența sau lipsa vântului, puterea lui. Vântul- mișcarea aerului în direcție orizontală în straturile inferioare ale atmosferei. Direcția și puterea vântului se măsoară cu ajutorul giruetei (cucoșul care prevestește vremea)- o bară de metal cu H= 10 m (care se vopsește la fiecare metru cu o altă culoare, pentru determinarea înălțimii altor obiecte la „ochi") este fixată o săgeată orizontală, vârful ascuțit al căreia este îndreptat întotdeauna în partea opusă vântului. Prezența sau lipsa vântului, puterea lui poate fi observată de către copii prin modelarea „Detectorului vântului" (Figura 12), apoi prin observare.

Ustensile: o bară de lemn sau de metal, hârtie de papirus, hârtie de caiet, hârtie de staniol, carton subțire, carton gros.

Algoritm:

1. Instalați în sol, pe un loc deschis de pe terenul grădiniței bara de lemn.

2. Decupați din toate tipurile de hârtie, indicate în rubrica „ustensile" dreptunghiuri cu dimensiunea 20×10.

3. Perforați fiecare dreptunghi.

4. Legați dreptunghiurile de bară.

5. Observați care dintre dreptunghiuri se mișcă. De ce?

Explicații și concluzii:

În dependență de puterea vântului se vor mișca diverse dreptunghiuri de hârtie: vânt foarte slab – hârtia de papirus, vânt puțin mai puternic – hârtia de caiet; ș.a.m.d.

Precipitațiile atmosferice, care reprezintă toată umezeala ce cade din atmosferă pe suprafața Pământului tot pot fi observate de către copii. Precipitațiile de Pământ cad sub formă de ploaie, zăpadă, lapoviță, grindină, etc. Aparatul de măsurare a cantității de precipitații atmosferice este *pluviometrul* (Figura 13). Un pluviometru simplu poate fi modelat de însăși copiii

Ustensile: vas de plastic cu capacitatea de 1litru, riglă.

Algoritm:

1.Tăiați un vas de plastic în jumătate, astfel veți primi un pahar și o pâlnie.

2. Instalați pâlnia în pahar.

3. Fixați de exteriorul paharului, începând cu marginea de jos a lui, o riglă. Ați primit un măsurător de apă.

4. Instalați măsurătorul de apă afară, pe terenul grădiniței de copii, într-un loc deschis.

5. În timp ce va ploua, în măsurător se va aduna apă. Folosind rigla, veți putea depista câtă apă a căzut pe pământ în timpul ploii.

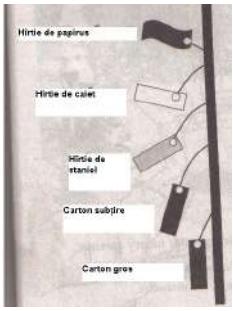

Figura 12. Detectorul vântului

Figura 13. Măsurătoarea de ploaie

În realizarea activităților de explorare se disting trei etape:

1) Presupunerea (analiza unei situații-problemă, pentru a presupune ce se poate întâmpla);

2) Observarea (descrierea a tot ce s-a observat);

3) Explicarea (analiza relației dintre presupunere și observare).

Orice obiect din natură poate fi un stimul pentru curiozitatea copilului. De exemplu, ne putem apropia cu copilul de un trunchi de copac, care poate să ne povestească foarte multe.

Activitate investigational-practică „Trunchiul de copac"

Metoda: observarea

Locul desfășurării – terenul grădiniței de copii

Forma de organizare a instruirii – plimbare

Situația-problemă	Observarea asupra trunchiului de copac	Explicarea
Ce ne poate povesti trunchiul unui copac?	Prezența inelelor	Numărul inelelor trunchiului de copac ne va spune câți ani are copacul. Numărarea se va face de la exterior spre interior
	Identificarea lemnului de culoare mai deschisă și mai închisă	Lemnul întunecat – iarna; lemn deschis – vară
	Inelele sunt de grosime diferită	Inele înguste – lipsă de umiditate, soare; an secetos; poate fi umbrit de alți copaci, clădiri, etc.

Activitate investigațional-practică „De ce păsările acvatice nu se umezesc în apă?"

Metoda: experiment

Locul desfășurării – grupa de copii

Forma de organizare a instruirii – activitate integrată

Situația-problemă	Observarea asupra penelor păsărilor acvatice	Explicarea
De ce păsările acvatice nu se umezesc în apă?	Penele introduse în apă nu se udă	Penele sunt acoperite cu un strat de grăsime
	Penele introduce în apă cu săpun se udă	Săpunul sau alt detergent dizolvă grăsimea.

Activitate investigațional-practică "Importanța râmelor"

Metoda: experiență

Locul desfășurării- grupa de copii, mediu natural

Forma de organizare a instruirii- activitate integrată, activități liber alese

Situația-problemă	Observare asupra râmelor introduse într-un borcan cu cernoziom, nisip, Frunze	Explicarea
Ce folos aduc râmele?	Straturile sunt bine vizibile	Râmele încă nu și-au început activitatea de afânare a solului
	Straturile încep să se amestece și peste câteva zile nu mai sunt vizibile	Râmele au rolul de a afâna solul.

3. Rolul cadrelor didactice în formarea/evaluarea competenței de explorare la copii

Persoanele care îngrijesc /educă copilul devin conștiente de importanța rolului pe care îl are activitatea de explorare în devenirea copilului și trebuie să-i creeze oportunități pentru cercetare și explorare, să-i acorde suport emoțional, să-i asigure securitatea și să-i încurajeze.

Pentru formarea eficientă la copii a competenței de explorare, cadrele didactice:

- Identifică metodele (observația, experimentul, experiența, modelarea, studiu de caz) și instrumentele de explorare (lupă, riglă, cântar, etc.)
- Este familiarizat și respectă cerințele curriculare, cu referință la activități de explorare
- Motivează copii în realizarea explorărilor
- Creează un mediu stimulativ și securizant pentru realizarea explorărilor
- Posedă un arsenal bogat de activități de explorare
- Realizează activități de explorarea a mediului împreună cu copiii, respectând cerințele metodologice (Implică copiii în activități de explorare
- Evaluează competența de explorare a copiilor, conform Metodologiei de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului (vârsta 1,5–7 ani), 2019

Exemplu de domeniu, standard și indicator pentru evaluare vedeți mai jos:

C. DOMENIUL: DEZVOLTAREA COGNITIVĂ				
Standard 10: Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile naturii vii și ale celei inerte.				
INDICATOR	NEREALIZAT	ÎN CURS DE DEZVOLTARE	REALIZAT	METODE DE MONITORIZARE/ EVALUARE ȘI SUGESTII DE ACTIVITĂȚI
44. Face diferența între corpuri vii și inerte din mediu înconjurător. (654)	Nu face diferența între corpuri vii și inerte din mediu înconjurător.	Cu sprijinul adultului face diferența între corpuri vii și inerte din mediu înconjurător.	În mod independent face diferența între corpuri vii și inerte din mediu înconjurător.	Probă practică: - Jocuri de sortare și clasificare după diferite criterii: după mediul de viață (animale sălbatice /domestice; păsări de curte/sălbatice). - Activități ludice, desfășurate atât în aer liber, cât și în sala de grupă, pentru a observa: plante/animale din zona grădiniței; corpuri nevii (apă, aer, sol); fenomene ale naturii caracteristice fiecărui anotimp.

- Cadrul didactic realizează autoevaluarea dezvoltării profesionale, inclusiv cu referință la formarea competenței de explorare de copii în baza Standardelor Naționale Profesionale pentru cadrele didactice din IET (exemplu mai jos)

C. Organizarea învățării ***Pentru a-l ajuta pe copil să se dezvolte, deciziile mele ca educator pornesc de la nevoile și interesele lui. Modul în care eu interacționez cu copilul, situațiile de învățare pe care le creez, modul în care organizez spațiul în care el învață vor fi decisive pentru progresele pe care copilul le va face.*** **C.1. Subdomeniu: Strategii didactice**	
Standard	**Indicatori**
C.1.1. Cadrul didactic cunoaște și utilizează diverse strategii care contribuie la învățarea activă, la construirea de către copii a propriilor cunoștințe, la dezvoltarea de deprinderi și abilități.	25. În baza bunei cunoașteri a copiilor și a obiectivelor curriculare, selectează adecvat activități din spectrul larg de opțiuni: de la cele inițiate de adult la cele inițiate de copil, de la cele de liberă explorare la cele proiectate de cadrul didactic.
	26. Demonstrează înțelegerea rolului său de facilitator al învățării copilului.
	27. Folosește interesul și curiozitatea copiilor față de lumea înconjurătoare, pentru a-i antrena în explorarea unor conținuturi noi prin intermediul întrebărilor deschise.
	28. Ajută copiii să facă conexiuni între concepte și deprinderi noi și cunoștințele anterioare (evocare și realizare a sensurilor).

C. Organizarea învățării **C.2. Subdomeniu: Mediul de învățare**	
Standard	**Indicatori**
C.2.1. Cadrul didactic înțelege impactul puternic al mediului asupra învățării și dezvoltării copiilor și le asigură un mediu în care fiecare copil să se dezvolte și să învețe în conformitate cu nevoile, interesele și abilitățile sale.	43. Creează un mediu fizic atractiv și plăcut, care îi ajută pe copii să se simtă în securitate și confortabil.
	44. Organizarea mediului corespunde necesităților diferitor grupuri de vârstă și ale fiecărui copil în parte, precum și necesităților dictate de conținuturile studiate.
	45. Spațiul fizic pregătit de educator facilitează managementul grupei de copii și îi permite utilizarea diverselor forme de lucru: individual, perechi, grup mic, grup mare.
	46. Mediul este bine organizat și promovează învățarea activă și independentă.
	47. Selectează materiale legate de toate ariile curriculare și domeniile de dezvoltare, astfel încât să stimuleze explorarea, experimentarea, descoperirea și învățarea conceptuală.

4. Contribuția metodiștilor în formarea competenței de explorare la copii

Metodiștii la fel pot contribui la formarea competenței de explorare a preșcolarilor. Aceștea:

- Ghidează cadrele didactice în aplicarea corectă a metodelor de explorare.
- Organizează seminare metodologice pentru dezvoltarea profesională în domeniul dat
- Monitorizează activitatea cadrelor didactice (asistențe la activități; verificarea proiectelor didactice; analiza corectitudinii amenajării Ungherașului naturii; Terenului grădiniței de copii, menite pentru realizarea activităților de explorare.)
- Organizează schimburi de bune practici între educatoare, instituții/ raioane.
- Monitorizează respectarea Cerințelor față de plimbări
- Monitorizează procedura de evaluare a copiilor, generalizând informația
- Evaluează cadrele didactice în baza Standardelor Profesionale Naționale

SARCINI PENTRU REFLECȚIE:

1. Definiția conceptul explorare, selectând din literatura de specialitatea diverse opinii ale savanților
2. Realizați un organizator grafic, în care ați indica vârsta copiilor și acțiunea exploratorie pe care o poate executa

TEMA 9. APLICAREA METODELOR EXPLORĂRII DIRECTE A MEDIULUI CU COPIII DE VÂRSTĂ TIMPURIE. SEMINAR

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să aplice metode de explorare directă a realității cu preșcolarii, manifestând interes și responsabilitate

SARCINI DE ÎNVĂȚARE

1. Enumerați metodele de explorare directă pe care le puteți utiliza în activitățile cu preșcolarii
2. Reprezentați schematic Calendarul Naturii pentru fiecare perioadă de vârstă. Descrieți metodologia de completare a Calendarului Naturii.
3. Realizați o secvență de proiect didactic cu utilizarea metodelor de explorare directă a realității. Secvența de proiect se va realiza după următoarea structură:

Tema zilei

Grupa de vârstă

Unități de competență:

Obiective operaționale:

.....

Obiective operaționale	Activitatea educatorului	Activitatea copiilor	Strategii didactice		
			Metode	Mijloace	Forme de organizare a activității copiilor
Etapa activității (se va descrie doar etapa in care se valorifică problema pusă)					

TEMA 10. SIMULAREA ACTIVITĂȚILOR PRACTICE DE CUNOAȘTERE A MEDIULUI ÎN TIMPUL PLIMBĂRILOR ȘI EXCURSIILOR ÎN NATURĂ. SEMINAR.

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să compare plimbarea și excursia, utilizând organizatori grafici

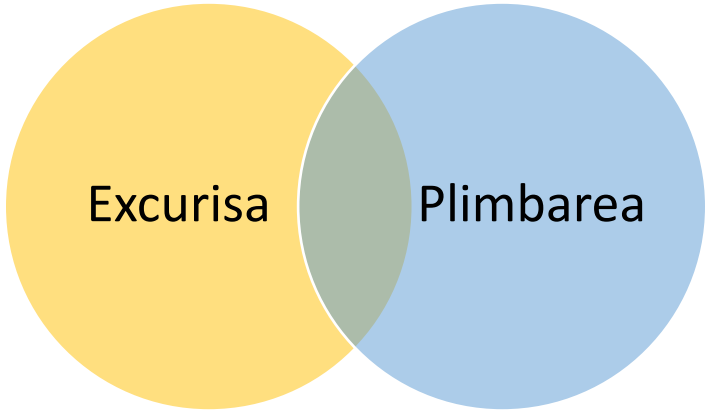
O2. Să descrie metodologia organizării excursiilor și plimbărilor în baza sarcinilor propuse

O3. Să identifice cerințele sanitar-igienice de realizare a plimbărilor pe terenul grădiniței din documentele reglatorii

O4. Să simuleze activități practice de cunoaștere a mediului în timpul plimbărilor și excursiilor

SARCINI DE ÎNVĂȚARE

1. Definiți plimbarea și excursia. Enumerați 3 asemănări și câte 3 deosebiri dintre plimbare și excursie, completând diagrama Wenn.

2. Formulați avantajele și dezavantajele plimbărilor, completând Graficul ”T”

Avantaje	Dezavantaje

3. Realizați o secvență de proiect didactic cu valorificarea activităților practice în timpul plimbărilor. Respectați etapele unei plimbări. Secvența de proiect se va realiza după următoarea structură:

Tema plimbării:

Grupa de vârstă:

Unități de competență:

Obiective operaționale:

.....

Obiective operaționale	Activitatea educatorului	Activitatea copiilor	Strategii didactice		
			Metode	Mijloace	Forme de organizare a activității copiilor
Etapa plimbării					
Etapa plimbării....					
Etapa plimbării.....					

4. Identificați din Regulamentul sanitar pentru instituțiile de educație timpurie, cerințele sanitar-igienice cu referință la organizarea plimbărilor pe terenul grădiniței. Elaborați o comunicare utilizând Power Point. Accesați linkul de mai jos.
5. https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr08_81.pdf
6. Simulați cu colegii de grupă o activitate practică realizată în timpul plimbării.

TEMA 11. EFICIENTIZAREA EDUCAȚIEI PENTRU MEDIU PRIN INTERMEDIUL SEMNELOR-REPER. CURS

PLANUL LECȚIEI:

1. Cadru definitoriu ale semnelor-reper
2. Metodologia elaborării și aplicării semnelor și schemelor reper

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

1. 1. Să definească metoda semnelor-reper în baza informației studiate
2. 2. Să numească avantajele și dezavantajele metodei semnelor-reper, utilizând organizatori grafici
3. 3. Să descrie metodologia aplicării semnalelor -reper, colaborând în grup
4. 4. Să aplice metoda semnelor-reper în cadrul activităților cu preșcolarii, manifestând creativitate și interes.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cadrul de Referință a Educației Timpurii, Chișinău: Ed. Lyceum, 2018
2. Curriculum pentru educație timpurie, Chișinău: Ed. Lyceum, 2019
3. Gondiu E. *Didactica în prezentare grafică (scheme reper), vol II*, Ch: Editura ARC, 1997. 204p.
4. Gondiu E. *Pedagogia generală (noțiuni fundamentale) în prezentare grafică (scheme reper), vol I*, Ch: Cartier, 1997. 55 p.
5. Анохина Е. Экологические занятия с детьми 6–7 лет, Воронеж: 2009. 190 с.
6. Волохова Е.А., Юнкина И.В., *Дидактика*, Ростов-на-Дону: «Феникс», 2004 г. 242 с.
7. Шаталов В. Ф. *Соцветие талантов. Часть 1*, М., ГУП ЦРП «Москва – Санкт-Петербург», 2001 г. 49 с.
8. Шаталов В. Ф. *Куда и как исчезли тройки*. Москва: Педагогика , 1979. 136 с.
9. Шаталов В. Ф. *Точка опоры*. Москва: Педагогика, 1979. 224 с.
10. Щербанёва Е. А. *Занимательная экология. Комплект рабочих листов для занятий с детьми 5–7 лет*. Волгоград: Учитель, 2010

DISCURS DIDACTIC:

1. Cadru definitoriu ale semnelor reper

Începând de la vârsta preșcolară, copilul primește un volum mare de informație, pe care trebuie să-l asimileze și mai mult ca atât este și evaluat, respectiv, copilul trebuie să memorizeze informația primită. Standardele de învățare și dezvoltare pentru copilul de la naștere până la 7 ani propun 743 de indicatori de evaluare a preșcolarului. Cadrele didactice utilizează diverse metode pentru facilitarea predării-învățării-evaluării domeniilor dezvoltării copiilor. Una dintre aceste metode este metoda semnelor-reper, care este în corelație cu ideea principală a Curriculumului educației timpurii și anume, că învățarea și dezvoltarea copilului de la 1 la 7 ani trebuie abordate dintr-o perspectivă integrată: organizarea mediului de învățare, se pune un accent deosebit pe importanța organizării unui mediu care să stimuleze în egală măsură toate domeniile dezvoltării și să permită proiectarea de unități tematice interdisciplinare; sunt prezentate exemple de materiale și modalități și cerințe de utilizare a lor în fiecare centru de activitate, or semnele-reper pot fi folosite ca mijloace didactice, instrumente care contribuie la amenajarea mediului de învățare; utilizarea strategiilor didactice centrate pe individualizare, descoperire, cooperare, prin modul de evaluare și planificare a programului zilnic.

Metoda semnelor/ schemelor/ conspectelor reper este o metodă de transferare a informației din afară în interior (în memorie) și reprezintă codificarea informației în formă plastică (intuitivă și verbală)

Semnul-reper este un simbol grafic, care substituie o anumită informație.

Utilizând semnele-reper putem organiza scheme și conspecte-reper. Semnul- reper poate fi în formă de o literă, cuvânt, cifră, desen, schemă, formulă. În calitate de cod mai pot servi: ramele de contur, indicatoarele, caracterele, reprezentările schematice intuitive, simbolurile verbale, culorile, cuvintele-cheie. Analizând semnul-reper, copilul își amintește informația primită de la educator. Semnalul-reper trebuie să conțină o semnificație profundă, care să fie reținută pentru toata viața.

Metoda semnelor-reper a fost propusă încă din anii 70 de către pedagogul rus Șatalov. De fapt metoda lui Șatalov cuprindea mai multe etape, una dintre care îi revenea semnelor-reper sau conspectelor reper.

La baza metodei semnelor-reper stau următoarele teorii pedagogice:

Teoriile asociaționiste s-au manifestat la începutul secolului al XX-lea. Aceste teorii explică învățarea, asocierea sau legătura stabilită între două imagini sau idei. I. P. Pavlov a adus dovezi pentru această teorie, demonstrând că prin repetarea simultană a doi stimuli se produc în creier „legături temporare".

Teoria învățării cumulative-ierarhice a fost elaborată de R. M. Gagne (1975). El descrie învățarea prin semnale, când copilul învață să dea răspuns general la un anumit semnal.

Teoria genetic cognitivă și structurală este formulată de J. Bruner, care subliniază dependența dezvoltării intelectuale de ambianța culturală ce oferă mijloace de acțiune, de reprezentare imaginativă, de simbolizare și comunicare. După Bruner, copilul descoperă lumea dinafară prin trei moduri:

1. Modalitatea activă realizată prin acțiunea sa, prin manipularea liberă, fără manipulare efectivă.
2. Modalitatea iconică, bazată pe imagini, mai ales verbale, fără manipulare efectivă
3. Modalitatea simbolică, atunci când simbolurile înlocuiesc imaginile (intervin semnele convenționale)

Utilizarea schemelor-reper creează un șir de posibilități:

– îți poți face o impresie inițială despre ce vei studia esențial, în conținutul fiecărei teme și a cursului întregime, despre sistemul de legătură intradisciplinară și interdisciplinară;
– îți poți stabili ritmul propriu de studiere independentă, revenind pentru a recapitula cele însușite;
– schemele creează o reală posibilitate de a le asocia cu obiecte, fenomene deja cunoscute, atribuindu-le o semnificație aparte.

2. Metodologia elaborării și aplicării semnelor și schemelor reper

Metoda semnalelor-reper poate fi combinată cu mai multe metode. Una dintre acestea este metoda demonstrarea, în care predomină prezentarea de către educator în mod nemijlocit a „ceva" (obiecte, mulaje, imagini, mulaje, desene, scheme). Această metodă se folosește pentru asimilarea cunoștințelor noi, pentru fixarea, consolidarea, dar și pentru evaluarea lor. În funcție de materialul intuitiv folosit, demonstrația poate avea mai multe forme, una dintre care este demonstrarea cu ajutorul desenelor, schemelor. Acest desen sau schemă este însoțit de expunerea orală a educatorului, ajută copiii să urmărească cu atenție, să înțeleagă și să rețină în memorie imaginea.

Metoda semnelor reper este imposibil de a fi utilizată fără metoda explicația, care este o metodă de expunere orală în care predomină argumentarea rațională, metodă verbală de asimilare a cunoștințelor, prin care se progresează în cunoaștere. A explica înseamnă a descoperi, a face să apară clare pentru copil relații explicative de tipul cauză-efect. Explicația ca să devină o metodă eficientă pentru preșcolari trebuie: să favorizeze înțelegerea unui aspect din realitate; să justifice o idee pe bază de argumentare, adresându-se direct rațiunii, antrenând operațiile gândirii (analiză, clasificare, selectare); să fie adaptată vârstei; să aibă un rol concluziv, dar și anticipativ; să influențeze pozitiv resursele afectiv-emoționale ale copiilor, să fie însoțite de materiale ilustrative și în acest sens metoda semnalelor reper vine ca o completare a metodei explicația. Explicația, utilizată în baza semnelor reper trebuie să fie precisă, concentrând atenția copiilor asupra unui anumit aspect, să fie corectă din punct de vedere științific; să fie accesibilă, adaptată nivelului experienței lingvistice și cognitive a copiilor; să fie concisă.

Convorbirea, o altă metodă cu care poate fi alternată metoda semnelor reper, pentru a se asigura că copiii înțeleg ceea ce li se cere. Convorbirea este o metodă verbală, cu caracter de dialog. Combinând convorbirea cu metoda semnelor reper, pedagogul concentrează atenția copiilor asupra indicilor caracteristici diferitor fenomene ale naturii, precizează și aprofundează cunoștințele obținute la plimbări, excursii, alte activități. În urma utilizării concomitente ale acestor metode, copiii învață să verbalizeze semnele și proprietățile obiectelor naturii, percepute anterior.

De asemenea, în dependență de creativitatea educatorului, metoda semnelor reper poate fi combinată cu metoda jocul și cu alte metode interactive.

Metoda semnelor-reper poate fi utilizată în toate cele trei elemente ale procesului de instruire: predare-învățare-evaluare, în toate etapele unei activități și prin diverse forme de organizare a activității copiilor.

În sens larg învățarea reprezintă „procesul dobândirii experienței individuale de comportare", astfel încât ea cuprinde nu numai asimilarea de cunoștințe, formarea de deprinderi și priceperi, ci și motivația, atitudinile, sentimentele și voința.

Există mai multe forme ale învățării:

a) După conținut (ce învățăm?)

- Perceptivă; Observațională; Reprezentativ-figurativă; Motorie; Verbală; Cognitivă; Operațională; Imaginativă; Creativă

b) După modul de acțiune cu stimuli

- Asociativă (îi legăm unii de alții); repetitivă; prin transfer; prin recunoaștere; prin identificare

Metoda semnelor-reper poate fi utilizată la diverse etape ale unei activități. De exemplu, captarea atenției și descoperirea temei zilei poate fi efectuată utilizând diverse semnale-reper; Evocarea poate fi desfășurată, de asemenea prin punerea la dispoziție a fișelor-reper. Foarte eficiente sunt fișele-reper în realizarea sensului, retenție și transfer. Pentru extensiune, educatorul poate propune copiilor să elaboreze o schemă cu semnale-reper la o anumită temă sau bloc de teme.

Schemele, fișele, conspectele efectuate în baza semnalelor-reper pot fi utilizate în diverse forme de activitate ale copiilor.

Utilizarea semnalelor-reper în forma de activitate frontală: explicarea aprofundată a materiei de către educator; elaborarea sau demonstrarea frontală a schemelor-reper în baza semnalelor; expunerea succintă a materiei după semnele-reper de pe postere;

Utilizarea semnelor-reper în forma de activitate individuală: studierea fișelor individuale cu semnele reper; lucrul cu fișa și cu conspectul reper; reproducerea în scris a conspectului reper; răspunsul copiilor. În lucrul individual cu schemele-reper preșcolarul trebuie să-și amintească explicația educatorului, să povestească materialul teoretic în baza conspectului-reper, să reproducă conspectul reper în scris din memorie, să compare conspectul său reper cu cel primit de la educator.

Utilizarea semnelor-reper în forma de activitate în grupuri se poate desfășura intercalând metoda menționată cu diverse metode interactive de grup. De exemplu:

1. Copiii sunt repartizați în 5 grupuri a câte 4 copii

2. Fiecare copil din grup sau grupul are o fișă-reper pe care o descifrează, având la dispoziție și materialul informativ.

3. Fiecare grup prezintă și explică fișa-reper

O altă modalitate a lucrului în grup cu fișele-reper ar fi elaborarea schemelor-reper de către grupul de copii, prezentarea și explicarea fișei. Explicarea fișelor-reper poate fi efectuată de către liderul grupului tuturor copiilor sau se poate de procedat ca în cazul metodei „Mozaic", când are loc regruparea copiilor și fiecare vine în noul grup cu informația proprie.

Metoda semnalelor-reper oferta conținuturilor informaționale un sens profund, face ca interesul copiilor să sporească.

La realizarea schemelor reper V. F. Șatalov propune să respectăm câteva etape

1. Se explică conținutul nou informațional de către educator;
2. Se explică conținutul repetat, dar de această dată, utilizând semnalele-reper;
3. Se colorează posterele cu semnale-reper pe modelele, atârnate pe tablă;
4. Memorarea de scurtă durată a semnelor reper în timpul liber (posterele se află atârnate la loc accesibil, în văzul copiilor pe o perioada mai lungă);

Metodologia de elaborare a schemelor-reper poate fi expusă în următoarele etape:

– Împărțim materialul în părți componente, păstrând logica întregului, pentru combinarea lui în blocuri informaționale;
– Efectuăm „comprimarea" informației selectate;
– Evidențiem informația de reper ce trebuie codificată și atribuim o asociere la această informație;
– Codificăm informația selectată, folosind reperele intuitive și cele verbale;

Practicienii afirmă că pe o foaie cu semnul reper pot fi plasate 40 de simboluri.

În continuare vom descrie situații concrete de aplicare a metodei semnelor reper.

Descrierea se va efectua după următorul algoritm: subiectul activității, obiective operaționale, etapa activității; forma de organizarea a activității copiilor; metode afiliate metodei semnelor-reper; metodologia desfășurării. Aplicarea metodei semnelor-reper se recomandă a fi începută pe etape. Mai întâi se poate recurge la prezentarea imaginilor cu semne-reper și explicarea lor, apoi desenează educatoarea, , simultan explicând copiilor ce desenează și ce înseamnă fiecare simbol; apoi urmează etapa de adresare a întrebărilor asupra semnelor-reper desenate și oferirea răspunsurilor la întrebări de către educator și de către copii; după ce am învățat copiii să se orienteze în semnele-reper a început etapa povestirii după semne-reper, dar frontal. După ce am consolidat acest procedeu, putem încercat să oferim copiilor scheme-reper în centre. Copiii vor descifreze semnele reper și să le descrie. Ultima etapă este crearea semnelor reper de către copii.

Subiectul activității: „Animale domestice. Oaia și calul"

Obiective operaționale:

La finele activității copilul va fi capabil:

1. Să identifice animalele domestice și cele sălbatice
2. Să descrie după semne-reper animalele domestice.

Etapa activității:

Realizarea sensului; activități liber alese

Forma de organizare a activității copiilor: frontal

Metode afiliate: demonstrarea, explicația, convorbirea.

Metodologia desfășurării:

Realizând această activitate, mai întâi reactualizăm cunoștințele copiilor despre animale sălbatice și domestice. Discutăm prin ce se deosebesc aceste animale. Pentru început ca să le fie mai clar și mai ușor copiilor se vorbește despre animale concrete: oaia-animal domestic. Fiecare copil primește mai întâi fișa cu semne-reper pe care este reprezentată oaia. Analizăm cu copiii despre fiecare semn reprezentat. Fiecare semn este prezentat copiilor și pe posterul de pe tablă.(Figura 14)

Figura 14. Semne reper la tema "Animale domestice"

Pentru a facilita percepția de către copii a semnelor reper realizăm convorbirea , de ce s-a prezentat anume așa semnul și nu altfel. De exemplu, de ce credeți că căsuța înseamnă că este un animal domestic? Copiii de regulă, foarte ușor răspund la această întrebare, pentru că știu că animalele domestice trăiesc pe lângă casa omului. Explicăm copiilor ce înseamnă biberonul cu lapte: oaia are puișori pe care îi hrănește cu lapte, la fel cum bebelușii omului beau lapte așa și mieluții beau lapte, astfel de animale se numesc mamifere, de la cuvântul „mami" sau „mamă", pentru că oaia are grijă de puii săi ca și mama de bebeluși. Semnul-reper, pe care este reprezentat patru tălpi, înseamnă că oaia are patru picioare (membre). Ca să ne convingem de aceasta am numărat împreună cu copiii membrele oii. Picătura de sânge, înseamnă că oaia are sânge cald, pentru că sunt animale și cu sânge rece, cum ar fi broasca, peștele, șopârla. Firele de iarbă de pe schema-reper înseamnă că oaia se hrănește cu iarbă. De asemenea, copiii au aflat că oile trăiesc la stână. După ce am discutat fiecare semn-reper de pe poster. Copiii privesc fișele primite și încearcă să descrie oaia după fișă. Pentru consolidarea informației, oferim copiilor încă o fișă cu aceleași semne reper, pe care era reprezentat calul. Copiii povestesc în baza semnelor reper despre un alt animal domestic-calul. Pe fișa, unde este reprezentat calul este un semn-reper nou „o copită", care se explică copiilor. (Figura 15, 16).

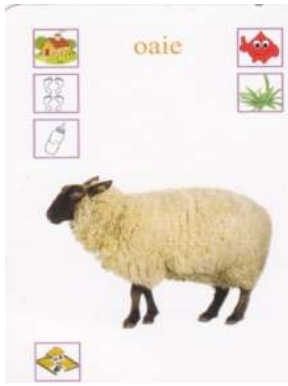

Figura 15. Schemă-reper „Oaia"

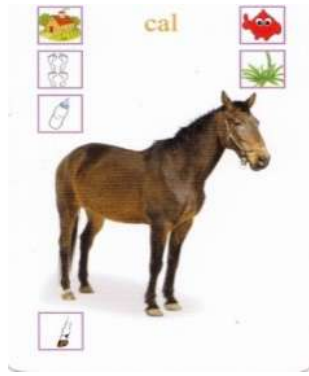

Figura 16. Schemă-reper „Calul"

După amează, putem oferi copiilor mai multe fișe cu semne reper, pe care sunt reprezentate animale domestice: porcul, măgarul ș. a. (Figura 16). Copiii privesc aceste fișe și le descifrează. Semnele reper neclare se discută împreună. De exemplu, pe fișa porcului este reprezentat un semn nou, farfurie cu tacâmuri. ceea ce înseamnă că porcul mănâncă de toate, ca și omul și este omnivor. (Figura 17).

Figura 16. Schema reper „Porcul” ***Figura 17. Semn-reper „Animal omnivor”***

Subiectul activității: Păsările domestice

Obiective operaționale:

La finele acestei activități copilul va fi capabil:

1. Să identifice păsări domestice
2. Să descrie păsările domestice după semne reper

Etapa activității: Realizarea sensului

Forma de organizare a activității copiilor: frontal

Metode afiliate: „CCC”, convorbirea, explicația

Metodologia desfășurării:

Deoarece cu păsările domestice copiii au fost familiarizați în grupele precedente, se recomandă reactualizarea cunoștințele copiilor, aplicând metoda interactivă „CCC”. Se desenează pe tablă tabelul CCC și se completează primele două rubrici prin metoda semnelor reper. Copiii au spus că păsările domestice ca și toate animalele domestice, locuiesc lângă casa omului, de aceea se desenează o căsuță. Păsările au pene și aripi (s-a desenat schematic o pană și simbolul aripilor), păsările au cioc; mănâncă grăunțe; scot puii din ouă. (Figura 18). Rubrica a doua se discutată oral. Copiii vor să afle ce fel de sânge au păsările domestice, dacă pleacă în țările calde, cum iese puii ș.a.

Figura 18. Semne-reper „Păsările domestice”

Metoda semnelor-reper poate fi folosită și pentru evaluarea copiilor (Figura 19).

În figura de mai jos, copiii trebuie să identifice animalul, în baza semnelor reper

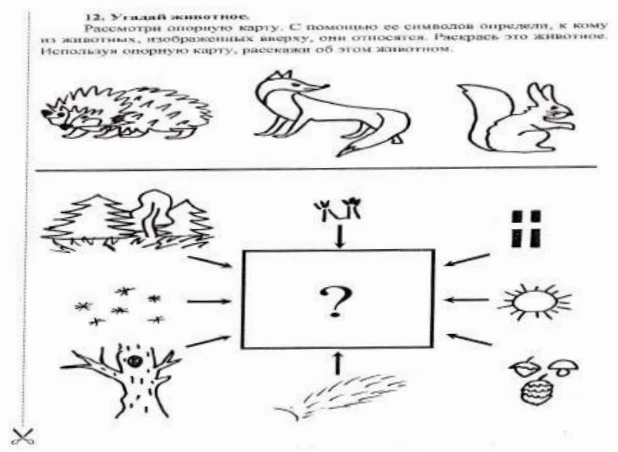

Figura 19. Fișă de evaluare cu semne-reper

SARCINI PENTRU REFLECȚIE:

1. Prezentați exemple de semne-reper din viața cotidiană
2. Prezentați exemple de semne-reper din cadrul activităților realizate cu preșcolarii
3. Enumerați rolul metodei semnelor-reper
4. Prezentați printr-un semn-reper personalitatea Dumneavoastră

TEMA 12. APLICAREA SEMNELOR REPER ÎN EDUCAȚIA PENTRU MEDIU A COPIILOR DE VÂRSTĂ TIMURIE. LABORATOR.

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să elaboreze fișe cu semne -reper, respectând metodologia descrisă

O2. Să simuleze aplicarea metodei semnelor-reper în scopul eficientizării educației pentru mediu a preșcolarilor

SARCINI PENTRU ÎNVĂȚARE:

1. Analizați Fișa cu semne reper, prezentată mai jos. Propuneți utilizarea acestea, respectând algoritmul:

- Tema zilei
- Domenii/dimensiuni integrate
- Unități de competență
- Obiective operaționale
- Forma de organizare a copiilor
- Metodologia aplicării

2. Selectați o temă a zilei în baza proiectării de lungă durată. Elaborați fișe cu semne-reper. Aplicați-o la grupa de copii. Prezentați un video cu această activitate. Realizați Analiza SWOT.

TEMA 13. METODOLOGIA ELABORĂRII PROIECTELOR ECOLOGICE ÎN INSTITUȚIILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE. CURS

PLANUL LECȚIEI:

1. Repere teoretice cu referință la metoda proiectelor
2. Etapele de realizarea a unui proiect ecologic
3. Aplicarea proiectelor ecologice în grădinițele de copii

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să descrie metoda proiectelor în baza informației

O2. Să identifice tipuri de proiecte, utilizând organizatori grafici

O3. Să aplice corect metodologia elaborării proiectelor, manifestând responsabilitate și creativitate

O4. Să elaboreze un proiect ecologic pentru preșcolari, manifestând interes

BIBLIOGRAFIE:

1. Curriculum pentru educația timpurie, MEC, 2018
2. Cerghit, I Metode de învățământ, Iași, editura Polirom, 2006, 315p.
3. Dumitru, Gh. Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă, Timișoara, Editura de Vest, 2000, 215 p.
4. Назарова Е.В.«Метод проектов в процессе формирования основ экологического сознания учащихся» / Начальная школа № 5б 2009. Москва

DISCURS DIDACTIC:

1. Repere teoretice cu referință la metoda proiectelor

Metoda proiectelor a fost inițiată de J. Dewey, apoi susținută și popularizată de W. Kilpatrick. „Metoda proiectelor" a fost încă de la început fundamentată pe principiul

potrivit căruia „viața este o acțiune, și nu o muncă la comandă și că școala, făcând parte din viață, trebuie să-i adopte caracteristicile".

După Kilpatrick, proiectul constituie „o activitate prealabil vizată a cărei intenție dominantă are o finalitate reală, care orientează activitățile și le asigură o motivație. În pedagogia modernă, proiectul este înțeles, ca o temă de acțiune-cercetare, orientată spre atingerea unui scop bine determinat, urmează a fi realizată, pe cât posibil, prin îmbinarea cunoștințelor teoretice cu acțiunea practică. Metoda proiectelor a fost inspirată din principiul învățării prin acțiunea practică, cu finalitate reală. Această metodă este opusă instruirii verbale și livrești. Metoda proiectelor este aplicată pe scară largă în SUA și alte țări, începând mai ales din deceniul al doilea al secolului XX.

Adevăratul proiect pune subiectul într-o situație autentică de cercetare și de acțiune, în care acesta se vede confruntat cu o problemă reală, cu rezolvarea unei sarcini concrete care are o finalitate reală.

Proiectul, după Dumitru, Gh., se distinge și ca o metodă globală cu caracter de interdisciplinaritate, susceptibilă să stimuleze și să dezvolte pe multiple planuri personalitatea în curs de formare a celor pe care îi instruim.

Ca și orice altă metodă, metoda proiectelor are atât avantaje, cât și dezavantaje.

Avantaje	**Dezavantaje**
• Activizează copiii, provoacă curiozitatea • Copiii interacționează • Implică activ părinții și alte persoane • Se bazează pe interesul copiilor • Copiii capătă deprinderi practice • Contact direct cu realitatea • Copiii văd rezultatul final într-o perioadă determinată de timp printr-un anumit produs	• Centrarea pe proces, manifestând tendința de a separa conținutul de latura procesuală. • Acordarea atenției insuficiente unor atitudini fundamentale, de deschidere a minții și de modelare a gândirii în lumina noilor evidențe științifice, ceea ce s-a resimțit în scăderea capacității de calcul matematic și de exprimare a copiilor, în pregătirea teoretică de ansamblu a acestora.

Există mai multe tipuri de proiecte:

- *Proiecte de investigație-acțiune* – culegeri de folclor, studii privind istoricul localității
- *Proiecte de acțiune ecologică* – de protecție a mediului natural, a bogățiilor naturale, de luptă împotriva poluării, de înfrumusețare a grupei, zonei grădiniței, etc.
- *Proiecte de activitate manuală* – ca realizare a unor activități practice de grădinărit, creșteri de animale.
- *Proiecte de tip constructiv* – ca activitate productivă, de confecționare a unor materiale didactice, de construcție a unor modele, machete, aparate, dispozitive tehnice, care vin să completeze înzestrarea grupei, colectarea de materiale locale în vederea organizării unui muzeu al grupei, grădiniței.

2. Etapele de realizarea a unui proiect ecologic

Pentru organizarea și desfășurarea cu succes a unui proiect cu tematică ecologică este necesar de a urma următoarele etape:

Etapa I

1. Alegerea subiectului (TEMA) proiectului
2. Profilarea direcțiilor de dezvoltare a proiectului
3. Crearea centrelor tematice; echipelor
4. Discuții cu persoanele implicate în realizarea proiectului

Etapa II

1. Activitatea de documentare și investigare
2. Integrarea activităților din cadrul proiectului

Etapa III

1. Adăugarea de detalii și atribuirea de funcționalități
2. Evaluarea

Etapa IV

Evaluarea proiectului

În continuare vor descrie în detalii ce presupune fiecare etapă:

Etapa I

1. Alegerea subiectului

În alegerea subiectului se va ține cont de:

1. Interesul majorității copiilor față de subiect
2. Să se bazeze pe experiența anterioară a copiilor
3. Să permită o abordare integrată
4. Să fie vast
5. Să fie accesibil
6. Să ofere abordări metodologice variate
7. Să presupună implicarea părinților și a comunității

2. Prolifarea direcțiilor de dezvoltare a proiectului- presupune procedura de proiectare a activității pe care urmează să o desfășoare educatorul cu copiii pentru realizarea proiectului. Inițial se discută cu copiii: *Ce știu? Ce ar dori să afle?*

Exemplu: Tema proiectului „Mediile de viață ale organismelor", subtema „Plantele acvatice" . Inventarul de probleme ar avea următoarea formă:

Ce știu copiii ?	Ce ar dori să afle?
• Ce este o plantă • Părțile plantei • Plantele locuiesc în diverse locuri: pădure, lac, câmpie • Denumiri de plante	• Mai multe denumiri de plante acvatice • Adaptările plantelor acvatice • Plantele acvatice introduse în Cartea Roșie • Ocrotirea plantelor acvatice • Rezervații acvatice

3. Discuții cu persoanele implicate va consta în crearea imaginii despre grupa de copii sau instituția preșcolară și anume:

- Prezentarea portofoliilor grupei
- Întâlniri colective cu părinții
- Realizarea de postere sau afișe publicate împreună cu copiii
- Organizarea excursiilor, serbărilor pentru acei pe care dorim să îi avem ca parteneri în proiect
- Confecționarea unor lucrări în colaborare cu părinții
- Scrisori de inițiativă pentru părinți, prin care ei sunt informați despre tematica proiectului, prin care se solicită colaborarea
- Scrisori de inițiativă pentru alte persoane: medici, preoți, etc.

Etapa II Activitatea de documentare și investigare

Activitatea de documentare și investigare constă din câțiva pași concreți:
Pasul I – *Reflecție* –căpătarea unor noi cunoștințe teoretice, documentarea cu problema
Pasul II – *Acțiune*- descoperirea noului. Confecționarea produsului
Pasul III – *Sinteză* – activități comune, se generalizează cunoștințele și deprinderile căpătate pe parcursul proiectului

Etapa III Adăugarea detaliilor și atribuirea funcționalității

Adăugarea detaliilor și atribuirea funcționalității include pregătirea materialelor proiectului printr-o formă concretă, oferindu-i un rol, o semnificație (de exemplu, confecționarea unor jucării pentru copiii din grădiniță sau de la casele de copii)

Etapa a IV-a Evaluarea

Evaluarea proiectului se poate de realizat prin: organizare de expoziții cu lucrări executate de către copii pe parcurs; organizarea de spectacole; completarea unor albume cu fotografii, realizate pe perioada desfășurării proiectului; organizarea de concursuri cu participarea părinților.

3. Aplicarea proiectelor ecologice în grădinițele de copii

Proiectele ecologice în grădinița de copii pot fi desfășurate în diverse etape ale zilei, atât în cadrul activităților formale, cât și a celor nonformale.

În continuare propunem un exemplu de proiect ecologic cu tema „Meteorologii de pe terenul grădiniței", aplicat în grupa pregătitoare:

Motivația temei:

În timpul plimbării copiii s-au oprit lângă un pin, observând că solzii conurilor sunt închise. Un copil a întrebat, ce s-a întâmplat cu conurile, că ieri nu erau așa. Educatorul le-a atras atenția copiilor asupra stării vremii de azi (vremea era posomorâtă), iar ieri vremea era frumoasă. Din interesul copiilor s-a propus și tema proiectului.

Apoi, în sala de grupă s-a realizat inventarul de probleme:

Ce știu copiii?	**Ce vreau să aflu?**
După plante se poate prezice vremea	Ce plante mai pot prezice vremea
Dacă frunza plantei Cala „plânge" – va ploua	Ce animale mai pot prezice vremea
Dacă păsările zboară de asupra solului, mai jos – va ploua	Oare este adevărată prezicerea plantelor și animalelor?

În cadrul discuției cu persoanele implicate, s-a discutat cu ecologii, care pot să ne ofere informații adăugătoare despre plantele-barometru, cu lucrătorii de la stațiile meteo, de la care copiii au aflat cine sunt și cu ce se ocupă meteorologii, cu părinții.

Pentru a inița părinții în tema proiectului, educatorul elaborează o scrisoare către părinți:

Exemplu de scrisoare către părinți:

Stimați părinți!!!

Timp de 2 săptămâni, copiii noștri vor desfășura un proiect ecologic „Meteorologii de pe terenul grădiniței". Vă rugăm să Vă implicați activ și să susțineți copiii în realizarea acestui proiect.

Cu ce ne puteți ajuta:

1. *Colectarea informației despre plantele, animalele care prezic vremea*
2. *Colectarea imaginilor acestor plante și animale*
3. *Elaborarea unor povești despre aceste organisme-barometre*
4. *În organizarea unei excursii la stația meteo*

Activitatea de documentare și investigare a avut loc în timpul plimbărilor. În primele zile povestea doar educatorul, în zilele următoare au început să participe și copiii.

Exemple de informații prezentate de educator:

Măcrișul iepurelui este o plantă, care prezice timpul (Figura 20). Această plantă are frunzele și floarea închise înainte de ploaie. Prevestește ploaia cu o zi sau dacă dimineața este închis, peste zi va ploua. Frunzele și florile măcrișului se închid la ora 18.00.

Figura 20. Măcrișul – iepurelui

Trifoiul, o altă plantă care prezice vremea își strânge frunzele și închide florile înainte de ploaie (Figura 21).

Figura 21. Trifoiul

Volbura pe timp însorit are floarea larg deschisă, iar înainte de ploaie, floarea se închide și se zbârcește (Figura 22).

Figura 22. Volbura

Din informațiile aduse de copii aflăm că coniferele pe timp frumos au ramurile ridicate, iar pe timp posomorât și ploios își coboară ramurile, florile de salcâm mai puternic înainte de ploaie, castanul "plânge" cu 1-2 zile înainte de ploaie.

După ce copiii au recepționat informația despre plantele ce prezic vremea, putem solicita copiilor să deseneze plantele, care le-au impresionat mai mult.

Pentru a antrena părinții în realizarea proiectelor ecologice, le propunem să inventeze împreună cu copiii povești ecologice despre plantele ce prezic vremea.

Exemplu de poveste ecologică:

O zi de vară

Autori: familia Ursoi

Într-o zi de vară un mic fluturaș a ieșit din coconul său, și-a desfăcut aripile și a exclamat: Ce frumos este în jur!!!!

Pe cerul albastru licărește soarele. Câmpia verde este acoperită cu flori multicolore. Fluturașul a văzut o păpădie care se asemăna cu un soare. Fluturele s-a așezat pe floarea de păpădie, l-a salutat veselă, apoi a zburat mai departe.

A doua zi, fluturele a revenit la păpădie, dar a găsit-o cu greu. Păpădia era tristă, floarea era strânsă. Apropiindu-se de păpădie, fluturele a auzit că păpădia îi șoptea: „Ascunde-te, că degrabă va ploua. Nu e adevărat, a zis fluturele, cerul e senin, soarele strălucește frumos."

Dar, într-adevăr, peste puțin timp, pe cer a apărut un nouraș, apoi altul, s-a întețit vântul și a început ploaia. Fluturașul s-a ascuns sub o frunză de brusture, iar după ploaie a zburat la păpădie să o mulțumească.

Adăugarea detaliilor și atribuirea funcționalității proiectului s-a realizat cu ajutorul desenelor copiilor, imaginilor aduse de copii. În calitate de produs al proiectului se elaborează „Dicționarul meteorologiei populare". În continuare copiii vor verifica starea timpului în baza dicționarului elaborat.

De asemenea, copiii pot completa fișa de observare, cu referință la starea vremii și la precizia prezicerii vremii de către plante și animale.

Data	**Observări asupra plantelor**					**Observări asupra animalelor**		**Starea vremii presupusă**
	Desenul și denumirea	**Frunzele**	**Florile**	**Mirosul**	**„Plânsul"**	**Păsări**	**Insecte**	

SARCINI PENTRU REFLECȚIE:

1. Ce beneficii are metoda proiectelor, utilizată în activitățile cu preșcolarii?
2. Ce proiecte ecologice ați realizat împreună cu copiii? Cărui tip de proiect aparține?
3. Ce dezavantaje are metoda proiectelor pentru copii, dar și pentru cadrele didactice?

TEMA 14. VALORIFICAREA PROIECTELOR ECOLOGICE ÎN INSTITUȚIILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE. SEMINAR.

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să definească metoda proiectului, în baza literaturii pedagogice

O2. Să clasifice diverse proiecte ecologice, în baza organizatorului grafic

O3. Să elaboreze un proiect ecologic pentru preșcolari, respectând etapele acestora.

SARCINI PENTRU ÎNVĂȚARE:

1. Studiați literatura de specialitate și definiți metoda proiectului. Completați tabelul. (cel puțin 3)

Definiția	**Autorul**	**Sursa**

2. Clasificați proiectele ecologice

Descrierea proiectului	*Tipul proiectului*
•	•
•	•

3. Elaborați un proiect ecologic pentru a fi aplicat la grupa de preșcolari. Urmăriți algoritmul:

– Instituția de învățământ:

– Grupa de vârstă:

– Tema proiectului:

– Obiectivele proiectului:

– Resurse: Nr. de copii; Timp; Mijloace didactice:

– Conținutul proiectului (Vezi etapele si subetapele în tema cursului)

TEMA 15. ANALIZA AMENAJĂRII TERENUL GRĂDINIȚEI DE COPII ȘI UNGHERAȘUL NATURII ÎN VEDEREA REALIZĂRII EDUCAȚIEI PENTRU MEDIU A COPIILOR DE VÂRSTĂ TIMPURIE. LABORATOR.

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să analizeze terenul grădiniței și Ungherașul Naturii, corelându-l cu grupa de vârstă și cerințele sanitar-igienice și metodologice, venind cu sugestii de îmbunătățire

O2. Să propună activități pentru dezvoltarea holistică a preșcolarilor utilizând Terenul grădiniței și Ungherașul Naturii

SARCINI PENTRU ÎNVĂȚARE:

1. Studiați informația de mai jos cu referință la Terenul grădiniței și la Ungherașul naturii. Utilizați metoda SEINELG, pentru a evidenția

√ cunoștințe confirmate de text	– cunoștințe infirmate de text	+ cunoștințe noi, neîntâlnite până acum	? cunoștințe incerte, confuze, care merită să fie cercetate

Terenul se alege în funcție de anumite criterii, două fiind mai importante:

Solul: să fie uscat, ferit de inundații si infiltrații. Apa subterană superficială să se găsească la cel puțin 0,5–1 m sub nivelul inferior al fundației clădirii.

Dimensiunile terenului: să permită desfășurarea în aer liber a activităților copiilor, asigurându-se minimum 20 mp pentru un copil antepreșcolar sau preșcolar, în funcție de factorii geografici, de mediu (urban sau rural) si de specificul unității (cu sau fără internat sau cantină).

Natura solului si subsolului

Se vor evita terenurile formate din pământ cu umplutura, nisip, argila nisipoasa moale, siliciu, huma, turba, calcar, lut, cele recent asanate, gropi de gunoi, mlaștini, etc. Sunt indicate: solurile poroase cu posibilități de autopurificare, de filtrare a apei, cu suficienta soliditate, cu posibilități de creștere a vegetației si reflectare a razelor solare. Solurile care îndeplinesc aceste condiții sunt cele formate din pietriș fin si nisip si solurile argilo-nisipoase tari .

Umiditatea solului

Solul trebuie sa fie uscat. Nivelul apei subterane trebuie sa fie la 0,5–1 m. sub partea inferioara a fundației. Terenul va fi departe de râuri si mlaștini .

Relieful terenului

Terenul trebuie sa fie ușor înclinat, pentru a favoriza scurgerea apelor meteorice, sa nu aibă denivelări.

Dimensiuni si configurații

Terenul trebuie sa aibă forma regulata (dreptunghi, pătrat). Suprafața terenului variază în funcție de factorii geografici, de mediu (urban, rural) și în general este cuprinsă între 10-50 metri pătrați pentru un copil.

Posibilități de transport, vecinătăți

Terenul va fi situat cât mai aproape de zonele de locuință. Distanța până la domiciliul copilului variază în funcție de tipul de instituție. Terenul trebuie sa fie izolat de străzi zgomotoase, la o distanta de minimum 500 m de calea ferata, de magistralele cu trafic mare, de fabrici si uzine, de piețe de desfacere, rampe de gunoi, etc.

Amenajarea terenului

La împărțirea si amenajarea terenului se va tine seama de nevoia de teren pentru construcția instituției, zona de protecție, spații verzi, spații destinate copiilor, spații pentru necesitățile de aprovizionare pentru bucătărie, etc.

Ungherașul naturii

Ungherașul naturii – loc de trai a plantelor, animalelor; încăpere unde se pot păstra diverse ustensile de laborator, materiale grafice și locul unde copiii efectuează observări, investigații asupra plantelor, animalelor, asupra naturii.

Rolul Ungherașului naturii:

1. Oferă posibilități de a efectua observări asupra obiectelor lumii vii
2. Dezvoltarea cunoștințelor concrete despre natură
3. Dezvoltarea spiritului de observație
4. Formarea deprinderilor de muncă
5. Dezvoltarea atitudinii grijulii față de natură
6. Formarea responsabilității față de lucrul care i-a fost încredințat. Cea mai eficientă perioada de realizare a activităților în Ungherașul naturii este toamna târziu și iarna, atunci când afară, în mediul natural nu putem executa frecvent observări asupra mediului.

Componența Ungherașui naturii:

1. Organisme vii (Plante, animale)
2. Materiale din natura nevie (colecții de sol, roci, fructe uscate, semințe uscate, plante ierbarizate, animale împăiate)
3. Materiale grafice (Calendarul naturii, imagini, fișe pentru observări)
4. Ustensile (colivii, acvariului, stropitori....)

Dintre organismele vii, care se află permanent în ungherașul naturii sunt plantele de cameră.

Cerințele principale conform cărora se aleg ele și se recomandă drept locatari permanenți ai ungherașului naturii sunt următoarele: creșterea viguroasă, înmulțirea prin

butași, să nu fie pretențioase față de condițiile mediului ambiant, să înflorească abundent, să aibă colorație vie, florile sau plantele să aibă un miros plăcut, și un grad înalt de decorativitate, să nu aibă spini sau ghimpi, să nu fie otrăvitoare, să aibă caractere tipice pentru grupul sistematic sau ecologic din care face parte, să nu fie pretențioase față de nutriție și față de îngrijire (îngrijirea să fie accesibilă copiilor) etc.

Plantele admisibile în Ungherașul naturii sunt: Begonia, Fuxia, Clorofitum, Dracena, Ficus, Copacul de ceară (Hoya), Mușcată (Pelargonie), Ederă, Coleus, Aspidistra, Ciperus, Trandafirul chinezesc, Monstera.

Plantele neadmisibile în Ungherașul Naturii:

Cactusul – plantă de deșert, nu se recomandă să fie în grupă, pentru ca are ghimpi care pot provoca traume copiilor.

Cyclamen este o plantă decorativă, care arată precum o tufă, are frunzele răsucite, de culoare verde-albicios, florile sunt atrăgătoare și pot fi albe, roșii, violete, iar pedunculii florali care le susțin sunt mai înalți decât planta. Părțile otrăvitoare ale acestei plante sunt bulbii și rizomii.

Dieffenbachia este o **planta** ornamentală, cu frunze mari, alungite, împânzite de multe pete albe sau galbene. Având niște frunze atât de interesante, n-a fost deloc dificil să ajungă una dintre cele mai dorite și căutate plante de apartament. Însă, toate părțile plantei sunt otrăvitoare, iar dacă este cumva înghițită vreo bucată, acest fapt duce la inflamarea gurii și a gâtului. Nici seva nu este mai prietenoasă, aceasta trebuie ținută departe de ochi, căci poate provoca dureri puternice și umflături în această zonă a feței.

Clivia

Clivia este o plantă originară din sudul Africii, unde crește pe terenuri mlăștinoase. Frumusețea și misterul florilor sale au adus-o în Europa în 1854. La noi în țară este puțin răspândită, fiind mai mult o plantă decorativă în ghivece de apartamente. Are rădăcini groase, cărnoase și se distinge prin dispoziția frunzelor și frumusețea florilor. Clivia are frunze verzi închis, lucioase, subțiri și lungi, dispuse în formă de evantai circular, din mijlocul cărora, pe tije florale groase și înalte, se formează o inflorescență de forma unui mănunchi de flori mici colorate în roșu-oranj, având la unele specii, în centru, culoarea galben, asemănătoare cu florile de crin. Însă, frunzele cliviei elimină un suc toxic care provoacă arsuri ale pielii și a mucoasei cavității bucale.

Crotonul sau Tufișul minunat

Crotonul este o planta unică, fermecătoare prin coloritul frunzelor: verde închis străbătut de nervuri de culoare galben, roz, roșu, bordo. Origine: Malaiezia. Crește la 70–80 cm înălțime, având aspect arbustiv. Frunzele persistente lungi, late sau înguste, colorate într-un amestec de verde, roșu, portocaliu și galben sunt dispuse altern. Florile nu au valoare decorativă de aceea se elimină la apariție pentru a nu epuiza planta. Însă, frunzele acestei plante ca și cele ale cliviei elimină un suc toxic care provoacă arsuri ale pielii și a mucoasei cavității bucale.

Numărul de plante, animale, obiectivele și activitățile preconizate prin intermediul Ungherașului naturii sunt în dependență de grupa de vârstă. Astfel, în tabelul ce urmează specificăm această corelație:

Criterii	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare	Grupa pregătitoare
Descrierea și nr. de animale admisibile	Animalele trebuie să fie viu colorate, să posede o formă tipică, să nu fie pretențioase față de condițiile de existență. 1–2 pești mari de specii diferite, o pasăre în colivie (canarul), un iepure- de-casă, care de obicei se întreține pe terenul grădiniței de copii și este adus la necesitate	1–2 peștișori mari sau mijlocii) carasul de iaz, cometele) o păsărică de colivie, un cobai, un hârciog, o broscuță (temporar)	Diferite specii de peștișori (telescop, guppy, țiparul – care sunt barometrii vii), caras; animale terestre cu particularități adaptive pronunțate (broasca-țestoasă hârciogul, șopârla, veverița, cobaiul, 1–2 specii de păsări (canarul, papagalul ondulat), unele specii de insecte (buburuze, cărăbuși, fluturi.)	Peștișori variați de acvariu, broasca țestoasă, șopârlă, ariciul, cobaiul, hârciogul, 2–3 specii de păsări, diverse specii de insecte
Obiectivele realizabile prin intermediul Ungherașului Naturii	1. Să enumere animalele prezente 2. Să numească și să deosebească părțile corpului animalului (mărime, culoare, părțile lui componente) 3. Să posede responsabilitate și atitudine grijulie față de animalele din UN 4. Să posede cele mai simple deprinderi de muncă (hrănirea peștișorilor păsărilor)! Toate acțiunile se execută doar sub supravegherea și conducerea educatorului	1. Să descrie structura și comportamentul viețuitoarelor din UN 2. Să compare diverse animale 3. Să grupeze animalele în baza anumitor criterii 4. Să stabilească corelația dintre modul de deplasare și particularitățile structurii membrelor 5. Să stabilească deosebirea dintre animalele tinere și cele mature	1. Să posede cunoștințe despre particularitățile adaptării animalelor la condițiile de trai 2. Să descrie structura corpului și funcțiile unor organe, particularitățile deplasării, alimentării, odihnei 3. Să compare animalele după aspectul exterior și comportarea lor 4. Să generalizeze unele informații despre animale 5. Să identifice folosul animalelor și condițiile necesare pentru creșterea animalelor în captivitate	1. Să posede cunoștințe generale despre relațiile esențiale dintre organism și mediu 2. Să coreleze dependența dezvoltării organismelor cu condițiile mediului înconjurător 3. Să descrie structura externă și comportarea animalelor 4. Să sistematizeze și să generalizeze cunoștințele căpătate despre animale 5. Să determine trăsăturile animalelor care fac parte din diverse grupe sistematice

Criterii	Grupa mică	Grupa mijlocie	Grupa mare	Grupa pregătitoare
Activitatea copiilor	Observă animalele, hrănesc animalele, îngrijesc animalele.	Iau parte zilnic la îngrijirea animalelor din UN: spală hrănitoarele, toarnă apă, observări execută observări asupra animalelor	Îngrijesc zilnic de animale, pregătesc hrană, schimbă apa	Copiii participă de sine stătător la îngrijirea animalelor din ungherașul naturii, iau parte activă la pregătirea acvariului și terariului.

Plantele

Criterii	Grupa mică	Grupă mijlocie	Grupa mare	Grupa pregătitoare
Numărul de plante admisibil	2–3 specii nepretențioase	4–5 specii nepretențioase	5–6 specii nepretențioase	Mai mult de 6-10 specii nepretențioase față de anumite condiții
Obiectivele urmărite	1. Cunoașterea denumirii plantei 2. Observarea particularităților specifice ale plantelor: forma, culoarea, mărimea, mirosul	1. Să identifice planta după culoare, formă 2. Să recunoască părțile componente ale plantei: rădăcină, tulpină, etc. 3. Să familiarizeze cu condițiile de creștere și înmulțirea plantelor prin butași.	1. Cunoașterea denumirii plantelor 2. Recunoașterea plantelor după varietatea de frunze, tulpini, flori 3. Descrierea amănunțită a plantei: culoare, structură, așezarea frunzelor pe tulpină 4. Cunoașterea funcțiilor organelor plantei 5. Cunoașterea modului corect de îngrijire a plantelor 6. Cunoașterea faptului că dezvoltarea plantelor depinde de condițiile de dezvoltare și creștere.	1. Formarea cunoștințelor despre relațiile organism-mediu 2. Cunoașterea a 10 denumiri de plante de cameră 3. Descrierea amănunțită a părților plantei 4. Originea unor plante 5. Observarea acțiunii luminii, umidității asupra dezvoltării plantelor
Activitățile practice în ungherașul naturii	Îngrijirea plantelor cu ajutorul educatorului: udatul, ștergerea prafului	Îngrijirea plantelor independent	Îngrijirea sistematică de sine stătătoare a plantelor: udatul, afânatul solului, ștersul prafului, stropitul	Copiii determină de sine stătător necesitatea udatului, afânării solului și execută acest lucru.

Dintre materialele grafice putem menționa Calendarul Naturii, care se diferențiază la diferite grupe de vârstă.

Calendarul Naturii poate fi utilizat chiar din grupa mică, copiii identificând doar anotimpul. În grupa mijlocie copiii identifică anotimpul, dar se complică cu indicarea stării meteo (ploaie, cer senin, etc.) În grupa mare copiii continuă să indice anotimpul, dar se complică cu indicarea lunii, prelungind să se indice starea meteo. În grupa pregătitoare Calendarul Naturii este sub formă de tabel, în care copiii lucrează în fiecare zi, indicând data, cerul, precipitațiile, temperatura, prezența sau lipsa vântului. Copiii utilizează semne convenționale, de ex. Cerul se notează prin cerculeț necolorat-cer senin; cerc colorat pe jumătate- cer parțial noros; cerc colorat- cer noros. Temperatura poate fi notată la început cu „+" – cald; iar „–" – frig sau cerculeț albastru-frig; iar cerculeț roșu- cald. Mai târziu, copiii din grupa pregătitoare vor putea indica temperatura cu cifre. Ploaia se notează prin picături; ninsoare – fulgi, etc. Vântul poate fi notat prin stegulețe: steguleț vertical – lipsa vântului; steguleț oblic – vânt slab; steguleț orizontal – vânt puternic ș.a În grupa pregătitoare este important de a oferi posibilitatea copiilor să completeze cu mina proprie Calendarul Naturii (să scrie, deseneze, coloreze – pentru a dezvolta motricitatea fină și a le forma premise pentru scris)

2. Descrieți două activități de utilizarea a Ungheraşului naturii pentru dezvoltarea holistică a preşcolarilor. Urmați algoritmul:

- Denumirea activității
- Domenii/dimensiuni de activitate integrate
- Domenii dezvoltate
- Forma de organizare a activității copiilor
- Vârsta copiilor
- Descrierea activității

3. Rezolvați studiul de caz prezentat mai jos.

În instituția de educație timpurie în care activați, cadrele didactice nu utilizează la maxim Terenul grădiniței de copii și Ungheraşul naturii, deoarece sunt anumite probleme în amenajarea acestora.

1. Definiți problemele constatate, prin analiza Terenului grădiniței și a Ungheraşului naturii
2. Prezentați posibilele documente de politici educaționale, în contextul soluționării problemei constatate în studiul de caz propus (cod, lege, ghid, metodologie, instrucțiuni, repere metodologice etc.).
3. Explicați modul de aplicare a prevederilor actelor reglatorii în contextul soluționării problemelor constatate.
4. Identificați posibilele riscuri în caz că această problemă nu este soluționată.
5. Prezentați intervenții personale pentru soluționarea problemei.
6. Propuneți 2/3 activități de utilizare a Terenului grădiniței și a Ungheraşului naturii în educația pentru mediu a preşcolarilor
7. Propuneți recomandări pentru evitarea apariției unor astfel de probleme.

TEMA 16. METODOLOGIA ORGANIZĂRII UNUI TERARIU. LABORATOR.

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să enumere animalele posibile de întreținut în terariu

O2. Să numească particularitățile biologie ale locatarilor din terariu

O3. Să descrie cerințele generale de organizare a unui terariu

O4. Să elaboreze o secvență de proiect cu includerea terariului în activitățile integrate cu preșcolarii

SARCINI PENTRU ÎNVĂȚARE:

1. Studiați informația, referitoare la amenajarea unui terariu. Aplicați Metoda SINELG

Definiția și locatarii terariului

Terrarium (terariu) – spațiu special amenajat pentru creșterea și observarea amfibiilor și reptilelor.

Amfibienii – împreună cu reptilele, păsările, mamiferele- toate sunt vertebrate primar terestre, tetrapode, însă rămânând dependente de mediu acvatic prin modul de respirație și prin reproducere. Corpul este acoperit cu piele subțire, bogat vascularizată umedă și prevăzută cu o mulțime de glande tegumentare, fapt ce asigură respirația. Pielea e izolată de mușchi prin spații pline cu lichid ce lipsesc la celelalte vertebrate cu funcții de amortizare contra factorilor externi. Mediul de viață terestru a dus la complicarea sistemului nervos central – o dezvoltare vădită capătă creierul anterior – divizat în 2 emisfere; din organele de simț mai dezvoltat este auzul, iar ochii au 3 pleoape. Respirația e dublă – prin piele și plămâni; circulația sangvină -închisă, dublă și incompletă. Inima are 3 camere – 2 atrii și 1 ventricul. Sunt animale poichiloterme și în perioada rece hibernează.

Reproducerea numai sexuată, în mediu acvatic, fecundarea- externă, iar dezvoltarea prin stadiul larvar.

Reprezentanți: amfibieni fără coadă – broasca de lac, broasca rîioasă, amfibieni cu corpul alungit – tritonii, salamandrele.

Cel mai mare amfibian este salamandra gigantă din Japonia și China, care are lungimea de 1,8 m și masa de 65 kg

Broasca Holiaf din Africa are lungimea de 40 cm și greutatea de peste 3 kg.

Broasca – usturătoare din America –de Sud e cea mai mică, are 15 mm lungime. Cel mai mare amfibian din Moldova – broasca-mare-de-lac are 17 cm și 400 g

Reptilele sunt vertebrate poichiloterme terestre. Corpul alungit, diferențiat în cap; trunchi; 4 membre, coadă. La unele din ele, membrele se reduc sau chiar dispar (șerpii).

Tegumentul este uscat, adică lipsit de glande, dar acoperit cu discuri (solzi) cornificați, scuturi sau plăci, fapt ce reține creșterea. De aceea, e prezentă năpârlirea. Respirația e numai prin plămâni. Toate reptilele, cu excepția broaștelor țestoase au dinți, intestinul e diferențiat în subțire, gros, deschizându-se în cloacă. Sistemul circulator e mai dezvoltat ca la amfibieni: inima continuă să fie tricamerală, dar în ventricul apare peretele despărțitor, care la crocodili e complet, formând inima tetracamerală. Sistemul nervos central și organele de simț continuă să evolueze, ținând cont de modul de viață mult mai activ.

Fecundarea este internă și majoritatea din ele fiind ovipare. Pentru prima dată la ele apar anexele embrionare (sacul amniotic cu lichid amniotic).

Reprezentanți: șopârlele, iguanele din insulele Galapagos, varanii – cele mai mari șopârle (până la 3 m lungime); șerpii, broaștele țestoase, crocodilii și aligatorii.

Reptilele au dominat pe Terra cu 150-200 mln. de ani în urmă- perioadă numită, *era reptilelor*, pentru ca apoi din cauze încă necunoscute multe din ele neadaptându-se la clima existentă să dispară. Cea mai mare broască țestoasă de apă – Broasca țestoasă pieloasă – lungimea carapacei e de 2 m, masa 600 kg. Cea mai mare broască țestoasă de uscat – Broasca țestoasă elefant, lungimea 110–120 cm, masa 100–400 kg

Cerințe generale pentru organizarea unui terariu

Independent de specia de animal care se găsește în terariu e nevoie de:

1. Sursă de lumină
2. Sistem de menținere a temperaturii
3. Ventilare
4. Prezența apei și menținerea umidității
5. Sursă de raze ultraviolete

Terariile sunt de diverse forme (Figura 23):

1. Orizontale
2. Cubice
3. Verticale

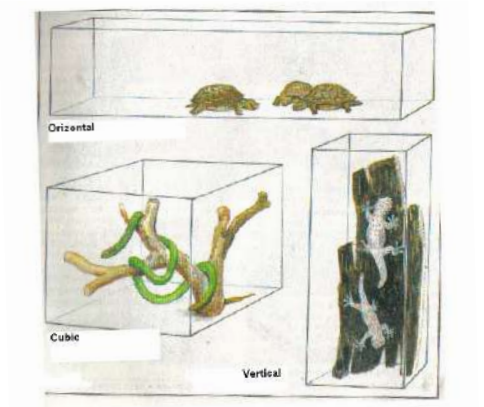

Figura 23. Tipologia terariului după formă

După localizare putem clasifica terariile în felul următor: Terariu- perete; Terariu de podea; Terariu – sept (Separeu) (Figura 24)

Figura 24. Tipologia terariilor după localizare

Materialele din care poate fi confecționat terariul pot fi: lemn, sticlă, sticlă organică. Aceste materialele trebuie vopsite cu ulei fierbinte, apoi cu vopsea incoloră. Podeaua și podul se pot prepara din faneră sau acoperită cu linoleum. Iluminarea poate fi reprezentată dintr- un bloc din 4–6 lămpi cu intensitatea 20–40 Wt. De regulă, iluminarea se instalează în afara terariului. Dacă lampa totuși se află în terariu, ea trebuie foarte bine izolată. E recomandabil instalarea unei oglinzi reflectoare ce va favoriza iluminarea mai mare. Menținerea temperaturii constante este necesară pentru activitatea amfibiilor și reptilelor. Sursa de încălzire se află doar într-o singură parte a terariului. Sursa de încălzire trebuie izolată. Sub sursa de încălzire se instalează pietre, alte materiale conductoare de căldură, pentru a favoriza încălzirea animalelor din partea de jos. E recomandabilă prezența a două termometre (unul – pe partea cu încălzitor, altul – în partea opusă). Bazinele cu apă din terariu se încălzesc cu cămine electrice, alte dispozitive instalate în partea de jos. E necesară izolarea calitativă a tuturor firelor electrice. Prezența bazinelor cu apă este obligatorie în terariile, în care se mențin amfibiile: apa se schimbă zilnic; apa trebuie să fie stătută; bazinul nu trebuie să fie adânc; în apă poate fi instalată o piatră, lemn pentru a facilita ieșirea animalelor din bazin. Raportul dintre apă-uscat trebuie să fie 1: 3 până la 3:1. Amplasarea bazinului poate fi executată în două moduri: I. Bazinul nu e separat de apă ; II -Bazinul este separat de apă printr-un perete.

Terariile pot fi înzestrate cu ascunzișuri, care pot fi:

1. Naturale – tulpini putrezite de copaci, peșteri mici din piatră, ascunzișuri din frunze, etc.
2. Artificiale – ascunzișuri special create de om

În calitate de decorațiuni ale terariului pot fi întrebuințate diverse materiale atât naturale, cât și artificiale: mase plastice, bambus, trestie, plasă de rotang, lemn, fenoplast. E important ca toate materialele decorative să fie ușor demontabile și să fie supuse ușor spălării și dezinfecției.

În terariu se admit plante, care pot îndeplini mai multe funcții:

1. Menținerea unui microclimat.
2. Sursă de apă pentru multe animale (cameleoni)
3. Funcție estetică
4. E inefectivă înverzirea în terariile în care se mențin reptile mari, șerpi pentru că ei vor distruge, mănâncă plantele.

Plantele se selectează în dependență de locul de trai al animalului. E inadmisibil înverzirea cu plante, ce conțin spini, plante toxice.

Valorificarea terariului în activitățile integrate cu preșcolarii

Terariul poate fi parte componentă a Centrului Științe și poate fi instalat în Unghe-rașul naturii, având rol de:

- Formarea și aprofundarea cunoștințelor despre natură
- Dezvoltarea spiritului de observare și a atenției
- Formarea unor deprinderi practice
- Dezvoltarea dragostei și atitudinii grijulii fată de natură
- Formarea responsabilității față de sarcinile încredințate

Terariul îl putem utiliza pentru realizarea unităților de competență din curriculum ale mai multor domenii iar materialele și componentele sale pot fi propuse pentru realizarea activităților din alte centre de interes, ceea ce de fapt nu se întâmplă în instituțiile de învățământ preșcolar. Această afirmație am elaborat-o din observările efectuate și din analiza produselor pedagogice- proiectele didactice ale activităților integrate.

În continuare propunem o secvență de proiect didactic cu utilizarea terariului la activitățile integrate cu preșcolarii.

Tema proiectului: „Din lumea celor ce nu cuvântă"

Tema zilei: Animale sălbatice

Domenii de activitate integrate:

Limbaj și comunicare; Științe și tehnologii

Centre formate: Centrul Științe; Centrul Alfabetizare; Centrul Construcții

Centrul Științe:

Sarcini:

1. Să descrie broasca țestoasă din terariu în baza observărilor executate (culoare; formă, mărime, structura corpului)
2. Să măsoare lungimea, lățimea corpului broaștei țestoase

Centrul Alfabetizare:

Sarcini:

Să selecteze din multitudinea de imagini doar animalele sălbatice și să le asambleze, formând o carte

Centrul Construcții:

Să construiască din diverse materiale un terariu pentru broaște țestoase.

2. Elaborați secvență de proiect didactic, în care ați descrie utilizarea terariului la activitățile integrate cu preșcolarii. Urmați algoritmul:

- Tema proiectului
- Tema zilei;
- Domenii de activitate/dimensiuni integrate;
- Unități de competență;
- Obiective operaționale;
- Centre formate;
- Sarcini pe centre.

TEMA 17. VALORIFICAREA USTENSILELOR SPECIFICE DE CUNOȘATERE A MEDIULUI CU COPIII DE VÂRSTĂ TIMPURIE. LABORATOR.

OBIECTIVELE LECȚIEI:

La finele acestei lecții, masterandul va fi capabil:

O1. Să enumere ustensilele specific de cunoaștere a mediului, în baza informației studiate
O2. Să descrie regulile de lucru cu ustensilele specifice de cunoaștere a mediului, demonstrând practic
O3. Să propună activități de cunoaștere a mediului, utilizând ustensile specifice de studiere a mediului

SARCINI PENTRU ÎNVĂȚARE:

1. Studiați informația despre ustensilele specifice de cunoaștere a mediului, utilizând metoda SINELG.

Din istoria ustensilelor specifice de studiere a mediului

Învățarea timpurie este fundamentală pentru învățarea pe parcursul întregii vieți și baza bunăstării durabile. De aceea învățarea timpurie trebuie să fie motorul bucuriei de a învăța. În acest context, educatorul trebuie să utilizeze strategii didactice diverse, variate. Mijloace didactice interesante pentru copii, care le stimulează curiozitatea sunt aparatele optice.

Cel mai simplu aparat de mărit pe care putem să-l utilizăm cu preșcolarii este lupa.

Lupa este cel mai simplu aparat optic întâlnit, care este alcătuit dintr-o lentilă convergenta cu distanța focala mică, comparativ cu raza de curbură și dimensiunile lentilei. La formarea imaginii prin lupă a obiectului vizionat, acesta trebuie poziționat între centrul optic și focarul obiect. Prima intenție de mărire a unui obiect a apărut acum aproape 2000 de ani in urma . Vechile documente grecești si romane descriu cum un vas de sticla umplut cu apa poate fi folosit pentru a mari obiecte.

Lupa este un sistem optic simplu, constând din una sau mai multe lentile cu distanța focală relativ mica (intre 10 si 100 mm). Lupele folosite curent au grosismentul cuprins intre 2,5 si 25.

Microscopul (grec. *mikrós: mic; skopein: a observa*) este un instrument optic care mărește imaginea unui obiect observat printr-un sistem de lentile. Cel mai răspândit tip de microscop este *microscopul cu lumină artificială*, descoperit prin anii 1600.

Microscoapele optice utilizează pentru a produce, prin refracția luminii, imagini mărite.

Primele microscoape au fost microscoapele realizate în anii 1590 de meșteșugarul olandez Zacharias Janssen, pentru a determina calitatea țesăturilor.

Naturalistul olandez Antonie van Leeuwenhoek (1632–1723) a fost prima persoană care a utilizat lupe pentru studierea bacteriilor , a celulelor drojdiei și a celulelor de sânge (Figura 25).

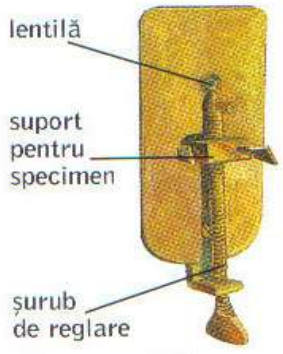

Figura 25. Microscopul lui A. Leeuwenhoek

Primul microscop electronic a fost construit în 1931 de către inginerii germani Ernst Ruska și Max Knoll. Acesta era bazat pe ideile și descoperirile fizicianului francez Louis de Broglie. Deși primitiv și nepotrivit utilizărilor practice, instrumentul era capabil să mărească obiectele de patru sute de ori. Tot primele microscoape electronice au fost construite și de către fizicianul și inginerul de origine rusă Vladimir Zworykin în perioada anilor 30. Microscoapele electronice pot mări de 200000 de ori. Acest lucru se datorează faptului că ele formează imaginile utilizând electroni în loc de lumină. Electronii sunt particule ce se pot comporta ca o undă cu o lungime extrem de scurtă. Cu cât se deplasează mai repede, cu atât mai scurtă este lungimea lor de undă și cu atât mai mare este mărirea

Telescoapele, un al tip de aparate optice produc imagini mărite ale obiectelor îndepărtate.

Primul telescop a fost construit în anul 1608 de meșteșugarul olandez Hans Lipperchey. Telescopul era compus din două lentile montate la capetele opuse a unui tub. În 1609 Galileo Galilei a devenit primul om care a utilizat un telescop optic pentru a studia cerul. În anul 1668 Isaac Newton a construit primul telescop cu reflexie. În loc de lentile, el a instalat oglinzi pentru a culege și a focaliza lumina.

De asemenea, în activitățile cu preșcolarii putem să utilizăm binoclu. *Binoclu* este echivalentul unei perechi mici de telescoape. Prismele reflectă lumina astfel încît elementele optice să încapă într-o carcasă compactă.

Structura și metodologia de lucru cu ustensilele specifice de studiere a mediului

În perioada actuală, mai multe instituții preșcolare de învățământ dispun de microscoape.

Până a descrie metodologia de lucru cu un microscop optic, vom încerca să descriem structura lui.

Mânerul este partea microscopului, care ne dă posibilitatea să transportăm microscopul dintr-un loc în altul. Suportul microscopului servește pentru plasarea microscopului într-un anumit loc și pentru susținerea părților lui. Ocularul este situat mai aproape

de ochiul cercetătorului și are în interior un sistem de lentile care ne dă posibilitate să mărim obiectul supus cercetării. Ocularul se află în interiorul tubului ocularului. Obiectivele, de asemenea au în interior un sistem de lentilă, care oferă posibilitatea de a mări obiectul supus cercetării. Pentru a determina de câte ori este mărit obiectul, vom înmulți cifrele inscripționate pe obiectiv și pe ocular. Măsuța port-obiect servește pentru a plasa obiectul supus cercetării. Clamele fixează obiectul lăsat pe măsuță. Diafragma oferă posibilitatea de a mări sau a micșora fluxul de lumină direcționat spre obiectul supus cercetării. Oglinda captează și orientează fluxul de lumină spre obiect. Microșuruburile și macroșuruburile oferă posibilitatea de a regla distanța obiectului supus cercetării de obiective (Figura 26).

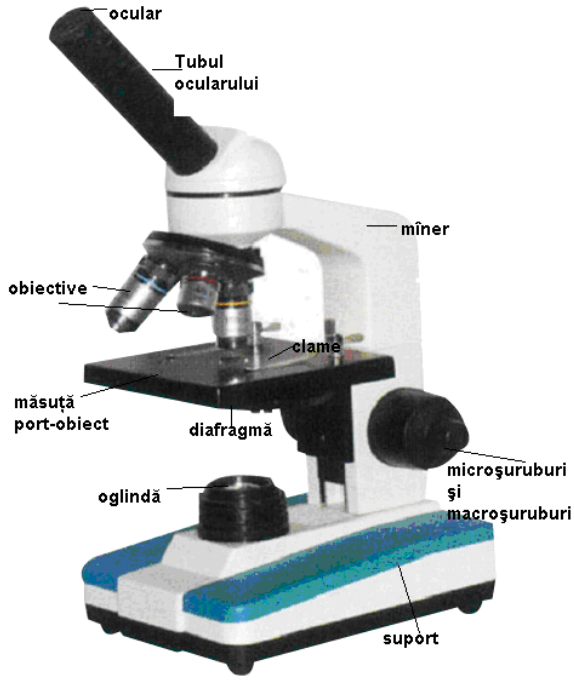

Figura 26. Structura microscopului

Regulile de lucru cu microscopul sunt:

I. Instalarea microscopului în stare de lucru.

1. Cu microscopul se lucrează numai șezând
2. Microscopul se aranjează pe masă în dreptul umărului stâng, la 2 cm de marginea mesei.
3. Se instalează obiectivul x8 în poziție perpendiculară față de măsuța microscopului. Poziția corectă a obiectivului este atunci, când se aude pocnitura.
4. Obiectivul x8 se aranjează la cca 1 cm de suprafața măsuței
5. Se deschide complet diafragma (unele microscoape nu au diafragmă)

6. Uitându-ne în ocular cu ochiul stâng, rotim oglinda până când în ocular nu vedem un cerc alb, luminos
7. Pe masă se instalează lama cu preparatul, plasat într-o picătură de apă. Preparatul se acoperă cu lamela, astfel ca să nu apară bule de aer
8. Se coboară obiectivul x8 la 5–7mm de măsuță
9. Uitându-ne în ocular, rotiți cremaliera spre sine până apare imaginea clară a obiectului cercetat.

II. Prepararea micropreparatului

Preparatul: epiderma frunzei de ceapă

1. Separați cu ajutorul acului o porțiune fină de pe frunza suculentă de ceapă.
2. Instalați coaja într-o picătură de apă pe lamă.
3. Acoperiți secțiunea cu lamela
4. Priviți la microscop

În microscop vor fi vizibile celulele frunzei de ceapă.

Aplicarea ustensilelor specifice de studiere a mediului în activitățile cu preșcolarii

Utilizarea diverselor ustensile specifice de studiere a mediului corespunde cu teoriile constructiviste, care acordă atenție egală eredității și educației în dezvoltarea copilului, punând accent pe dezvoltarea cognitivă. Copiii sunt abordați ca subiecte care își utilizează capacitățile fizice și intelectuale în continuă dezvoltare, pentru a interacționa activ cu mediul și a acționa asupra acestuia. În acest proces ei își dezvoltă capacități cognitive și modele comportamentale tot mai complexe, mediul poate frâna sau stimula ritmul dezvoltării, dar etapele parcurse în dezvoltare sunt generale, universale.

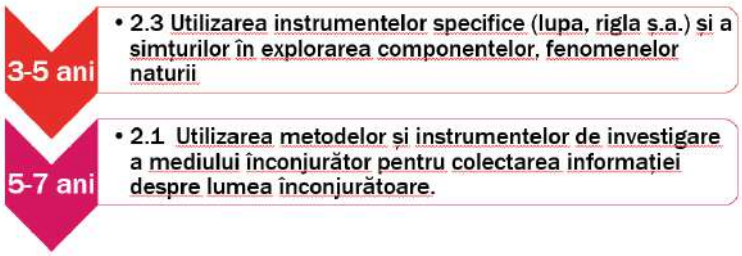
Ideile lui J. Piaget privind impactul învățării prin descoperire și explorare asupra dezvoltării copiilor mici constituie baza educației timpurii. Stadiile dezvoltării în procesul de învățare și formare a personalității copilului, după Piaget, sunt:

- stadiul inteligenței senzorial-motorii, cuprins între 0-2 ani;
- stadiul gândirii preoperaționale, cuprins între 2-6 ani;
- stadiul operațiilor concrete, cuprins între 6/7 – 10/11 ani;
- stadiul operațiilor formale, peste 11 ani.

Copiii își construiesc structuri mentale care iau naștere prin interiorizarea acțiunilor cu obiectele. Dezvoltarea și învățarea sunt constante, reciproce între procesul de asimilare și adaptare. Prin asimilare corelează obiectul cu schema deja existentă, prin adaptare își modifică schema conform obiectului. Cunoașterea noului activează procesul de asimilare și acomodare, iar înțelegerea se produce doar atunci când aceste procese se află în echilibru.

Din aceste considerente, în Curriculumul pentru educația timpurie găsim următoarea competență specifică:

Competența specifică 2. *Aplicarea metodelor și instrumentelor de explorare/investigare a mediului înconjurător, demonstrând interes și curiozitate în colectarea rezultatelor, cât și următoarele unități de competență:*

În cadrul curriculumului regăsim și următoarele activități de învățare recomandate cu utilizarea ustensilelor: activități practice de investigare a mediului înconjurător cu ajutorul instrumentelor: lupei, termometrului, microscopului, paharului gradat, pipetei ș.a

La fel, Standardele minime de dotare a instituțiilor de educație timpurie, indică dotarea grupelor cu un șir de ustensile:

Denumiri/categorie	**Nr. unități/seturi**	
c) Aparate, truse, echipamente	**1–3 ani**	**4–7 ani**
Lupe	1	2–3
Eprubete pe suport	–	1–2
Microscop	–	1
Busolă	–	1–2
Binoclu/monoclu	–	2
Lanternă	1	2–3
Lampă de spirt	–	1
Pâlnie	1–2	4–5
d) Aparate, truse, instrumente de măsurat	**1–3 ani**	**4–7 ani**
Riglă	1	5
Ruletă	1	2–3
Pahar gradat	1	1
Linguri gradate	1	5
Cântar, balanță	1	1–2
Ceas de perete	1	1

Denumiri/categorie	Nr. unități/seturi	
Clepsidră	1	1
Calendar	1	1
Termometru pentru măsurarea aerului, apei, corpului	_	Câte unul de fiecare 3

Utilizarea ustensilelor specifice de explorare a mediului cu preşcolarii poate fi utilizată atât în cadrul activităților, cât și la plimbări, pe terenul grădiniței. Astfel copiii pot observa cu lupa un fulg de nea, structura unei insecte structura unei flori, structura unei pene de pasăre.

Exemple:

Tema zilei: Păsările

Grupa de vârstă 5-6 ani

Obiective operaționale:

La finele activității copilul va fi capabil:

1. Să enumere 5-6 păsări în baza imaginilor
2. Să clasifice păsările din imagini în sedentare și călătoare
3. Să descrie structura păsărilor și a penelor utilizând lupa.

Activitatea în Centrul Științe:

Copiilor se oferă diverse tipuri de pene ale păsării porumbelul. Copiii vor examina penele și vor constata deosebirea dintre dimensiunea și forma penelor (Figura 27).

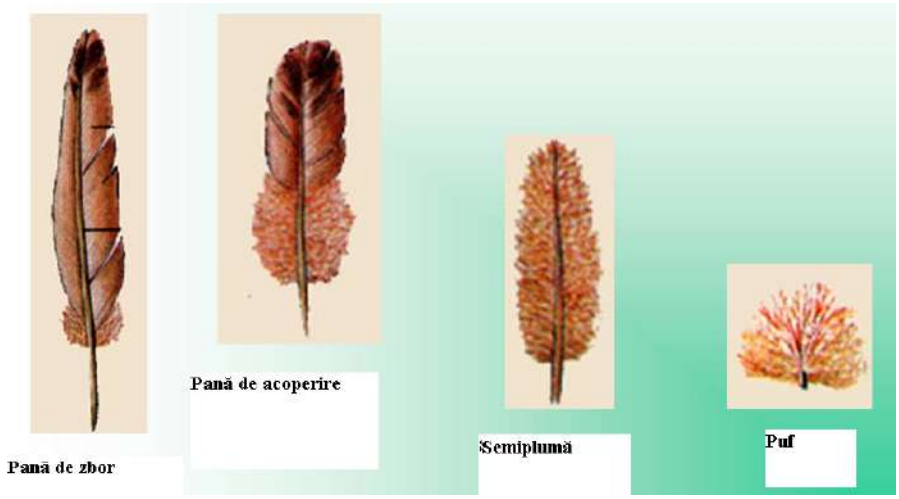

Figura 27. Tipuri de pene

Educatorul va explica copiilor importanța diversității de pene pentru păsări.

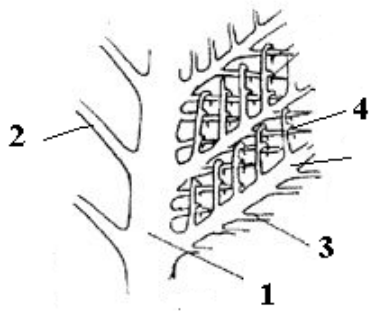
Pana de zbor – asigură corectarea direcției de zbor, servesc drept cîrmă sau pentru menținerea echilibrului la mers

Pana de acoperire sau pană de contur – sînt dispuse pe corp aidoma țiglei de pe acoperiș; reține curenții de aer din exterior, asigură eficența maximă de zbor

Semiplumele – se află sub penele de contur, pe abdomen, pe laturile corpului. Ele rețin aerul cald; pentru menținerea temperaturii corpului.

Apoi copiilor li se porpune să studieze penele cu ajutorul lupei și să observe că firele penelor sînt strîns lipite una de alta, ceea ce le oferă protecție păsărilor (nu pătrun curenții de apă, apa, etc.) Copiii pot să observe cu ajutorul lupei cîrligelele ce unesc firele de pene (Figura 28).

Structura penei de pasăre

1.-rahis (ax)
2. - barbă
3. Barbelă (barbulă)
4. cîrligele

Figura 28. Structura penei de pasăre

Pentru consolidarea cunoștințelor, copiii vor desena schematic structura unei pene sau vor modela penele din sârmulițe.

Tema zilei: Fulgi de nea

Obiective:

La finele activității, copiii vor fi capabili:

1. Să observe diversitatea fulgilor de nea cu ajutorul lupei

Activitatea se va realiza în timpul plimbării. Copiilor li se oferă lupe și li se solicită observarea formelor fulgilor căzuți pe haine. Revenind în grupă, în cadrul activității integrate sau la Activitățile liber alese, copiii vor desena fulgii de nea pe care le-au observat în timpul plimbării cu lupa. Se va aplica metoda „Turul Galeriei", afișând și examinînd varietatea formelor de fulgi.

De asemenea, copiii vor putea observa și număra cu ajutorul lupei inelele de pe trunchiul unui copac, sau inelele de pe solzul de pește, vor putea examina și număra numărul de stamine din interior unei flori; numărul de picioare ale buburuzei, etc.

Dacă lupa va putea fi utilizată de fiecare copil individual, atunci microscopul va fi utilizat frontal. Educatorul va pregăti și va instașa micropreparatul , copilul doar va examina și consemna rezultatele.

Tema zilei: Plantele

Obiectivele:
La finele activității copiii vor fi capabili:
1. Să explice importanța plantelor în urma observării cu aparatele optice

Educatorul va pregăti un micropreparat al frunzei de mușcată. Pentru aceasta, cu ajutorul unui ac, va separa o porțiune fină, transparentă din partea inferioara a frunzei de mușcată și va plasa-o într-o picătură de apă. Copiii vor fi invtați cîte unul pentru a observa imaginea din microscop. Copiii vor observa niște cămăruțe (celule), în interiorul cărora vor observa niște structuri ovale de culoare verde. Anume datorită acestor structuri, planta este verde și tot datorită lor planta ne dă oxigen si își prepară hrană.

Tema zilei: Legumele. De ce tomatele sunt roșii?

Obiective:
La finele activității, copiii vor fi capabili:
1. Să explice cauza proveniență culorii la tomate

Educatoarea va pregăti și instala la microscop micropreparatul miezului de roșie, pentru acesta va plasa în picătura cu apă de pe lamă o cantitate foarte mică (pe vârf de ac) din miezul de roșie. Copiii vor fi invitați să privească micropreparatul. Ei vor observa niște cămăruțe rotunde sau ovale, în interiorul cărora vor observa structuri ovale de culoare roșie. Anume lorse datorează culoarea roșie a tomatelor. Astfel putem să oobservăm structuri de culoare oranje la morcov, culoare galbenă la frunzele de toamnă.

2. Elaborați un miniproiect didactic, în care ați descrie metodologia aplicării ustensilelor specifice de explorare a mediului în lucrul cu preșcolarii:

Secvența de proiect se va realiza după următoarea structură:
- *Tema zilei*
- *Grupa de vârstă*
- *Unități de competență:*
- *Obiective operaționale:*

.....

Obiective operaționale	Activitatea educatorului	Activitatea copiilor	Strategii didactice		
			Metode	Mijloace	Forme de organizare a activității copiilor
Etapa activității (se va descrie doar etapa in care se valorifică problema pusă)					